

Seminar om de levende ressourcer

Kataluag

9 - 11 oktober 1998

Titel	Seminar om de levende ressourcer
Redaktion og layout	Kirsten Rydahl (ansv.) og Ivalo Egede
Serie	Teknisk rapport nr. 20, december 1998
Udgiver	Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
Forsidefoto	Kirsten Rydahl
ISBN	87-90024-43-5
ISSN	1397-3657
Rekvireres hos	Grønlands Naturinstitut Postboks 570 3900 Nuuk Tlf (+299) 32 10 95 Fax (+299) 32 59 57

Indh

Et

Sa

De

"Vi skal tage udfordringen op. Vi skal skabe det moderne arktiske samfund i pagt med naturen og med respekt for næsten. Vores afhængighed af havet og dets ressourcer er stadigvæk stor. Det blev bekræftet på den miljøkonference (Red.: Seminaret om De levende ressourcer), som blev afviklet i efteråret. At passe og pleje vores ressourcer er en pligt, som alle heroppe må tage med i deres liv. Ganske vist er vi – menneskene – i mindretal blandt de levende væsner i og omkring vort land, men vi er alligevel dem, der er farligst for vores omgivelser. Miljøspørgsmål må vi i fælleskab tage vare på i den kommende tid. Det bliver en af de grundlæggende problemstillinger, som vi løbende må drøfte og justere. Vi må tage vores forholdsregler omkring bevarelsen af miljøet i samarbejde med fisker- og fangerorganisationerne."

Uddrag af Landsstyreformand Jonathan Motzfeldts nytårstale,
1. januar 1999.

Forord

Ønsket om et øget samarbejde mellem brugere, forvaltere og biologer var en væsentlig begrundelse for, at Landstinget i efteråret 1997 besluttede, at der skulle afholdes et seminar om levende ressourcer. Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut fik til opgave at afholde seminaret, og instituttet nedsatte en styregruppe, der skulle stå for den konkrete planlægning af seminaret. Styregruppen bestod af Hansi Kreuzmann fra KNAPK, Niels Holm fra KANUKOKA, Peter Nielsen fra Direktoratet for Miljø og Natur, Lotte Rosing Videbæk fra Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug samt Klaus Nygaard, Ivalo Egede og Kirsten Rydahl fra Pinngortitaleriffik. Styregruppen har fastlagt seminarets indhold og form samt sammensætningen af deltagere, fundet oplægsholdere, koordineret alle de praktiske opgaver m.m. Greenland Incoming har arrangeret rejser og ophold for alle udenbys deltagere, og Katuaq har sørget for lokaler, teknisk udstyr og kaffe i pauserne.

Rapporten hér er delt op i tre hoveddele; Først er der en kort indledning, den overordnede sammenfatning af seminaret som blev fremlagt søndag samt en deltagerliste (der mangler muligvis enkelte deltagere på listen). Herefter følger de tre dages "arbejde" – de spørgsmål der blev behandlet i grupperne, de oplæg, der blev fremlagt i plenum samt referater af gruppediskussionerne og gruppernes fremlæggelse i plenum. Til sidst er medtaget de oplæg, der blev sendt til Pinngortitaleriffik fra interesserede, der ikke selv skulle deltage samt en liste over pressedækningen i forbindelse med seminaret.

Styregruppen håber meget, at denne rapport kan fungere som et idékatalog omkring de levende ressourcer for alle - politikere, brugere, biologer, forvaltere m.fl. – der på den ene eller anden måde beskæftiger sig med de levende ressourcer.

Indholdsfortegnelse

Et levende seminar	7		
Sammenfatning	9		
Deltagere	11		
Fredag den 9. oktober	17	Lørdag den 10. oktober	59
Velkommen	19	Optakt til den anden dag	60
Landsstyremedlem Marianne Jensen		Landsstyremedlem Páviáraq Heilmann	
Optakt til den første dag	20	Ressourcerne og fiskeriets udvikling	63
Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt		Fanger og fisker Amos Nielsen	
Udnyttelse af de levende ressourcer	23	Fangststyr som ressource og udviklingen	66
Fanger og fisker Ejnar Jakobsen		Fanger og fisker Vilhelm Kristiansen	
Avataasiutinik Piginneqatigiiffiit		Bestandsdynamik, et eksempel på	
Kattuffiat	26	forskydninger i en bestands størrelse	68
Formand Søren Brandt, APK		Biolog Carsten Hvingel, Pinngortitaleriffik	
Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut	30	Ændringer i effektivitet, udnyttelse og	
Bestyrelsesmedlem Frederik Frederiksen, SPS		afsætning de sidste 20-30 år	72
Både sjæl og krop blev tilgodeset	32	Afdelingschef Peter Nielsen, Direktoratet for Miljø	
Direktør Jens K. Lyberth, Greenland Tourism		og Natur	
Sammenslutningen af Fritidsjægere og -		Om trofæjagt	77
Fiskere, „Aallaaniaq ‘98“	34	Mathias Ingemann, Inuit Outfitting	
Formand Jokum Schmidt, Aallaaniaq '98		Fiskeriudvalgets opgaver og bud på frem-	
Det grønlandske forvaltningssystem	36	tidens ressourceudnyttelse	79
Kontorchef Amalie Jessen, Direktoratet for Fiskeri,		Landstingsmedlem Siverth. K. Heilmann	
Fangst, Erhverv og Landbrug		Bæredygtighed i forhold til udnyttelses-	
Bæredygtig udnyttelse af Grønlands		hensyn	81
levende ressourcer	40	Landstingsmedlem Karl Lyberth	
Afdelingschef Helle Siegstad, Pinngortitaleriffik		Fremtidig forvaltningsform af levende	
De levende ressourcer set i et		ressourcer og lokal forvaltning og	
internationalt perspektiv	46	decentralisering af kompetence	83
Konsulent Finn Lyngø		Niels Holm, KANUKOKA	
Referater af gruppernes diskussioner	49	Internationalt samarbejde om fiskeri og	
		fangst	85
		Direktør Ejnar Lemche, Grønlands Hjemmestyres	
		Danmarkskontor	
		Referater af gruppernes diskussioner	88

Søndag den 11. oktober 99

Optakt til den tredje dag 100
Landsstyremedlem Marianne Jensen

Rådgivning, forvaltning og udnyttelse af
de levende ressourcer 104
Direktør Hans Pavia Egede, Polar Seafood
Greenland A/S

Forvaltning af de levende ressourcer 106
Fuldmægtig Rikke Søvsø Nielsen, Direktoratet for
Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug

Samarbejde og dialog om de
levende ressourcer 108
Fanger og fisker Amos Thorin

Hvordan knytter vi fiskernes, fangernes
og biologernes viden sammen? 110
Direktør Klaus H. Nygaard, Pinngortitaleriffik

Samarbejde og dialog 113
Vicepresident Alfred Jakobsen, ICC

Referater af gruppernes diskussioner 116

Bilag

Øvrige indlæg, der blev fremsendt til
seminaret 125

Et levende seminar

Tre dage i oktober 1998 var godt 150 fiskere, fangere, biologer, politikere, turistfolk, forvaltere, fritidsjægere, jagtbetjente og kommunalfolk fra hele landet samlet i Kátuaq i Nuuk til seminar om de levende ressourcer. Formålet med seminaret var at få diskuteret den måde, Grønland forvalter sine levende ressourcer på, samt at styrke grundlaget for et tættere samarbejde mellem brugere, biologer og forvaltere om de levende ressourcer.

Hver dag blev indledt med en tale af et medlem af Landsstyret. Om formiddagen holdt en række deltagere korte oplæg, som omhandlede de emner, der skulle diskuteres om eftermiddagen. Diskussionerne foregik i grupper, og sidst på eftermiddagen fremlagde grupperne resultaterne af deres diskussioner for resten af deltagerne. Der kom mange forskellige synspunkter og forslag frem under de tre dages debat, og den sidste dag sluttede af med, at Styregruppen for seminaret fremlagde en sammenfatning for deltagerne.

Seminaret havde ikke kompetence til at træffe bindende beslutninger; seminaret skulle komme med anbefalinger/indstillinger og gode råd. Derfor er der heller ikke udarbejdet en samlet fælleserklæring. I stedet indeholder rapporten alle de oplæg, der blev holdt i plenum, referater fra gruppediskussionerne og fremlæggelserne i plenum samt den overordnede sammen-

fatning af seminaret. Styregruppen håber meget, at denne rapport kan fungere som et idékatalog omkring de levende ressourcer for politikere, brugere, biologer og forvaltere.

Diskussionerne i grupperne var ofte vidt forskellige, og afspejlede sammensætningen af deltagere både i grupperne og på seminaret som helhed. Alligevel var alle grupperne enige om, at de levende ressourcer er begrænsede, at der er et øget pres på ressourcerne, og at det derfor er nødvendigt at regulere udnyttelsen af visse arter. Der var også bred enighed om, at brugere, biologer og forvaltere skal arbejde bedre sammen og anvende hinandens viden for at få så godt et grundlag for forvaltningen som muligt. Deltagerne fandt det også vigtigt, at de gældende regler blev overholdt.

Grupperne kom med en række forslag til, hvordan samarbejdet mellem brugere, biologer og forvaltere kan forbedres. Der blev fremlagt synspunkter og forslag til, hvordan ressourcerne fremover skal fordeles. Deltagerne mente, der er brug for flere biologiske undersøgelser af de levende ressourcer, og samtidig ønskede deltagerne en øget brug af både lokal og videnskabelig viden i forbindelse med rådgivning og forvaltning af ressourcerne. Der var også et udtalt ønske om, at brugere og biologer fremover i højere grad udveksler og anvender hinandens viden.

Det har været meget positivt at opleve, at en så blandet deltagerkare kunne få så mange konkrete resultater ud af bare tre dage. I Styregruppen er vi overbeviste om, at seminaret har givet deltagerne og deres baglande et godt grundlag at arbejde videre ud fra. Det vigtigste resultat af seminaret er måske erkendelsen af, at vi alle må påtage os vores del af ansvaret. Vi er nødt til aktivt at arbejde for et tættere samarbejde mellem brugere, forvaltere og biologer om forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer.

Der har været stor opmærksomhed omkring seminaret både før, under og efter. Pinngortitaleriffik har snakket med mange, der gerne ville deltage, og som vi desværre ikke kunne få plads til. Vi har fået tilsendt indlæg fra folk, der gerne ville have deres synspunkter frem. Og efterhånden som dagene skred frem, kom der flere og flere tilhørere i den store sal i Katuaq. Efter seminaret har vi snakket med mange af

deltagerne, der har været glade for at have været med ved seminaret og for de resultater, der kom ud af det. Andre har spurgt interesseret til, om der kommer en rapport fra seminaret.

Den grønlandske presse har både før under og efter seminaret haft indlæg og debatudsendelser om de levende ressourcer, og det er helt sikkert, at den flotte og omfangsrige pressedækning har affødt mange diskussioner i hele Grønland.

Styregruppen vil gerne rette en stor tak til alle deltagerne for deres indsats og positive holdning til seminarets opgave. Ligeledes vil Styregruppen her rette en stor tak til de ordstyrere, referenter og tolke, der udførte det hårde arbejde med at "styre" diskussioner og deltagere og få de konkrete forslag og synspunkter ned på papir. Endelig skal alle andre involverede have tak for deres indsats uden hvilken, seminaret ikke havde fået den succes, som det har været.

Kirsten Rydahl Nielsen

Formand for Styregruppen vedr.
Seminaret om de levende ressourcer

Sammenfatning

Deltagerne på seminaret er enige om følgende overordnede statements:

- De levende ressourcer er begrænsede.
- Der er et øget pres på ressourcerne.
- Det er nødvendigt med reguleringer.
- Lovgivningen skal overholdes. Konsekvenserne for overholdelse af regler skal strammes.
- Der er brug for øget samarbejde og udveksling af viden mellem brugere, forvaltere og biologer.

Grupperne er fremkommet med en række hovedpunkter som hermed fremlægges:

Samarbejde

Alle er enige om vigtigheden af et øget samarbejde mellem interessegrupperne i spørgsmål vedrørende de levende ressourcer.

Alle grupper skal udvise større tillid og vilje til at samarbejde og udveksle viden.

Interessegrupper

Der er mange interessegrupper vedrørende de levende ressourcer.

Der er enighed om, at erhververe skal prioriteres først ved fordeling af de levende

ressourcer, dernæst fritidsfangere og -fiskere.

Der er udtalt behov for klare definitioner af de forskellige interessegrupper, og seminaret har arbejdet med flere kategorier end de nuværende (erhvervs- og fritidsfangere/fiskere)

Fordeling af ressourcerne

De nuværende spilleregler for fordeling af fiskeriressourcer fungerer godt.

Der mangler klare spilleregler for fordeling af hav- og landpattedyr.

Der er ønske om større lokal indflydelse på fordelingen af ressourcerne. Dette kunne ske gennem øget lokal/regional forvaltning (hvor dette er muligt) indenfor overordnede fastsatte rammer.

Det skal vurderes, om husstandskriteriet, antal personer, indtægt eller lignende skal anvendes som kriterium ved fordeling af eksempelvis kvoter.

Ved ændringer af kvoter skal reguleringen mellem de enkelte brugergrupper ske forholdsmæssigt.

Der skal indføres øgede krav for at kunne få jagtbevis. Der er nævnt flere muligheder – bl.a. aldersgrænser, våbenprøve, pris og viden om jagtregler, krav om længere tids

bosættelse før tilkaldte tildeles jagtbevis.

Jagtbetjentordningen ønskes styrket.

Der er ønske om øget repræsentation af brugere i forbindelse med det internationale arbejde om de levende ressourcer. De traditionelle kundskaber vi, som en oprindelig befolkning besidder, skal i den henseende også repræsenteres ved disse fora.

Rådet for Udnyttelse af de Levende Ressourcer skal startes op.

Viden og information

Der er fra alle grupper et ønske om øget brug af både lokal/traditionel viden og videnskabelig viden i forbindelse med rådgivningen og forvaltningen af de levende ressourcer.

Undersøgelsesresultater skal formidles i mere populær form og også på grønlandsk.

Der er ønske om, at brugere og biologer i langt højere grad mødes lokalt og udveksler viden, for at øge udvekslingen af viden og informationer.

Der er behov for flere undersøgelser af de levende ressourcer.

Der er ønske om oprettelse af en erfarings/vidensbank, hvor lokal viden kan indsamles og systematiseres.

Der er for stor/for hyppig udskiftning af regler vedrørende fangst og fiskeri, og der bør informeres bedre om nye regler.

I oplysningsarbejdet skal skoler og fritidsordninger i højere grad formidle viden om natur, fangst og fiskeri.

I forhold til loven om fangst og jagt skal rådgivning fra brugergrupper også inddrages.

Det ansås for yderst vigtigt, at der banes vej for at brugergrupperne i højere grad kan have medindflydelse overfor lands-

styre og landsting, ifølge nuværende lovgivning er det kun biologer der kan høres, før der foretages tildelinger. Brugergrupperne burde også kunne høres på lige fod med biologerne.

Økonomi

Landstinget bør finde tilstrækkelige økonomiske ressourcer til ovenstående tiltag.

Deltagere

Plenum i den store sal

Ordstyrer	Juaaka Lyberth
Referent	Nuka Møller
Simultantolk	Klaus Olsen

Gruppe 1

Ordstyrer	Aggooraq Lynge
Referent	Rasmine Johansen
Simultantolk	Johan Rosbach

Hans Levisen	KNAPP	Nanortalik
Amos Nielsen	KNAPP	Narsaq
Daniel Noahsen	NAPP	Nuuk
Gustav Enoksen	SAPP	Sisimiut
Alberth Lange	QAPP	Qasigiannguut
Jonas Malakiassen	KNAPP	Uummannaq
Efraim Møller	Jagt og fiskeribetjent	Uummannaq
Andreas Martinsen	Jagt og fiskeribetjentassistent	Nuuk
Jakob Heilmann	Jagt og fiskeribetjent	Maniitsoq
Ruth Heilmann	Borgmester	Maniitsoq
Ole Petersen	Ilulissat kommune	
Godmand Jensen	Viceborgmester	Upernavik
Siverth K. Heilmann	Formand, Landstingets fiskeriudvalg	
Jesper Thinghuus	Sekretær, Landstingets fiskeriudvalg	
Amos Thorin	KNAPP	
Henrik Sandgren	Formand, IRP	
Alfred Jakobsen	Vice President, ICC	
Simon Olsen	Regionschef, Royal Greenland A/S	
Hans Pavia Egede	Direktør, Polar Seafood	
Øystein Slettemark	Fuldmægtig, Direktoratet for Miljø og Natur	
Dorte Vestergaard	Fuldmægtig, Direktoratet for Miljø og Natur	

Peter Hansen
Lotte Rosing Videbæk
Mads Trolle Nedergaard
H.C. Petersen
Ulla Lynge
Isak Vahl
Klaus Nygaard
Jens Jacob Engelstoft
Karen Motzfeldt
Lene Kielsen

Fg. Kontorchef, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fiskerilicensinspektør

KNAPK's suppleant i Pinngortitaleriffiks bestyrelse
Direktør, Pinngortitaleriffik
Biolog, Pinngortitaleriffik
Grønlands Statistik
Ilisimatusarfik

Gruppe 2

Ordstyrer
Referent
Simultantolk

Jens Lyberth
Karla Rosing Olsen
Bolethe Papis

Jakob Petersen
Lamik Møller
Nikolaj Heinrich
Leif Fontaine
Jørgen Kristensen
Karl Markussen
Apollo Zeeb
Mikael Johnsen
Thomas Barselajsen
Kristian Dahl
Vittus Holm
Uvdloriaq Løvstrøm
Karl Lyberth
Hans Enoksen
Ole Clossin
Søren Brandt
Hansi Kreutzmann
Hjalmar Dahl
Jens K. Lyberth
Knud Albrechtsen
Vibeke Rosenbeck
Peder Munk Pedersen
Rikke Søvsø Nielsen
Hans Møller
Bjørn Rosing
Pipaluk Møller Lund
Erik W. Born
Jeanette Holding

KNAPP
PAPP
NAPP
SAPP
IAPP
KNAPP
Jagt- og fiskeribetjentassistent
Jagt- og fiskeribetjentassistent
Jagt- og fiskeribetjent
Erhvervskonsulent
Arbejdsmarkeds- og Erhvervsudvalget
1. Viceborgmester
Formand, Landstingets Frednings- og Miljøudvalg
Landstingets Fiskeriudvalg
Sekretær, Landstingets Frednings- og Miljøudvalg
Formand, APK
KNAPK
Sekretariatschef, ICC
Direktør, Greenland Tourism
Vicedirektør, Royal Greenland Seafood Greenland A/S
Fuldmægtig, Direktoratet for Miljø og Natur
Direktør, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug

Biolog, Pinngortitaleriffik
Biolog, medlem af Pinngortitaleriffiks bestyrelse
Grønlands Statistik

Nanortalik
Paamiut
Nuuk
Sisimiut
Ilulissat
Uummannaq
Uummannaq
Nuuk
Ittoqqortoormiut
Paamiut
Nuuk
Uummannaq

Gruppe 3

Ordstyrer
Referent
Simultantolk

Jørgen Wæver Johansen
Emma Kristensen
Hans Ole Petersen

Peter Mikaelson
Elias Jakobsen
Frederik Jeremiassen
Jens II Eliassen
Pavia Petersen
Niels Aminaq
Ludvig Lynge
Jonas Napatoq
Per Nukaaraq Hansen
Jørgen Lund
Daniel Heilmann
Isak Hansen
Jens Inúsugtoq
Niels MátâK
Otto Steenholdt
Svend Heilmann
Aqqalukasik Kanuthsen
Jokum Schmidt
Tønnes O.K. Berthelsen
Jeppe Mordhorst
Tom Christensen
Amalie Jessen
Helle Pedersen
Carsten Benner
Peter A. Petersen
Finn Lynge
Aqqalu Rosing-Asvid
Ole Folmer
Flemming Merkel

QAPP
PAPP
AAPP
UAPP
IAPP
TAPP
Jagt- og fiskeribetjentassistent
Jagt- og fiskeribetjentassistent
Jagt- og fiskeribetjent
Formand for Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget
Kommunalbestyrelsesmedlem
Kommunalbestyrelsesmedlem
Formand for Centraludvalget
Landstingets Frednings- og Miljøudvalg
Landstingets Fiskeriudvalg
KNAPK
Konsulent, SPS
Formand, Aallaaniaq 98
NUKA A/S
Økoturisme
Fuldmægtig, Direktoratet for Miljø og Natur
Kontorchef, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
Fiskerilicenskontrollør
Konsulent
Biolog, Pinngortitaleriffik
Biolog, Pinngortitaleriffik
Biolog, Pinngortitaleriffik

Qaqortoq
Paamiut
Aasiaat
Upernavik
Ilulissat
Ammassalik
Sisimiut
Ittoqqortoormiut
Ivittuut
Narsaq
Maniitsoq
Qeqertarsuaq
Kangaatsiaq

Gruppe 4

Ordstyrer
Referent
Simultantolk

Josef Motzfeldt
Bibi Mikaelson
Ole Heinrich

Aqissiaq Hansen
Morthen Beck
Martin Angubbesen
Søren Broberg
Iisaaq Kristensen
Peter Utuángo
Boas Madsen
Siverth Møller

QAPP
MAPP
APP
APPQ
UAPP
TAPP
IPP
Jagt- og fiskeribetjentassistent

Qaqortoq
Maniitsoq
Aasiaat
Qeqertarsuaq
Upernavik
Ammassalik
Ittoqqortoormiut
Maniitsoq

Vittus Nielsen
 Otto Berthelsen
 Severin Mørch
 Vittus Mikaelson
 Evald Brøndlund
 Lars K. Jensen
 Petrus Biilmann
 Frederik Frederiksen
 Mathias Ingemann
 Ejnar Jakobsen
 Niels Holm
 Hans-Peder B. Christiansen
 Peter Nielsen
 Jan Ole Pedersen,
 Jesper K. Jensen
 Hans Skotte Møller
 Kaj Egede
 Arild Landa
 Carsten Hvingel
 Christine Cuyler

Jagt- og fiskeribetjent
 Jagt- og fiskerikonsulent
 Erhvervskonsulent
 Borgmester
 Landstingets Frednings- og Miljøudvalg
 Landstingets fiskeriudvalg
 Formand, Fiskerirådet
 Bestyrelsesmedlem, SPS
 Inuit Outfitting
 KNAPK
 KANUKOKA
 Projektleder, Royal Greenland A/S
 Kontorchef, Direktoratet for Miljø og Natur
 Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
 Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
 Skov- og Naturstyrelsen
 Danmark
 Formand for Pinngortitaleriffiks bestyrelse
 Afdelingschef, Pinngortitaleriffik
 Biolog, Pinngortitaleriffik
 Biolog, Pinngortitaleriffik

Nuuk
 Sisimiut
 Upernavik
 Ammassalik

Gruppe 5

Ordstyrer
 Referent
 Simultantolk

Steffen Heilmann
 Nuka Møller
 Kelly Berthelsen

Hans Kaspersen
 Peter Møller
 Karl Hansen
 Kåle Mølgaard
 Jens Larsen
 Ejner Hammeken
 Jiftus Henriksen
 Hans Mølgård
 Ole Birch
 Jens Napaattoq
 Paaviaaraq Jakobsen
 Kaaleeraq Heilmann
 Naimanngitsoq Petersen
 Johan Lund Olsen
 Vilhelm Kristiansen
 Aqqaluk Lynge
 Gunnar Bragi Gudmundsson
 Søren Hald Møller

KNAPP
 PSPAP
 QAPP
 APPQ
 MAPP
 IPP
 Jagt- og fiskeribetjentassistent
 Jagt- og fiskeribetjent
 Erhvervschef
 Borgmester
 Arbejdsmarkedskonsulent
 Borgmester
 Landstingets Frednings- og Miljøudvalg
 Landstingets Fiskeriudvalg
 KNAPK
 Præsident, ICC
 Direktør, NUKA A/S
 Direktør, Direktoratet for Miljø og Natur, medlem af
 Pinngortitaleriffiks bestyrelse
 Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
 Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
 Fuldmægtig, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug
 Fiskerilicenskontrollør

Narsaq
 Paamiut
 Qasigiannuguit
 Qeqertarsuaq
 Maniitsoq
 Ittoqqortoormiit
 Nuuk
 Sisimiut
 Narsaq
 Ittoqqortoormiit
 Asiaat
 Qasigiannuguit

Lauritz Kreutzmann
 Mogens M. Walsted
 John Bihlmann
 Lars Geråe

Einar Lemche
Hans Lassen

Poul Frederiksen
Helle Siegstad
Lars Witting
Dorte Bugge Jensen
Frank Wille

Direktør, Grønlands Hjemmestyres Danmarkskontor
Danmarks Fiskeriundersøgelser, Medlem af Det rådgivende udvalg for
Pinngortitaleriffik
SPS, Pinngortitaleriffiks bestyrelse
Afdelingschef, Pinngortitaleriffik
Biolog, Pinngortitaleriffik
Biolog, Pinngortitaleriffik
Naturskolen

Dage

Hvi

Sp

Fotos: Iván Egido

Fredag den 9. oktober 1998

Dagens tema:

Hvilke interesser og hensyn er knyttet til de levende ressourcer?

Spørgsmål til grupperne

- Præsentationsrunde
- Hvem har interesser i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?
- Er der ressourcer nok til, at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Velkomst

Landsstyremedlem Marianne Jensen

Godmorgen og hjerteligt velkommen til jer allesammen.

Det er med stor glæde, jeg nu kan åbne seminaret om levende ressourcer. Som nogle sikkert vil huske, blev seminaret foreslået for godt et år siden. Landstinget bevilgede pengene på efterårssamlingen i november 1997, og nu mindre end et år efter er vi alle samlet her i disse dejlige omgivelser.

Jeg skal ikke her komme ind på det store arbejde, der er blevet lagt i forberedelserne. Men jeg kan konstatere, at der nu er samlet en meget bred kreds af personer fra hele Grønland og fra Danmark. Vi er fiskere, fangere, fåreholdere, fritidsjægere, jagt- og fiskeribetjente, turistfolk, trofæjgtsarrangører, lokalpolitikere, landstingspolitikere, landsstyremedlemmer, forvaltere, biologer, ICC-medlemmer og interesseorganisationer. Endvidere er pressen indbudt til at deltage.

Med den forberedelsestid, der har været, og med indstiksavisen i Sermitsiaq håber jeg, at I alle har haft mulighed for at diskutere problemerne med jeres bagland, inden I tog hjemmefra.

Det er en meget forskellig kreds, der er samlet med mange forskellige interesser. Men det, der binder jer sammen, er, at I

med jeres forskellige baggrund repræsenterer hver jeres viden / ekspertise angående Grønlands levende ressourcer.

Det er mit håb og min tro, at I alle er kommet hertil med en vilje til at diskutere åbent, fordomsfrit og ud fra en positiv ånd og med gensidig respekt. Som det fremgår af programmet, vil I blive hjulpet på vej af indledende foredrag hver dag. Foredrag, der fremlægger forskellige indfaldsvinkler på dagens tema.

Det er altid nemmest og fristende at påpege, hvad andre kan gøre bedre. Det er også vigtigt, at vi hver især må tage et medansvar og spørge: Hvad kan jeg gøre for, at den grønlandske ressourceudnyttelse bliver så afbalanceret som muligt, således at samfundet får det størst mulige udbytte?

Der er mange forskellige interesser, der skal forenes. Der skal tages hensyn til traditionelle erhverv, til vores traditioner for naturudnyttelse og f.eks. væksten i de nye erhvervssøjler som turismen. Samtidig skal vi tage højde for udviklingen, f.eks. antallet af mennesker, bosætningsmønstret og ikke mindst teknologien, hvor redskaber og både bliver stadigt mere effektive.

Mange af disse emner og deres tilknyttede problemer har vi ikke diskuteret i tilstrækkelig grad, og vi må konstatere, at vi i mange tilfælde heller ikke har taget initia-

tiver til at finde ud af, hvad der bør gøres. F.eks. har vi regulering ved kvoter og jagttider, men vi har næsten ikke nogen regulering af de forstyrrelser, som intensiv sejlads skaber ved f.eks. en fuglekoloni.

Disse problemer må vi erkende, og vi må arbejde henimod at få dem løst, således at Grønlands officielle holdning til ressourceudnyttelse bliver opfyldt så godt og fleksibelt som muligt. Her tænkes selvfølgelig på overholdelse af princippet om bæredygtig udnyttelse. Men det er ikke nok at bruge begrebet. Begrebet skal følges op af handling, og det er her, at vi hver især skal bidrage.

Jeg skal derfor opfordre til samarbejde. Lad os håbe, at dette seminar bliver starten på en ny epoke i arbejdet med Grønlands levende ressourcer. Lad os håbe, at vi alle kan gå herfra søndag aften med en glæde over, at vi har bidraget, og at vi har været med til at starte noget nyt.

Idet jeg endnu engang ønsker jer alle hjertelig velkommen overlader jeg ordet til vores første taler, Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt.

Optakt til den første dag Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt

Tak til Marianne for din velkomst som anslår nogle meget væsentlige temaer, som jeg fuldt og helt kan støtte. Specielt mener jeg, at det er vigtigt, at vi her under seminaret diskuterer så åbent og ærligt som muligt. Dette er vigtigt, for det er et utroligt vigtigt emne vi skal diskutere de næste tre dage - nemlig Grønlands levende ressourcer. De ressourcer, som har været grundlaget for vores eksistens i århundreder. De ressourcer, der også i dag er det væsentligste grundlag for både vores erhverv og vores fritid, og de ressourcer som også skal være grundlaget for vores børn og børnebørn og generationerne efter dem. Jeg håber, at seminaret i løbet af de næste tre dage kan fremkomme med nye gode forslag til, hvordan vores levende ressourcer skal beskyttes samtidig med at de udnyttes og er grundlaget for vores eksistens.

Det er derfor en stor glæde at stå her og konstatere, at der er fremmøde til seminaret fra hele vores store land. Da der samtidig er fremmøde fra en lang række af interesser, er der håb om, at diskussionerne får den bredde som ellers meget ofte efterlyses, når de levende ressourcer diskuteres. Jeg ser med fortrøstning frem til, at den form som seminaret har fået, med indledende foredrag efterfuldt af gruppediskussioner, nok skal få de værdifulde synspunkter frem i lyset, og derved sætte en

proces i gang, som vil være til glæde for alle i vores land.

Men vi skal ikke glemme, at udgangspunktet for seminaret har været en mere trist historie. Ideen til seminaret kommer af, at vi gennem de sidste år har oplevet en del meget kedelige tilfælde, hvor reglerne for ressourceudnyttelse ikke respekteres. Her kan jeg nævne fangsten af hvalrosser, hvor kun hovedet medtages, medens tonsvis af kød bliver efterladt på isen. Andre eksempler er den overdrevne indsamling af havterneæg, således at bestande af havterne er gået voldsomt tilbage, og ulovlig jagt på polarlomvier under yngletiden, således at kolonierne lider ubodelig skade. Disse eksempler har været fremme i pressen, og der har heldigvis været bred opbakning om, at det ikke er acceptabelt at udnytte ressourcerne på en sådan måde. Opgaven er derfor at sikre, at dette ikke sker fremover. Det er blandt andet en af seminarets opgaver at komme med løsningsforsalg til dette.

Et andet emne, der har dannet baggrund for at seminaret blev foreslået, var de tilbagevendende diskussioner om kvoternes størrelse. Hver gang der fastsættes kvoter på rensdyr, moskusokser og andre dyr, og hver gang der fastsættes andre beskyttelsesregler, så kommer utilfredsheden op til overfladen. Der er altid nogen der mener, at deres synspunkter er blevet over-

hørt, og at reglerne er helt hen i vejret. Dette skaber utilfredshed, og er med til at undergrave respekten og forståelsen for reglerne. Det er blandt andet en af seminarets opgaver at komme med løsningsforslag til dette.

Endelig er der et tredje sæt af problemer, som diskuteres igen og igen. Det er, hvordan kvoterne skal fordeles. Har nogen grupper større ret til de begrænsede ressourcer end andre grupper, og er der i det hele taget ressourcer nok til, at vi alle kan få del i dem. F.eks. har vi nu i flere år diskuteret rensdyr på denne baggrund.

Spørgsmålet er, om vi kan finde en bedre måde at forvalte de begrænsede ressourcer på. Det er blandt andet seminarets opgave at komme med løsningsforslag til dette. Dette er store problemer, men vi må alle yde en ekstra indsats for at få problemerne løst. Eller i hvert fald få dem løst på en bedre måde. Her skal vi alle sammen huske på, at vi påberåber os retten til bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer. Dette betyder, at vi kun må udnytte de levende ressourcer på en sådan måde, at vores efterkommere får de samme muligheder. Vi må ikke fange så meget, at bestandene går ned. Med andre ord må vi kun høste af renterne, men vi skal lade kapitalen stå. Kapitalen skal gå i arv til vores efterkommere. Det er derfor meget vigtigt at huske på, at retten til en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer, følges af en pligt til, at udnyttelsen sker på et bæredygtigt grundlag. Dette er vores allesammens pligt. Overholder vi den ikke, vil de kommende generationer, ikke få samme muligheder, som vi har i dag.

Vi skal derfor allesammen bidrage til, at resourceudnyttelsen bliver så afbalanceret som muligt, set i forhold både ressourcernes ydeevne og samfundets behov. Vi skal derfor arbejde for, at der bliver den bedst mulige sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og udnyttelse.

Rådgivningen må inddrage den bedst mu-

lige viden om både ressourcernes størrelse og deres ydeevne. Men skal også bygge på den bedst mulige viden om udnyttelsen. Hvor stor den er, hvor den sker, og hvornår den sker. Fangere og fiskere, forvaltere og biologer må arbejde sammen for at skabe den bedst mulige rådgivning.

Regelfastsættelsen må ske så fleksibelt som muligt, således at vi både tilgodeser naturbeskyttelseshensyn og hensynet til samfundets afhængighed af udnyttelsen. Regelfastsættelsen må derfor diskuteres mellem alle aktører, men det skal huskes, at i sidste ende er der nogen der må træffe den endelige beslutning, og det er fastlagt i lovene, at det i næsten alle tilfælde er Landsstyret.

Endelig må vi alle huske på, at vi må respektere de fastsatte regler. Vi har godt nok fiskerilicenskontrollører, og vi er ved at indføre jagt- og fiskeribetjente, men vi kan ikke kontrollere os ud af alle overtrædelser. Det er i høj grad op til hver enkelt person at leve op til den tillid, som samfundet viser hver enkelt, ved at give os alle mulighed for at deltage i resourceudnyttelsen. Vi lever kun op til tilliden, hvis vi overholder de opstillede regler.

Skal vi sikre, at vi også fremover har mulighed for at udnytte de levende ressourcer, må vi allesammen bidrage. Vi må allesammen vise ansvarlighed. Hvis vi ikke gør det, kan vi komme i den situation, at landet, elvene og havet er tomme for dyr. Den situation vil være en katastrofe, men som jeg har sagt ved tidligere lejligheder, så kan jeg ikke forestille mig, at der er personer, der vil indføre teknikker eller udnyttelsesgrader der er så høje, at dyre- og plantelivet vil bringes i fare. Sker det alligevel, vil det være en katastrofe og afslutningen på vores kultur.

Sker det, vil vi miste resten af verdens respekt, så det må ikke ske. Vi tilpasser i disse år det grønlandske samfund til resten af verden, og noget af det vi kan bidrage med er forståelsen for, at fangere og fiskere

har ret til at udnytte de levende ressourcer. De levende ressourcer er vores eksistensgrundlag; men vi deler de levende ressourcer med resten af verden. Ikke kun ved at dyr og fugle trækker over landegrænserne, men også ved at dyr og fugle er en del af verdensarven, som har resten af verdens bevågenhed.

Derfor har vi ikke kun pligt til at bevare de levende ressourcer overfor os selv, vi har også en pligt overfor resten af verden. Til gengæld har resten af verden også en pligt overfor os, ved at acceptere vores kultur og vores levemåde. Den bedste måde at få respekt fra resten af verden på, er ved at vise, at vi forstår at udnytte de levende ressourcer på en bæredygtig måde.

Meget ofte, når vi snakker om retten til udnyttelse af de levende ressourcer, henvi-

ser vi til, at resten af verden ødelægger vores muligheder for at sælge vores produkter og ser skævt til, at vi lever af fangst og fiskeri. Disse synspunkter er relevante, men vi kommer ikke videre, hvis vi udelukkende koncentrerer os om, at få andre mennesker i resten af verden til at ændre sig.

For at komme videre må vi løse vores egne problemer. Så min opfordring til seminaret vil være; I har en vigtig opgave foran jeg de næste tre dage. I skal komme med forslag til, hvordan grønlands egen ressourceudnyttelse kan blive så god som muligt.

Hvordan vi selv kan bidrage, og hvordan vi selv kan opnå det bedste mulige resultat.

Jeg ser frem til jeres forslag. Godt seminar.

Udnyttelse af de levende ressourcer

På vegne af KNAPK

Fanger og fisker Ejnar Jakobsen

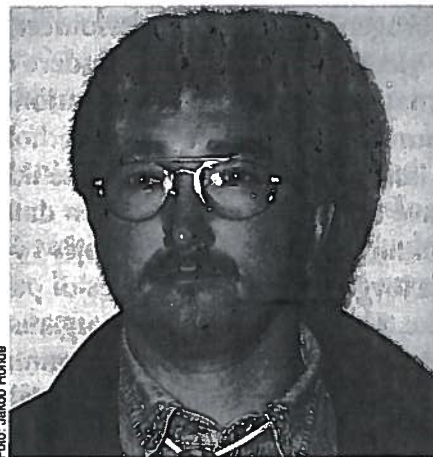

Foto: Jakob Røhde

Afholdelse af seminarer samt etablering af rådgivende organer med udgangspunkt i myndighedernes ønske om at danne grundlag til stillingtagen og ikke mindst ønsket om at forhøre sig om brugernes synspunkter, betragtes af KNAPK med forhåbninger, og organisationen er således parat til samarbejde.

Ved afholdelse af disse, er det meget tiltrængt, at synspunkterne vurderes grundigt, og at disse efter grundige overvejelser virkeliggøres. Igennem omhyggelige realiseringer vil brugerne få tryggere grundlag til udnyttelsen af ressourcerne.

Men vi skal beklage, at nogle offentlige tiltag ikke realiseres på ordentlig vis. F.eks. det af daværende landstyredelem for Fiskeri, Fangst og Landbrug afholdte seminar i 1995 i Ilulissat med titlen "Fangererhvervet i dag og i fremtiden". Endvidere kan nævnes, at det med udgangspunkt i Landstingslov fra 1996 etablerede Fangst-råd endnu ikke fungerer efter sin hensigt.

Såfremt sådanne tiltag ikke eller kun til en vis grad realiseres, kan det ikke undre nogen, hvis brugerne føler sig forbigået eller desorienteret.

For at udnyttelsen af de levende ressourcer ikke skal gå skævt, må følgende forhold efter grundig overvejelse samordnes og forbigåelse af de enkelte punkter undgås:

- Ressourcerne;
- Miljø og/eller natur;
- Brugere;
- Fangst- og fiskerimetoder;
- Myndigheder;
- Fordeling af ressourcerne.

Ved beslutninger igennem internationale organisationer, og deraf følgende lovgivning i vort eget land, ændres skikkene til stadighed i forhold til udnyttelsen af ressourcerne.

Det er således vigtigt, at vi som brugernes organisation får medindflydelse i beslutningerne, såfremt vi ikke passivt skal se på undertrykkelsen af vor kultur. Derfor er det tiltrængt med samfundets støtte, når vi skal sidde i de internationale organer. Landsstyrets støtte i form af tilskud til KNAPK's mødeaktiviteter, som er blevet stærkt begrænsede, er derfor hårdt tiltrængt. Da skikkene som nævnt ændres igennem international pression, kan man ved besparing ikke bare vende ryggen til fisker- og fangererhververnes standpunkter, hvor disse har spillet en betydelig rolle i udviklingen og opretholdelsen af vort land.

Ved brugen af de levende ressourcer bør man være vågen overfor og vurdere de internationale aftaler og konventioner om ressourcer, miljø og bevarelse i forhold til vort land. Generelt set lader disse ikke til at have den store interesse i den danske befolkning. Men når disse tilføjes i vort lands lovgivning, skal de følges til punkt og prikke. Derfor må brugernes organisation følge med i udviklingen og udformningen af disse, såfremt medindflydelse skal gøres gældende.

De internationale aftaler og konventioner, som lægges til grund for de internationale organisationer, er i de fleste tilfælde påtegnet af Danmark på vegne af rigsfællesskabet. Selvom disse har stor påvirkning i forhold til vore ressourcer, forbigår Danmark i kraft af sin myndighed og ansvar i flere tilfælde brugernes interesser og standpunkter. Vi ved jo, at man i Danmark i nogle tilfælde har en anden stillingtagen i forhold til brugen af vore levende ressourcer.

Man skal desuden huske på, at Danmark ved sit medlemskab i EU er bundet i forhold til miljø og brugen af de levende ressourcer, som er forskellige fra skik og brug i vort land. Disse munder ud i regulativer, som skal følges særskilt i EU. Såfremt der bliver fælles fodslag i EU om hvaler og andre udnyttede arter i vort land, har KNAPK derfor sat spørgsmålstegn ved, om hvilken stilling vort land bliver sat i i forhold til IWC og andre organisationer. Fra brugernes organisation bliver det i dag også vurderet om vort lands deltagelse i forskellige internationale organisationer er på sin plads. Det er blevet kutyme, at vore andre ligesindedes krav og ønsker tilside-sættes ved enkelte landes blokering, og at der fremsættes krav fra de samme lande, og som skal følges.

I den forbindelse kan nævnes den såkaldte Aboriginale Subsistensfangst (på godt dansk: de oprindelige folks eksistensfangst) i Den Internationale Hvalfangstkommission. Under dette er endnu ikke opnået

dækning af kødbehovet, som der efter drøje forhandlinger er blevet sat tal på; forhandlingen af ønsket om genoptagelse af pukkelhvalfangsten; tvang til brug af den eksploderende harpungranat under den såkaldte humane aflivning; etablering af fredningsområder for hvaler, som er sket efter stærkt pres fra dyrerettighedsorganisationer samt manglen på vilje til genoptagelse af den kommercielle hvalfangst efter bestemmelsen om hvalfangstmoratoriet i 1982. Alt dette fastholdes, uanset at videnskabsfolk har vurderet, at enkelte hvalbestande set i forhold til mængden igen tåler beskatning.

En af de uforståelige ting er Den Nordatlantiske Laksebevaringsorganisation (NASCO's) negative holdning til det grønlandske laksefiskeri. Primært beskyldes det grønlandske såkaldte rovfiskeri for nedgangen på bestanden, og på den anden side er det som om, at man lukker øjnene for lystfiskernes tilsyneladende ubegrænsede fiskeri i elve, laksebestandens nedgang på grund af forurening samt opdrætsslakshens indflydelse på vildlaks. Derudover kan nævnes stramningerne i hvidhvals- og narhvalfangsten; tilrettelæggelse af isbjørnejagten efter videnskabsfolks vurderinger; samt planer om tilrettelæggelse af hvalrosjagten sammen med andre lande.

En af de ting man ikke stiltiende kan se på, er de enkelte landes egne regelsætninger i forhold til bevarelse og fredning, som har stor indflydelse på handlen af fangerens produkter. For eksempel USA's Marine Mammal Protection Act. USA og for den sags skyld andre lande må indse, at vore menneskerettigheder som et lille folkeslag ikke kan forbigås, og disse må respektere de gældende regelsæt om international handelssamkvem. Landsstyret har heldigvis meddelt at samarbejde for at rette på dette forhold.

Sidst men ikke mindst skal de levende ressourcer, som ikke forlader vort land nævnes, for eksempel rensdyr, moskusokser, lomvier og andre. Biologer beskæftiger sig i

dag i stor grad med disse, og mange påstår, at disse har det meste at skulle have sagt.

Idet man igennem tiden har talt meget om disse ressourcer, og da KNAPK's standpunkter er blevet fremført overfor myndighederne, vil vi her undlade at sige mange ting; men vi regner med, at man under seminaret blandt andet vil beskæftige sig meget med disse forhold.

Vi vil her ikke beskæftige os meget med samarbejdet omkring miljøområdet, men da klima- og miljøændringer spiller en vigtig rolle, skal disse kort nævnes. Det er fangernes traditionelle erfaring i forhold til levende ressourcer, at fangstdyrenes antal og trækruter ændres ved nævnte ændringer, og at disse ændringer betyder en væsentlig rolle for fangerfamiliens ve og vel. Det er derfor værd at vide, om hvorvidt forskerne i deres vurderinger af fangstdyrenes antal og trækruter tager højde for klima- og miljøændringer.

Det kan ikke forbigås, at erhververe stilles i første række for tildeling ved restriktioner, og dette fastholdes af KNAPK.

Til sidst må vi stille spørgsmåltegn ved, om samfundet kan acceptere den efterhånden øgende fjernelse af brugernes rettigheder og ansvar. I dag har internationale organisationer, biologer, statistikere og ikke mindst dyrerettighedsorganisationer og miljøværnorganisationer efterhånden større rettigheder og ansvar for vore ressourcer og vort kultur.

Vore myndigheder får bekymringer og slås ud af spillet, når nogle lande fremkommer med trusler vedrørende vor brug af de levende ressourcer. Derfor må Hjemmestyrets fremtid og undgåelse af vor kulturs overgivelse overfor miljøsammenhænge vurderes grundigt.

Avataasiutunik Piginneqatigiiffiit Kattuffiat Formand Søren Brandt, APK

Jeg vil gerne på Avataasiutunik Piginneqatigiiffiit Kattuffiat's vegne takke for invitationen til dette seminar om de levende ressourcer.

Til punktet: "Anvendelse af de levende ressourcer" vil jeg fremlægge følgende:

De udnytbare ressourcer i havet er talrige, de varierer i størrelse og i evnen til at tåle beskatning. Der anvendes flere forskellige ulige fiskemetoder og -redskaber. Samtidig skal den udnyttes af flere forskellige grupper, hver med forskellige krav til ressourcen. APK repræsenterer den havgående flåde i Grønland. Som deres repræsentant vil jeg derfor beskæftige mig med trawlerrederiernes ønsker og krav til de levende ressourcer.

Et meget brugt begreb når vi snakker om havets ressourcer er bæredygtighed. Men hvordan definerer man bæredygtighed? I bæredygtighedsbegrebet må der indgå såvel biologiske som økonomiske og sociale forhold. Biologernes anbefaling når vi snakker bæredygtighed er, at fiskebestandene fastholdes på et stabilt og højt niveau. Fra erhvervets side lyder dette ganske fornuftigt, men som tidligere nævnt er der mange andre faktorer som spiller ind. Faktorer som ligger udenfor vores kontrol. Dette kan være miljømæssige faktorer, politiske beslutninger, markedsforhold i udlandet, etc.

For fornybare ressourcer som fisk kan stram biologisk defineret bæredygtig anvendes, men det vil ikke nødvendigvis være samfundsøkonomisk rationelt. Forsøg på at gennemføre den ene og den anden form for bæredygtighed i fiskeriet kan kun blive succesfuld, hvis der tages udgangspunkt i alle de påvirkende faktorer.

At ressourcen kan forsvinde er noget vi alle er bekendte med. Det kan være på grund af overfiskeri, som vi har set hos vores nabolande eller på grund af miljømæssige forhold, som torsken ved Grønland som med mellemrum forsvinder.

Erhvervets ønsker vedrørende ressourcen afviger ikke særlig fra biologernes. Det er jo også vores ønsker at bestandene holdes på stabilt og højt niveau. Som medejere af den grønlandske rejebestand i form af kvoter er rederierne selvfølgelig meget interesseret i, hvordan denne bestand har det. Vores interesse er jo at maksimere værdien af vores kvoteandel.

Der vil jo altid være rederier som mener, at deres kvote er for lille, og dermed råber op for forhøjelse af kvoten. Men så længe som ressourcen er kvotestyret og fordelingen mellem rederierne er på %-andele, vil forhøjelse af ens kvote automatisk forhøje alles kvoter. Dette vil med andre ord betyde overfiskeri.

En af de store trusler indenfor fiskeriet er flådens overkapacitet. Hvis vi ser på udviklingen indenfor den havgående flåde de sidste 10 år så ser vi en nedgang på 18.103 BRT. Ændringen i flådestrukturen har også gjort, at rederierne nu har færre, men større skibe. Således var der i 1992 60 skibe på samlet 47.000 BRT. Dermed bliver standardskibet 783 BRT i 1992. I 1996 er der 22 skibe på samlet 27.000 BRT. Dette giver et standardskib på 1.227 BRT i 1996. Med andre ord har vi haft 43% nedgang i samlet BRT; 63% færre skibe mens standardskibet er blevet 57% større. (se tabel og figur 1)

Samtidig er gennemsnitsrejekvoten blevet større. Gennemsnitskvoten var i 1990 på ca 1.000 tons men er i dag på 2.800 tons. (se tabel og figur 2)

Kort sagt, har den havgående rejeflåde i Grønland tilpasset sig den nuværende kvote. Men hvis der skulle ske endnu en nedgang i rejekvoterne, vil nogle af rederierne igen have for små kvoter til at kunne sikres økonomisk grundlag. Dermed vil vedkommende være nødt til at trække sig ud af fiskeriet og lade sin andel overgå til et eksisterende rederi. Dette er, hvad vi har set ske indenfor den havgående del af flåden de sidste 10 år.

Den havgående flåde underkastes også diverse andre tiltag for at hindre uhenigtsmæssig beskatning af ressourcen. Der kan nævnes 100% kontrollørdækning på rejetrawlerne samt diverse tekniske bevaringsforanstaltninger. Men da dette emne vil blive behandlet på søndag lader jeg være med at komme nærmere ind på disse tiltag.

Men til slut vil jeg bare sige, at erhvervet i lighed med andre som bygger sit eksistensgrundlag på ressourcerne i Grønland ønsker en forsvarlig forvaltning af ressourcen. Forvaltningen skal ikke bygge på bedriftsøkonomiske grundlag men på biologisk og samfundsøkonomisk rådgivning. Idet rejefiskeriet i Grønland spiller så stor rolle for økonomien i Grønland er det yderst vigtig, at vi støtter vores biologer i deres arbejde. Dette kunne f.eks være øget samarbejde mellem erhvervet og de ansatte på Pinngortitaleriffik. Vi skal huske, at det er vores fælles ansvar i Grønland, uanset om vi er fiskere, biologer, politikere eller forbrugere, at arbejde målrettet mod at bevare ressourcen og sikre en optimal udnyttelse af den. Dette kræver mod og er ikke nemt - men det er nødvendigt.

Tak.

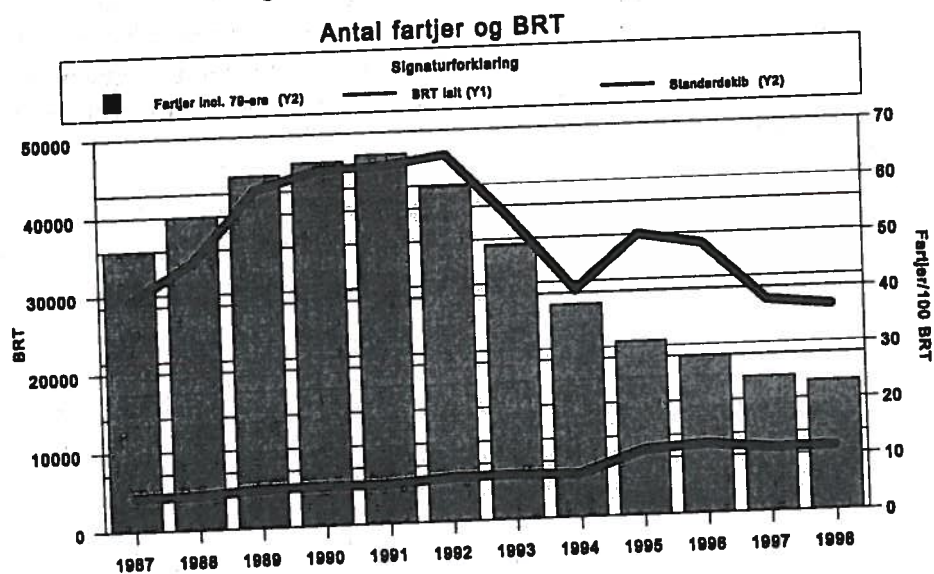

Tabel 1:

Udvikling i rejtrawler tonnagen fra 1987 til 1998

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
BRT:	34,104	43,112	45,353	45,592	46,757	38,456	28,910	35,746	34,361	26,986	26,137
Skibe:	56	63	65	66	60	49	38	31	28	24	23
G.snit	609	684	698	691	779	785	761	1,153	1,227	1,124	1,136

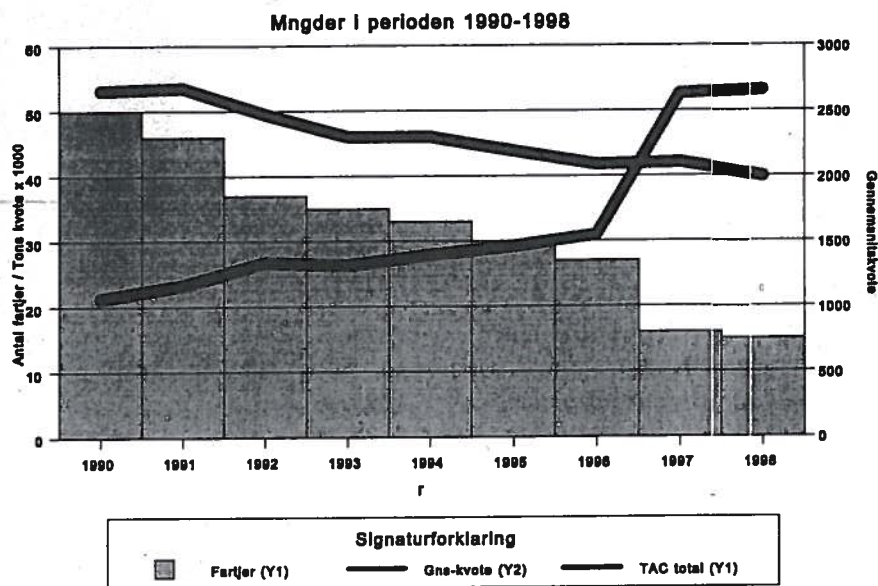
Tonnageudvikling 1987-1998

Figur 1: Et markant træk ved tonnageudviklingen og antallet af fartøjer helt frem til 1994 er, at kurverne for tonnagen og antal fartøjer stort set følges ad. Et mindre antal fartøjer giver sig udslag i en næsten tilsvarende mindre total tonnage. Blandt andet flådestrukturtilpasningen betød imidlertid, at der fra rederierne tilstræbes færre, men større skibe, og det helt afgørende spring i størrelsen af det, man kunne kalde et

„standarskib“, sker i perioden 1994-1996. Hvor antallet af fartøjer fra 1994 til 1996 fortsat er faldende, sker der først i 1996 et faktisk fald i tonnagen. Størrelsen på ”standardfartøjet” år for år er yderligere søgt anskueliggjort i tabellen herunder - 1997 tal er incl. 79-er gruppen.

Gennemsnitskvoter i rejefiskeriet

Figur 2: Havgående flådekomponent har i løbet af 1997 fået tilbageført samtlige havkvoter til producerende fartøjer. Dette er sket ved opkøb af 79-ernes kvoteandele på i alt 9,763% eller 3,001 tons i samme flådekomponent. I

efterfølgende tabel 2 kan man se, at havkvoterne for 1998 er reduceret med 2,192 tons, dog er gennemsnitskvoten kun reduceret med 137 tons pr. skib.

Tabel 2:

Udviklingen i gennemsnit af rejekvoterne 1990 - 1998 (udenskærs kvoter)						
	Tons Vest:	Tons NVest:	Tons Øst:	Tons total:	Antal både:	Gns.kvota:
1990:	36,725	6,775	9,600	53,100	50	1,062
1991:	37,125	6,775	9,600	53,500	46	1,163
1992:	35,300	6,400	7,775	49,475	37	1,337
1993:	33,800	8,300	3,888	45,988	35	1,314
1994:	33,800	8,300	3,888	45,988	33	1,394
1995:	31,860	7,885	4,088	43,833	30	1,461
1996:	29,970	7,470	4,338	41,778	27	1,547
1997:	30,643	7,549	3,888	42,080	16	2,630
1998:	28,901	7,099	3,888	39,888	15	2,659
'98 mod '97	-1,742	-450	0	-2,192		

Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut Bestyrelsesmedlem Frederik Frederiksen, SPS

Først vil vi gerne takke for den mulighed, SPS har fået for at præsentere vort erhverv under seminaret om de levende ressourcer i Grønland.

I Grønland har man holdt får i over 80 år, og fåreholdererhvervet har eksisteret i 70-75 år, først overalt i Sydgrønland og i 1930'erne startede man også i Nuup Kangerlua.

Da man var ved at skifte fra fanger- til fiskerierhvervet, og hvor klimaet gør det muligt, påbegyndte man en grundig opbygning af fårehold ved bunden af de dybe fjorde i Sydgrønland.

Ved nært samarbejde i lovgivningsarbejdet har SPS i dag formået at få landbrugserhvervet beskyttet ved lov.

Ved sommergræsning er landbrugserhvervet den største forbruger af vegetationen. Når der ikke overvåges, hvor mange dyr, der græsser i naturen, så ved vi, at det kan have uheldige vegetationsmæssige følger her i landet - det gælder jo også i andre lande.

På baggrund af erfaringerne ved brug af landets vegetation, er vi nu gået igang med først at tælle de dyr, der skal ud på sommergræsning. Endelig er vintergræsningen nu mere begrænset, og for at komme helt ud af vintergræsningsproblematikken, er

der behov for at få foderforsyning ad anden vej.

Vi ved, at der i rensdyravlen ikke har været nogen beregninger omkring vegetationsforbrug ved græsning, men der er kendt, at et sådant forbrug har fået uheldige vegetationsmæssige følger.

Ved etableringen af Pinngortitaleriffik er det helt nødvendigt at afsætte midler til vegetationsundersøgelser ved jordbrug, for ved hidtidige vegetationsundersøgelser har man ikke afdækket, om de uheldige følger for vegetationen stammer fra dyrehold eller om det er et klimafænomen.

For at skaffe sit eget foder, må den enkelte fåreholder opdyrke et stykke jord. Under opdyrkningen af de nødvendige marker, skal man også være påpasselig med at finde de rette placeringer af markerne, så naturens kræfter ikke tager alle afgrøderne - her tænkes på de kraftige vinde, der kan opstå.

De gødningsstoffer, der indeholder en del kemikalier, er vi ved at lægge på hylden. Baggrunden for dette er bedre rådgivning og erfaringer fra vore egne forsøg.

Vi må forpligte Forsøgsstationen Upernaviarsuk til at afdække, hvilken mere omfattende indflydelse dyrenes ekskrementer kan have i jordbruget. Vi må hurtigst mu-

ligt nå dertil, at vi kan anvende dyrenes ekskrementer som gødning i alle brug. Ved ukrudts- og skadedyrsbekæmpelse bruges sprøjtegiftene kun lidt og sjældent og kun under overvågning.

Det skal slås fast, at vor anvendelse af gødning ikke giver bekymringer i sammenligning med udlandet, men man må hele tiden passe meget på, hvor meget man bruger ved oversprøjtning af sprøjtegifte.

Der er ingen regler for brug af kemisk gødning og gifte i Grønland, hvorfor det er nødvendigt med en hurtig afklaring af denne problematik, hvor miljøbevarelsen må prioriteres højest.

For ikke at forurene ørredelvene ved sprøjtning med kemisk gødning og giftstoffer er det nødvendigt og vigtigt at få lavet nogle regler, der sætter grænser for, hvor nært man må nærme sig elvene.

Overvågningen af ørredelve, der ligger tæt på de enkelte fåreholdersteder, der i visse kommuner allerede er etableret ved aftaler, må følges op - for vi er også vidende om, at flere ørredelve må lukkes for fiskeri, da der var konstateret rovfiskeri på grund af manglende overvågning.

Endelig må vi bemærke, at vi ved vort brug af naturen har konstateret, at brugere, biologerne og forskerne har forstået hinanden fult ud til fordel for alle. Derfor ville vi gerne anbefale for alle, der forbruger og ernærer sig ved at bruge de levende ressourcer i Grønland samt biologer og forskere om at udvikle deres nuværende samarbejde mest hensigtsmæssigt.

Både sjæl og krop blev tilgodeset Direktør Jens K. Lyberth, Greenland Tourism

Mange af jer har sikkert tænkt sådan efter en vellykket tur i naturen. Oplevelser i naturen har været godt for sjælen; tilvejebringelsen af levende ressourcer (kød, bær etc.) har været godt for kroppen.

Vægtningen mellem "sjæl og krop" kan variere meget, afhængig af

- Hvad man primært er beskæftiget med
- Hvor man kommer fra

I dag vil oplevelsesdelen (sjælen) formentlig oftest veje tungest for mange af de turister, som kommer til Grønland og til lande, som vi sammenlignes med såsom Færøerne, Island og Canada.

På dette seminar vil overordnede og grundlæggende spørgsmål i relation til en bæredygtig udnyttelse af vore levende ressourcer blive behandlet.

Forslagene fra dette seminar vil give fingerpeg om turismeindustriens fremtidige udnyttelse af de levende ressourcer.

Markedet

Eksportherhverv som fiskeri- og fangstsektoren bliver mere og mere underlagt markedskræfterne.

Mange forbrugere har i dag krav til, hvor-

dan vore levende ressourcer skal høstes, forarbejdes osv., før de vil købe produkterne.

I takt med, at mulighederne for at informere og påvirke mange mennesker via TV, internet etc. forbedres, viderebringes budskaber fra interesseorganisationer og enkeltpersoner til mange, således at der i mange tilfælde skabes bestemte forventninger til produkterne.

Turismeindustrien er i høj grad også underlagt markedskræfterne med skærpede ønsker og krav.

Ønsker fra turister

Ønskerne fra turister ændrer sig løbende. De sidste 50 år har tendensen for ønskerne fra turisterne ændret sig:

Fra ud at se

- => slappe af
- => udforske og opleve
- => marginaloplevelser

Valget af turistdestination og -aktiviteter afhænger af alder, kulturel baggrund, økonomiske formåen osv.

For så vidt angår levende ressourcer, skal vi i turismeindustrien sammen med jer beslutte, om og hvordan vi kan skabe merværdi for eksisterende og potentielle

produktudbydere ved hjælp af vore naturgivne levende ressourcer.

Der skal derfor med tiden tages beslutninger om,

- Turister blot skal opleve de levende ressourcer ved at se på, høre, lugte og smage uden at forstyrre erhvervsudøverne og de levende ressourcer
- Turisterne deltagelse i selve høsten af de levende ressourcer kan udvides

Spørgsmål

Informationer når som nævnt langt og hurtigt ud i forbrugerkæden. Da kravene samtidig er stigende, er der nogle spørgsmål, som vi må forholde os til:

- Skal vi ændre jagt- og fiskeriformer for at tilgodese "korrekte turister"?
- Følger vi vore egne vedtagne regler, f.eks. omkring garnsætning ved ørredfiskeri, færden ved fuglefjelde osv.?
- Er sikkerhedsforskrifterne ved færden ved de levende ressourcer gode nok til, at vi kan undgå ulykker og dårlig omtale ved sådanne ulykker?

Muligheder

Turistsæsonen er meget forskellig fra egn til egn i Grønland.

De fleste turister besøger os i sommermånederne, når mange af vore levende ressourcer er fredede.

I dele af Grønland er turismesæsonen relativ lang, idet der kan tilbydes f.eks. ture med hundeslæde og snescootere om vinteren og foråret samtidig med, at der tilbydes sejlture, vandringer etc. om sommeren.

De fleste turister er her, når landets egne indbyggere selv har en høj udnyttelse af infrastrukturen, hvilket kan give flaskehalsproblemer. Udenfor denne turismehøjsæson benyttes infrastrukturen og tur-

tilbuddene mindre eller slet ikke og nogle operatører søger beskæftigelse i andre erhverv.

En sæsonudvidelse kunne der ske ved f.eks. tilbud om passiv eller aktiv deltagelse i eksisterende eller tilpassede jagt- og fiskeriformer.

Ved udnyttelse af levende ressourcer kan opnås supplerende indkomst til fiskere og fangere. Sikkerhed for gennemførelse og et højt service- og kvalitetsniveau kan retfærdiggøre et højt prisniveau.

Ved trofæjagt får fangeren kødet. Turisten hjembringer kun smagsprøver og forhåbentlig nogle gode oplevelser.

Dansk Polarcenter og Mittarfeqarfiit udarbejdede i 1996 "Dokumentation og præsentation af natur- og kulturværdier i Kangerlussuaq indland." i et samarbejde med mange offentlige og private institutioner. Sådanne publikationer kan øge muligheden for at tiltrække folk med interesse i levende ressourcer og øge værdien af udflugter i naturen.

Der er formentlig flere spørgsmål, som skal diskuteres, men vi må i første omgang finde ud af, hvordan landets egen befolkning ønsker at forvalte og udnytte landets levende ressourcer.

Så kan vi bedre beslutte, hvordan turismeindustrien kan have glæde af disse.

Afslutning

Ved fiskeri, fiskeproduktion og råstofudnyttelse efterspørges meget tilkaldt arbejdskraft.

Mange af vore turismeaktiviteter kan baseres på områder, hvor vi selv har erfaringer. Mange af disse aktiviteter kan virkelig gøres ved en veltilrettelagt organisering og med befolkningens opbakning/accept.

Sammenslutningen af Fritidsjægere og -fiskere, "Aallaaniaq '98" Formand Jokum Schmidt

Først vil jeg udtrykke min glæde over, at vi har fået mulighed for at deltage i seminaret om levende ressourcer. På grund af forsinket meddelelse herom, kan vores forberedelse til at yde indsats være manglende.

Indledningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at Sammenslutningen af Fritidsjægere og fiskere, populært forkortet "Aallaaniaq '98" blev stiftet 11. juni i år.

Jeg mener, at der er flere objekter, vi må tage hensyn til, når vi taler om beskyttelse og bevarelse af levende ressourcer. Sammenslutningens formålsparagraf er bl.a. at opnå hensynsfuldhed ved jagt og fiskeri, samt at deltage i bestræbelserne for naturbevarelse og forebyggelse af forurening. Derfor er også vores ønske at samarbejde med myndighederne, interessentskaber og andre organisationer indenfor dette interessefelt. Her forudsætter vi bl.a. igangsættelse af kurser og lignende om forsvarlig omgang med fartøjer og deres fangststyr. Jeg er optimist over, at disse nemt kan opnås, hvis vi kan etablere et fornuftigt samarbejde.

Vi - det grønlandske samfund - har i mange år og gennem generationerne udnyttet landets ressourcer med yderst forsigtighed. Indførelse af fredninger og yderligere restriktioner har afstedkommet mange problemer, bl.a. mærkbart nysgerrighed og

omgang med udnyttelse af de enkelte loves såkaldte huller. Der vil være mange eksempler herpå, eftersom vi hidtil har underkastes os restriktionernes tider i mange år.

Som nævnt skaber enhver restriktion mange problemer, som desværre fortsat er aktuelle. Vi kan blot nævne som eksempel "rensdyrjagten". I mange kommuner dukker nu nye fangere op, som tidligere som så at sige ikke eksisterede. Det samme gælder for fuglejagten. Konsekvensen er således, at den gamle grønlandske fanger- og jagtetik nu er delt i to grupper. Vi er vidende om, at vort land har nok af levende ressourcer, som kan overleve selv uden fredninger eller restriktioner.

Bevarelse af levende ressourcer er vores fælles interesse, men det er også forbrugernes ønske, at de fortsat har adgang til disse. Som eksempel kan jeg nævne, at fra slutningen af 1950'erne og indtil 1960-erne blev rensdyrbestanden uhyre formindsket, trods der eksisterede ikke grovfangst. Årene derefter havde bestanden atter formeret sig, og i dag kan vi sige, at der nu igen er mange rensdyr. Spørgsmålet er derfor, om tilbagevendende formering blandt dyrene skyldes den igangsatte begrænsning af fangsten. Vi mener derfor Hjemmestyrets bekendtgørelser nr. 31 og nr. 32 af 18. december 1997 er formuleret fuldstændig stridende imod de faktiske

forhold. Bekendtgørelserne behandler betingelser for udstedelse af fangst- og fiskeribeviser, som efter vores mening burde gennemgås og revideres.

Ud fra vores praktiske kendskab til levende ressourcer, mener jeg, det er vores fælles interesse, at vi indbyrdes samarbejder om omgåelse af disse. Samarbejdets fornuftige side vil jo være, at selvom interessegrupperne prioriterer deres egne højt, kan der altid findes en kompromisløsning.

Fritidsjægere og -fiskere i flere byer har hidtil i adskillige år foretaget oprydninger i fjorde og forskellige fangstpladser. Oprydningerne sker til lands og på stranden. Denne indsats burde efter min mening også gælde for andre, bl.a. ved at opfordre andre organisationer om at tilskynde deres medlemmer om at yde samme præstation som fritidsjægerne. Dette er påkrævet, især når vi fortsat skal bevare ørredpladserne langs kysten.

Jeg har gentagne gange nævnt, at restriktionerne skaber flere, dårlige følger. Som eksempel vil jeg nævne Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 12 af 3. april 1998 om hvalfangst. Her burde fritidsjægerne gives

mulighed for fællesfangst med jollefiskerne. Fritidsjægerne har jo også i lige så høj grad behov for den daglige føde. Lovgivningen tillader til højre, men forbyder til venstre! Det er det, der er galt.

Jeg mener, at såfremt vi fortsat skal bevare de levende ressourcer, samtidig også skal tage hensyn til miljøet, fare for forurening af naturen. Vi kan ikke gå udenom at genopfriske amerikanernes tidligere affaldseffekter, som indtil i dag træffes flere steder. Hidtil har vi ikke kunnet konstatere, hvad man endelig vil gøre ved dem.

Min overbevisning er, at restriktionerne på alle enkelte fangstobjekter hidtil ikke har givet konkrete resultater. Hvordan skal også restriktionerne hjælpe, når man med den ene hånd tillader og med den anden begrænser?

Jeg mener derfor, at vi opfordrer landstinget til at tage udstedelse af fangstbeviser op til fornyet overvejelse; ved at overbevise dem om, hvilke fordele og bagdele de enkelte restriktioner afstedkommer. Jeg er helt sikker på, at vi i dag har rede svar at give.

Det grønlandske forvaltningssystem af Kontorchef Amalie Jessen, Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug

Foto: Lili-Fot

Indledning

Jeg har lyst til at starte med et spørgsmål: *hvem kom først havtønnen eller dens æg? Eller man kan dreje spørgsmålet; hvem kom først; mennesket eller dyrene?* Jeg har aldrig fået et svar, men uanset svaret, så er vi mennesker og dyr til, som skal leve side om side. Det er os, menneskene, som er de heldige, at vi spiser og lever af dyrene. Derfor er det også os, der skal være ansvarlige for, at vi og vore kommende generationer også skal have den glæde at være beriget med fangstdyrene, som smager så godt.

I vores forfædres tid var det sikkert meget nemmere at forvalte de levende ressourcer, som de skulle fange, indsamle og gemme til eget forbrug og måske lidt mere til evt. strenge vintre. Det var naturen, vejret og musklerne der var begrænsende. Der var ingen skrevne love, bekendtgørelser og kommunale vedtægter, som vi har det i dag. Tilmed havde de tilpasset fangsteknologi, som ikke beskattede ressourcerne så meget som nogle redskaber gør det i dag. Men dermed ikke sagt, at det var nemmere i gamle dage at leve og eksistere af naturrigdomme fra hånden til munden. Vor forfædre forvaltede deres fangstdyr ud fra respekten til dyrene og den natur, de er omgivet af og lever i. Der er noget der tyder på, at nogle af nutidens brugere har mistet respekten, her tænkes der på de meldinger vi hører om efterladte nedslagtede rensdyr.

I dagens forvaltning af vor levende ressourcer med det moderne samfund og teknologi, er der mange ting og forhold at tage hensyn til. Der er meget politik og følelser i forvaltningen af vor levende ressourcer. Det er kun få sager, vi fra forvaltningen kan arbejde med, uden at få ballade fra den ene og den anden side, berettiget eller uberettiget.

I dag kvoterer kun fangst af store hvaler, rensdyr og moskusokser. Der er indhandlingsbegrænsning på alke, men ellers er det nærmest frit med resten, bortset fra fangstreguleringer og fredningstider for andre dyrearter. Der er stadig fangstdyr; såsom marsvin, grindehvaler m.v., hvor der ikke er lavet reguleringer på, også selvom fangsterne på marsvin er på over 1.000 om året.

Kvot- og licenssystemet er stort set meget nyt i Grønland, og foreløbig har vi indført kvotasytem når bestandsstørrelsen bliver kritisk. Det mener jeg er et forkert udgangspunkt. Jeg mener, man må arbejde ud fra ens kriterier og principper for alle fangstdyr; dvs. vi må lave minimumskrav, hvornår der må være reguleringer og begrænsninger i fangsten. Bestandens størrelse, tilstanden for den habitat de enkelte lever i og det faktiske udtag af ressourcen bør være den bestemmende faktor.

I de følgende gennemgås de vigtigste over-

skrifter i forbindelse med forvaltningen af vor fangst dyr:

- Den biologiske rådgivning;
- Udarbejdelse af forvaltningsforslag; modeller, fordelingsnøgler, udarbejdelse af bekendtgørelser;
- Høringsrunder;
- Den politiske behandling.

Den biologiske rådgivning

Den biologiske rådgivning kan foregå og foregår meget forskelligt fra art til art. Vedr. store hvaler, foregår den i Den Internationale Hvalfangstkommissions regi, hvor biologer fra Grønland giver input med deres viden. Den samling af viden vurderes og danner baggrund for den biologiske rådgivning. I tællingerne af store hvaler involveres fangerne ikke (så vidt jeg ved), men de er med til at levere vævsprøver fra vågehval og finhval, som bruges i videnskaben til fastsættelse af fangstens sammensætning, dyrenes tilhørsforhold osv. Grønland følger den biologiske rådgivning, som gives i form af kvoter fra IWC. I den forbindelse har vi en biologisk rådgivning, hvor vi har internationale forpligtelser med i den samlede forvaltning.

Vedr. biologisk rådgivning vedr. rensdyr og moskusokser; så indhenter Direktoratet for Miljø og Natur denne fra Naturinstituttet. Udgangspunktet i rådgivningen er resultaterne fra sidste tællinger sammenlignet med tidligere resultater, vegetationsundersøgelser samt dyrenes sundhedstilstand, hvor bl.a. fedtets tykkelse kigges på. Med i vurderingen kigges der også på fangstmeldinger. Derfor er det vigtigt, at der meldes fangster. Forvaltningen modtager ikke alle fangstmeldingerne fra de enkelte licensejere, og det har givet anledning til tvivl om det faktiske udtag af ressourcen fra biologside. Biologerne mener, at det faktiske udtag er 50 % mere end den fastsatte kvote. Det kan diskuteres.

Fangerne og enkelte jagtbetjente har været med i tællinger som observatører siden begyndelsen af 1990'erne. Så vidt jeg er orienteret bruges deres viden meget begrænset når biologerne vurderer tællingens resultater, hvis overhovedet. Som reglerne er, kan Landsstyret fastsætte kvotestørrelsen og fastsætte betingelser for fangsten. Ifølge reglerne skal den fastsatte kvote fordeles i samråd mellem forvaltningen, KNAPK og KANUKOKA. Imellem den biologiske rådgivning fra Naturinstituttet og behandlingen af denne rådgivning i DMN og Landsstyret, giver reglerne ingen mulighed endnu for høring af KNAPK og KANUKOKA eller andre med viden om dyrene. Det bør være en god skik at involvere anden end biologviden i denne fase.

Fangernes og andre lokale folks viden er meget vigtigt at tage med i den biologiske rådgivning. Det er her jeg mener, det halter, og jeg er vist ikke alene om den holdning. I det netop overståede årsmøde i NAMMCO, har Grønland fået godkendt i rådet, at brugersiden også giver input til NAMMCO's Videnskabelige Komité.

Det største problem i indhentningen af den biologiske rådgivning er, om der overhovedet er viden nok, eller om den viden der eksisterer er brugbar fra biolog og forvalterside. Det andet problem er, at den biologiske rådgivning hvad angår rensdyr og moskusokser kun går et år ad gangen, således at en mere langsigtet forvaltningsplan gøres vanskelig, både i centralforvaltningen og i de enkelte kommuner.

Derudover udmeldes den biologiske rådgivning så sent, at forvaltningen både i Hjemmestyret og i de enkelte kommuner giver anledning til presset kvoteforhandling og fordelinger.

Forvaltningen vil gerne have en kvoteudmelding så tidligt, at forhandlingerne og kvotefordelingen ikke kommer bagud. Så skal vi nok fra forvaltningens side forsøge at forbedre fangsttilbagemeldingen i samarbejde med kommunerne. Det bør kræ-

ves, at kvoteudmeldinger er dér senest 1. marts eller 1. april.

Udarbejdelse af forvaltningsforslag

Først og fremmest skal det siges, at forvaltningen også tager udgangspunktet i bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer. Vi har lov om fangst og jagt samt andre regler at forholde os til. Men som tidligere sagt mangles der principielle retningslinier for en generel forvaltningsplan; dvs. hvor stor skal bestanden være, før vi laver kvoter, hvem skal have førsteret til fangstdyrene og hvordan skal disse fordeles, hvilken teknologi er bedst, og hvor meget skal de enkelte kommuner bestemme osv.

Hvad angår de kvoterede arter, findes der fordelingsnøgler og kvotemodeller, som følges mere eller mindre hvert år: f.eks. er det accepteret, at 75 % af den totale rensdyr- og moskusoksekvote går til personer med erhvervsjagtbevis og 25 % til personer med fritidsjagtbevis. Denne fordelingsnøgle kan sikkert justeres efter forholdene i de enkelte kommuner.

Kun personer med erhvervsjagtbevis og som opfylder visse betingelser må drive hvalfangst. Landsstyret arbejder også med en fordelingsnøgle hvad angår vågehvaler; nemlig, at den største del af kvoten går til fartøjer med harpuncanon, og at riffelfangstknoten reduceres således, at byer og bygder uden fartøjer prioriteres af hensyn til frisk kødforsyning.

Der findes ikke andre klarere modeller for udnyttelsen af fangstdyr end de kvoterede. De øvrige med flere undtagelser er reguleret i bekendtgørelser og kommunale vedtægter. Det har været forvaltningens intention siden begyndelsen af 1990'erne, at der som udgangspunkt bør være en bekendtgørelse om alle dyrearter eller grupper vi udnytter, således, at der i det mindste er regler om, hvem der er fangstberettiget, betingelser for fangst, fredningstider, kontrol og fangstmelding.

Imidlertid er der flere arter vi udnytter,

der ikke er regler om, f.eks. marsvin, spækhugger, grindehvaler og andre småhvaler, som udnyttes i større eller mindre grad.

Der er flere bekendtgørelser som trænger til revision, men som af en eller anden grund er forsinket. F.eks. bekendtgørelsen om fugle, isbjørne og ikke mindst bekendtgørelse om brugen af snescootere og andre køretøjer i forbindelse med fangst og færdsel i naturen.

Høringsrunder

Der bliver udarbejdet et forslag til bekendtgørelse eller revision, som med eller uden biologisk rådgivning, tager udgangspunkt i samme overskrifter; fangstberettiget person, betingelser for fangst, fangstmelding og kontrol, statistik osv. Når et udkast har været til intern høring i Hjemmestyret køres sagen via den ansvarlige politiker inden det sendes til høring hos KNAFK, KANUKOKA og andre relevante institutioner eller organisationer. I høringen sendes et følgebrev med forklaring om hvor ændringerne er, eller hvis det er en ny bekendtgørelse, så med uddybende bemærkninger.

Der gives en frist til aflevering af evt. bemærkninger. I alt for mange tilfælde har vi i forvaltningen et problem, nemlig, at man står og skal bruge en bekendtgørelse, hvorfor der ofte gives en for kort tidsfrist. Med stor beklagelse fra vores side, idet man jo giver dårlige arbejdsvilkår til høringsparterne. Det skal vi ærligt indrømme. Det skal dog siges, at i sager, hvor høringsfristen har været rimelig, 1 måned eller mere, oplever vi tit, at bemærkningerne modtages efter fristen eller slet ikke, hvor der så skal sendes nye skrivelser med kopi af den tidligere fremsendte eller rykere.

Som bekendt er Hjemmestyret også i den situation, at den største del af fuldmægtigstaben der står for udarbejdelse af regler kun er dansksprogede personer, hvor så deres arbejde skal oversættes. Det er et faktum vi skal prøve at leve med, men det

skal ikke komme til last hos brugerne.

Jeg er sikker på, at alle er opmærksomme på problemet med høringsfrister, den må man finde en rimelig løsning på, men så længe administrationen er dobbeltsproget, er arbejdet også mere end dobbelt, for begge sprogversioner skal checkes.

Den politiske behandling

Den politiske behandling kan være meget forskelligt fra sag til sag og kan afhænge af sagens karakter, er den politisk ømfindtligt, er der økonomiske og juridiske implikationer o.s.v; Men et er, at der laves et oplæg til Landsstyret der skal tage stilling til en konkret sag med indstillinger. Oplægsudkastet behandles ud fra Landsstyremedlemmets eller begge Landsstyremedlemmers ønsker og holdninger enten alene i et direktorat eller mellem berørte direktorater. I visse sager, er det også en kutyme eller regelfastsat, at relevante organisationer høres i sagen. Eventuelle bemærkninger indarbejdes inden sagen sendes enten tilbage til Landsstyremedlemmet først eller direkte til behandling i Landsstyret, hvis der ikke er større ændringer. Hvis der er større ændringer, kan udkastet sendes til høring igen.

Enten godkendes oplægget eller så kommer sagen tilbage med justeringer og/eller ændringer fra Landsstyret, hvorefter sagen viderebehandles i systemet og evt. meldes ud, der hvor det er relevant.

Bæredygtig udnyttelse af Grønlands levende ressourcer Afdelingschef Helle Siegstad, Pinnortitaleriffik

Foto: Jakob Rindbe

Overskriften på dette indlæg er "Bæredygtig udnyttelse af Grønlands levende ressourcer". Indlægget skal søge at klargøre betydningen af bæredygtighed, herunder de tiltag der gøres både nationalt og internationalt for at sikre en bæredygtig udnyttelse. Begrebet "bæredygtig udnyttelse" er af relativ ny dato, men de overvejelser, der ligger til grund for begrebet, kan vi finde langt tilbage i historien - både i vores egen historie og i verdenshistorien. Der er derfor god grund til at benytte denne lejlighed til at gøre status.

Har vi haft succes med at forvalte de levende ressourcer på et bæredygtigt grundlag - både globalt og lokalt? Har vi som brugere indflydelse på mængden af de enkelte bestande? Er det naturens egen rytme, der bestemmer, om der er få eller mange dyr? Kan vi lære noget af tidligere fejltagelser? Kan vi lære noget af andre lande? Hvilke hensyn bør der tages i forvaltningen af de levende ressourcer? Kan vi gøre det bedre og i givet fald hvordan?

Disse spørgsmål er omfattende og kan ikke besvares fyldestgørende hverken i et 10 minutters indlæg eller under dette seminar. Men ved at aktørerne i forvaltningen: politikere, fangere, fiskere, forvaltere og biologer åbent diskuterer de grundlæggende problemer, der eksisterer i forvaltningen af de levende ressourcer, kan vi gøre status og måske komme videre i processen.

Jeg vil starte med at gå lidt tilbage i historien:

Kap York stationen Thules Love af 7. Juni 1929

- Enhver fri Jæger og Fanger maa skaffe sig og sin Familie Føde og Skind ved Jagt og Fangst. Men Vildtet er Ikke tilstede i Ubegrænset Mængde.
- Over hele Jorden har frie Folk derfor vedtaget, at Vildtet Skal være fredet paa de tider af Aaret, hvor det yngler, fordi der ellers bliver mindre og mindre Vildt hvert aar.
- Fordi disse Dyr vil ellers være udryddede, naar de Mennesker, der nu er Børn, bliver voksne.

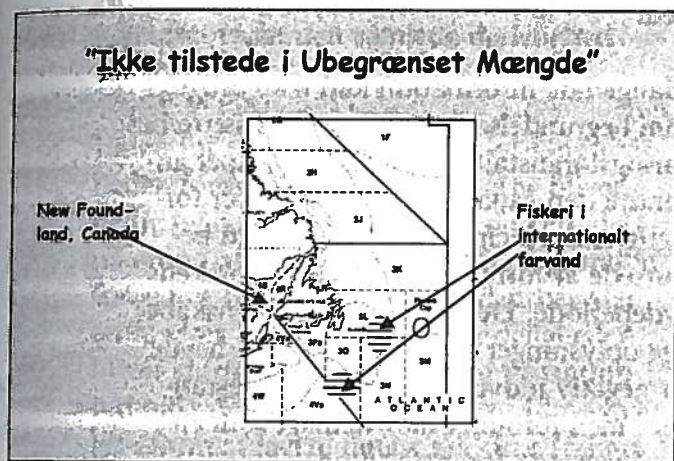
Sådan er teksten i et afsnit af Kap York stationen Thules Love af 1929. Loven blev til i samarbejde med fangerne i Thule og formålet var at sikre en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne. Sproget man benyttede dengang er anderledes end det sprog vi kender fra lovteksterne i dag. Tankerne og overvejelserne bag loven er dog ikke forskellige fra Landsstyrets målsætning i dag om en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer.

Det skal nævnes, at denne lov ikke er den første nedskrevne tekst i Grønland, om forsøg på at sikre en bæredygtig udnyttelse. Allerede i 1782 udarbejdede det daværende K.G.H (Kongelig Grønlandske Han-

del) en indhandlingsinstruks indeholdende et afsnit med titlen "Om Ederfuglens Conservation"

Når jeg nævner Kap York stationen Thules love i denne sammenhæng, er det fordi den i få sætninger rammer nogle af de vigtigste elementer i ressourcforvaltningen.

Det var engang almindeligt at tro, at havet var udtømmeligt for fisk, og at mennesket ingen indflydelse havde på fiskebestandene. I dag kender vi mange eksempler på, at fiskeri har medvirket til en kraftig reduktion af fiskebestande

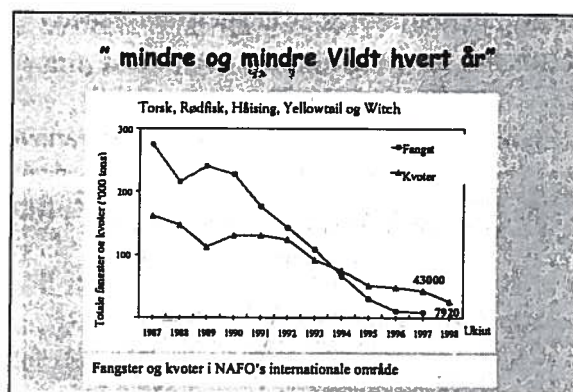

Siden midten af 1970'erne, har der eksisteret et intensivt fiskeri i farvandet ud for New Foundland på to lokaliteter: Flemish Cap og den sydlige del af Grand Bank. Fiskeriet i dette område har mange lighedspunkter med fiskeri i andre farvande - i såvel nationale som internationale farvande.

Dette fiskeri og lignende fiskeriområder i verden er imidlertid den direkte årsag til, at internationale organisationer i disse år gør status over forvaltningen af de levende ressourcer. Man har erkendt, at fiskeri specielt i internationalt farvand er vanskeligt at styre, dels på grund af at mange nationer deltager, at der som regel foregår et ureguleret fiskeri (piratfiskeri) og at det er vanskelig og tidskrævende at blive enige om reguleringstiltag.

Resultatet af denne status, der ikke kan undgå at få indflydelse på ressourcforvaltningen generelt, er blandt andet, at man bør udvise en større forsigtighed i forvaltningen.

Hvordan en større forsigtighed konkret introduceres i forvaltningen, er under udarbejdelse for de enkelte fiskebestande i blandt andet den Nordvestatlantiske Fiskeriorganisation (NAFO) og det Internationale Havforskningsråd (ICES).

Figuren viser fangster og kvoter i NAFO's internationale farvand fra 1987 til i dag. De samlede fangster af torsk, rødfisk, håising, yellowtail og witch (to sidstnævnte arter er fladfisk) var i 1987 på næsten 300.000 tons og tilsvarende var kvoterne på 170.000 tons. I 1997 var de totale fangster af samme arter under 8.000 tons, med en total kvote på 43.000 tons.

Årsagen til faldet i fangsterne er, at bestandene er på meget lave niveauer. Fiske-ridødeligheden (den dødelighed der er forårsaget af fiskeriet) i de nævnte bestande har været rekordhøj og er vurderet til at være den direkte årsag til reduktionen i bestandene.

Der er andre eksempler på, at fiskebestande er kollapsede: Bestanden af norsk vårgy-dende sild kollapsede i 1960 og genetablerede sig først 30 år senere. Bestandene af lodde, rødfisk og hellefisk i Barentshavet er også kollapsede, og der er endnu ikke tegn

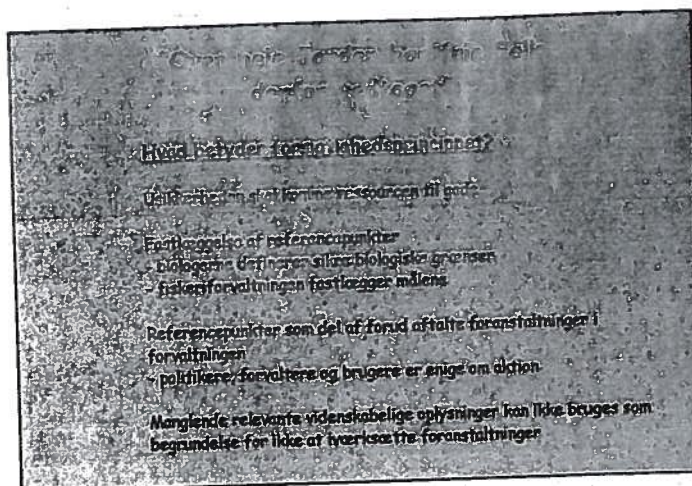
på genetablering. Tilsvarende i Grønlands farvand kan nævnes torsk, rødfisk ved Vestgrønland, rødfisk på kontinentalsoklen i Østgrønland, helleflynder og havkat. Hver gang en bestand viser svigtende rekruttering (tilførelse af nye årgange) diskuteres det, hvorvidt dette skyldes forværrede miljøforhold eller det skyldes fiskeri. Jeg vil nøjes med at konstatere, at i de fleste af de ovennævnte eksempler havde fiskeriet gennem en årrække reduceret gydebestandene væsentligt.

Når en bestand er bragt ned på et lavt niveau, gennemføres et eksperiment med naturen.

Forsigtighedsprincippet er nævnt i flere af de senest indgåede internationale aftaler, bl.a. Rio-deklarationen, FN-aftalen om vandrende og stærkt migrerende fiskebestande, FAO's adfærdskodeks for et ansvarligt fiskeri og i traktaten om Den Europæiske Union.

De lande, som har underskrevet disse aftaler, har forpligtet sig til at anvende forsigtighedsprincippet. Princippet er nødvendigt, fordi ændringer i de biologiske systemer kun kan vendes langsomt (norsk vårgydende sild), er vanskelige at styre (fiskeridødeligheden i Nordsøen) og ikke forstås særlig godt, samt fordi ressourceforvalten- de myndigheder er nødt til at iværksætte foranstaltninger, selv om deres viden er ufuldstændig.

Forsigtighedsprincippet er endnu ikke fuldt defineret som begreb. Det er ofte lettere at sige, hvad der ikke er forsigtighed.

Manglende information kan ikke bruges som begrundelse for ikke at iværksætte bevaringsforanstaltninger. For eksempel anvendte den canadiske fiskeriminister forsigtighedsprincippet i 1992, da han besluttede at forbyde trawlfiskeri i torskens gydeperiode. Der forelå ingen videnskabelige oplysninger om, at trawlfiskeri havde en negativ indvirkning på torskebestanden, men forbudet blev nedlagt som en forebyggende foranstaltning.

Forsigtighedsprincippet er tæt forbundet med anvendelsen af referencepunkter. Det bør i den henseende være fiskeriforvaltningen der fastsætter målene, men det er op til biologerne at definere de sikre biologiske grænser, herunder inkludere usikkerhedsmomenter og risiko for bestandssammenbrud.

Et andet moment af forsigtighedsprincippet omhandler, at aktørerne i ressourceforvaltningen på forhånd har indgået aftaler om foranstaltninger og er enige om aktion når en kritisk situation opstår. Sådanne forud aftalte foranstaltninger var for eksempel vedtaget i forbindelse med den Vestgrønlandske rejerressource. Da den biologiske rådgivning anbefalede at sænke kvoterne i 1998 fra 60.000 tons til 55.000 tons var parterne på forhånd enige om, hvilke tiltag der var nødvendige.

"Skal være fredet paa de Tider af Aaret, hvor det yngler"

Hvad ved vi om en bestand??

- Hvis dødeligheden er for stor vil bestanden kollapse
- Fangstbarheden øges med tiden = større dødelighed
- Hvis gydebestanden kommer under en vis størrelse vil bestanden kollapse
- Alle dyr/fisk kan ikke fanges før de er kønsmodne

Vi ved, at der er enkelte vigtige regler der skal overholdes, for at en bestand kan vedblive at reproducere sig.

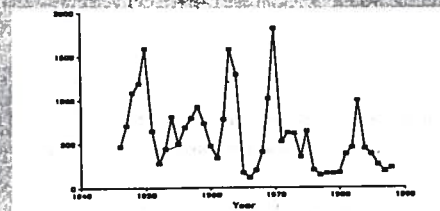
Årsagen til at førnævnte fiskebestande er kollapsede er, at den samlede dødelighed var for stor.

Inden for fiskeri er det kendt, at fangstbarheden forøges med tiden (fiskerne bliver bedre og bedre til at fiske ressourcen, dels på grund af erfaring, men også på grund af forbedret teknik). For bestanden betyder en forøget fangstbarhed, at dødeligheden bliver større, men fiskerne kan fortsat opretholde den samme fangstrate. Faresignaler i form af lavere fangst per time (fangst-rater) kommer derfor forsinket.

Når den reproduktive andel af en bestand kommer under en vis størrelse, vil bestanden kollapse, og man bør derfor sikre, at der altid er en tilstrækkelig stor andel af kønsmodne dyr/fisk.

Dette er simple biologiske regler, hvor logikken er nem at forstå. Desværre er det meget vanskeligt at beregne, hvor grænserne går for at reglerne ikke bliver brudt.

"Skal være fredet på de Tider af Aaret, hvor det yngler"

Rekruttering til en fiskebestand

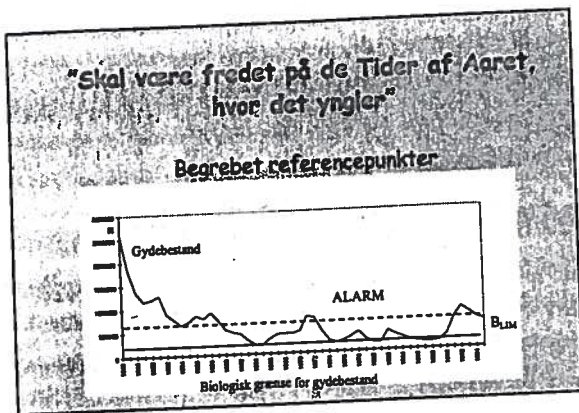
Der er mange usikkerheder forbundet med den biologiske rådgivning, og en af årsagerne til dette er at naturen er et kompleks system, som ingen forstår til fulde.

Ovenstående figur viser rekruttering til en fiskebestand over en periode fra 1947 til 1989. Figuren viser, at tilgangen af nye årgange er meget variable. Det er et fænomen, der er kendt fra stort set alle fiskebestande. Årsagen til, om der kommer små eller store årgange er dårlig kendt, og for de fleste bestande eksisterer der ingen tommelfingerregel for, hvornår og hvorfor en årgang bliver god eller dårlig.

Fiskerier, der fisker på få årgange, vil være meget afhængige af, om disse er gode eller dårlige. Loddefiskeriet i farvandet mellem Østgrønland og Island er et eksempel på et fiskeri med få årgange (to årgange). Derfor forvalter man ressourcen med halvårlige kvoter, så man kan regulere fiskeriet hurtigt, når der konstateres en dårlig rekruttering.

I det indenskærs fiskeri efter hellefisk i Uummannaq, Upernavik og Ilulissat kan man konstatere, at alderssammensætningen går mod stadig yngre individer. Der er stadig flere årgange i fiskeriet, men når rådgivningen for 1999 lyder på at holde fangsterne på de sidste tre års fangstniveauer er det med den begrundelse, at der er tegn på vækstoverfiskning. Det vil sige at man kan få et større vægtudbytte ved et lavere fiskeritryk. Hvis alderssammensætningen fortsætter med at gå mod yngre individer, vil man som yderste konsekvens

komme til at fiske på få årgange og vil derfor være afhængig af enkelte årgange (et rekrutteringsfiskeri).

Et af redskaberne i forsigtighedsprincippet er referencepunkter. Biologerne skal søge at definere sikre biologiske referencepunkter. Som tidligere nævnt er der en nedre grænse for, hvor stor en gydebestand skal være, for at kunne reproducere sig. Gennem indsamling af data over en årrække kan en sådan grænse beregnes. Der er imidlertid altid en usikkerhed forbundet med en sådan beregning, og derfor bør der være en bufferzone, der tager hensyn til usikkerheden. Når informationerne er dårlige og usikkerheden stor kan bufferzonen være stor. Omvendt hvis der eksisterer gode data og usikkerheden er lille kan bufferzonen være lille.

Referencepunkter skal benyttes af forvaltningen som rettesnor for, hvornår foranstaltninger skal tages. Sådanne foranstaltninger skal være aftalt forud mellem aktørerne og indeholder planer for, hvilke tiltag der er nødvendige, når en bestand viser tegn på overudnyttelse.

"... fordi disse Dyr vil ellers være udryddede, naar de Mennesker, der nu er Børn, bliver voksne."

- Ressourceforvaltningen er en langsigtet målsætning vigtig
- Behov for
  - at forbedre den nuværende praksis
  - for målrettet forskning
- Bedre kommunikation mellem aktørerne

De fleste forvaltningssystemer er udarbejdet og iværksat lang tid før forsigtighedsprincippet vandt indpas. Det er derfor ikke overraskende, at der er behov for at forbedre den nuværende praksis.

Forsigtighedsprincippet betyder navnlig, at vi skal udvise større forsigtighed, når vores viden er begrænset.

"Enhver fri Jæger og Fanger maa skaffe sig og sin Familie Føde og Skind ved Jagt og Fangst."

Hvad er der sket i Grønland siden 1929

- Befolkningstallet er steget fra 15.000 til 53.000
- Flere aktive grupper:
  - Fuldtidserhverv - Fritid - Turister
- Andre typer og flere transportmidler
- Mere effektive fangst- og fiskereredskaber
- Generelt større udgiften til fangst- og fiskereredskaber = større afhængighed af udbytte

Appendiks 1.

Naturligvis kan man ikke sammenligne forholdene i slutningen af 1920'erne med i dag. Der er sket store ændringer i samfundet ikke kun i Grønland, men i hele verden, og det er vigtig at have det med i overvejelserne om forvaltning af de levende ressourcer på et bæredygtigt grundlag. Af samfundsmæssige ændringer i Grønland kan nævnes:

Befolkningstallet er steget fra ca. 15.000 til 53.000.

Flere aktive brugergrupper nødvendiggør en politisk stillingtagen til fordeling af res-

sourcerne mellem brugerne, herunder politiske og økonomiske interesser og hensyn. En proces der ofte er langvarig og forsinker nødvendige tiltag.

der

Antal og type af transportmidler har ændret sig drastisk siden 1920'erne. Dengang forbød man sejlads med motorbåd i fjordene i Upernavik med den begrundelse af de forstyrrede dyrelivet. I dag besejles kysten fra Nanortalik til Thule af motorbåde, og aktionsradius for aktiviteter og/eller forstyrrelser er mangedoblet.

Den større afhængighed af økonomisk udbytte i dag betyder, at ressourcerne let bliver udnyttet til grænsen, og at nødvendige tiltag bliver forsinkede på grund af de mange politiske hensyn.

De levende ressourcer set i et internationalt perspektiv Fangst i Grønland set udefra Konsulent Finn Lyng

Foto: Rikke Th. Høegh

Overalt i industrisamfundene er der en stadigt tydeligere modstand mod jagt. Der er en voksende bevidsthed om udryddelsestruede arter, om dyrs velfærd og dyrs lidelser under jagt, og en generel tendens til at ville beskytte miljøet og alt levende bedre end det er sket hidtil.

Der er ingen tvivl om, at disse tendenser er der for at blive. Jagtlovene strammes mange steder, vegetarianismen breder sig, kommerciel brug af produkter fra vilde dyr lægges for had og søges forhindret gennem en stadigt strammere lovgivning, og man skal se sig godt for inden man snakker for højt om de jagter, man selv har været på.

I alt dette er der intet nyt. Hjemmestyrets folk har skullet kæmpe mod disse fænomener i årevis, når de har været til møder og konferencer i udlandet.

Heroppe nordpå er jagt jo nødvendig. Det er der mange mennesker sydpå, som ikke ved eller forstår. I industrilandene er uvidenheden stor om livet nord for 60 grader nordlig bredde, og fordommene trives. Derfor har vi i årevis brugt tid og penge på at informere mennesker sydpå om holdningerne hos mennesker nordpå. Behovet for et sådant arbejde er ikke blevet mindre med årene, og det er ganske sikkert, at vi må blive ved i al overskuelig tid fremover, at sætte ressourcer af til et sådant arbejde. Det er da også en velkendt sag.

Hvad der derimod ikke er så velkendt, er behovet for at oplyse mennesker nordpå om holdningerne hos mennesker sydpå. Kendsgerningen er jo, at også vi heroppe lider under uvidenhed og fordomme, om end på andre områder. At græsrodsbevægelser i industrilandene måske kunne have ret i nogle af anklagerne er en upopulær tanke, man sjældent kommer nogen vegne med i Nordnorge, på Færøerne, i Nordcanada eller i Grønland.

Her vil jeg gerne sige et par ord om hvad jeg - ude omkring i andre lande - hører sagt om forholdene heroppe nordpå. Jeg håber så, at jeg senere i løbet af disse par dage kan få nogle råd og vink med hjem om, hvad jeg skal svare venner og uvenner i udlandet, når de kommer tromlende med deres ting.

Først og fremmest siger observatørerne udefra, at de synes de har set for mange jagtgale mennesker, som skyder på alt hvad der bevæger sig. En del fuglearter er totalfredede, men alligevel ser man folk skyde på fugle, der er så langt væk, at jægerne ikke har en levende chance for at vide, hvad det er for en slags, før den er død. Man ser også folk skyde fugle for sjov - havørne for eksempel.

Jeg får så spørgsmålet:

Hvilke konsekvenser har det?

En svensk turist i Tasiilaq fortalte mig at han var med i en båd, hvor de unge mennesker drønedede omkring i en tejsflok og skød til måls efter dem, uden at gide samle dem op når de blev ramt. Nu var det Østgrønland, men det kunne jo lige så godt have været Vestgrønland, det ved vi alle. Jeg blev spurgt:

Er dette en undtagelse? Hvis det er, hvem har så ansvaret for, at sådan noget ikke gentager sig? Hvem gør hvad? Eksisterer der et grønlandsk moralkodeks for jagt?

Nu havde vedkommende svensker stor sympati for Grønland og havde været her flere gange før på fotosafari. Han havde også købt en Great Greenland-jakke, og så kom det uundgåelige spørgsmål:

Hvor meget skal man lægge i Great Greenland's slogan "et produkt i harmoni med naturen"?

Der er jo sæler nok at tage af, så i den forstand vil ethvert sælskindsprodukt være i harmoni med naturen. Bæredygtighedsprincippet bliver ikke krænket. Men man lægger uvilkårligt meget mere i det slogan, og det er jo også meningen. Noget med, at i Grønland passer vi godt på naturen i det hele taget. Jeg får så spørgsmålet:

Passer I godt på naturen i Grønland?
Har I gode omgangsregler med dyr og planter, og overholder I dem?

Jeg kan lige så godt indrømme, at jeg ikke altid svarer direkte på sådan et spørgsmål. Hvis det drejer sig om danske eller nordiske turister, er der jo en chance - eller skal vi sige risiko? for, at de har læst Benny Gensbøls guide for vandreturister i Grønland. Her kan man læse side op og side ned, om grønlændernes manglende respekt for jagtregler, om hensynsløs ægsamling på ternernes rugepladser i Diskobugten, om laksegarn, der står spændt ud tværs over elvmundingerne, om grønlandske politikere og politibetjente, som stort set giver

udtryk for, at sådan er dét bare, og at der ikke er ret meget at gøre ved det.

Folk, der ikke har læst Benny Gensbøls bog eller lignende publikationer - dvs. typisk de engelsk-, tysk- eller fransksprogede turister - har ofte en lidt romantisk forestilling om forholdene. De fleste vil ikke finde på at kritisere grønlænderne for deres jagt, ikke engang hvalfangsten. Jeg har endnu aldrig hørt nogen som helst sige, at man i Grønland bør lade sælerne og hvalerne fuldstændigt være. Men som så mange andre, der beskæftiger sig med de sager, kan jeg rapportere, at der hos en del af de interesserede grupper er voksende kritik af forvaltningen af de små hvaler. Der er stadig flere, som simpelthen ikke lader sig overbevise om, at et fangersamfund som det grønlandske i længden vil kunne styre jagen på de små hvaler på en fornuftig måde. Argumentet her er, at al erfaring verden rundt viser, at hvor der for alvor går penge i et produkt, der stammer fra en vildtlevende dyreart, der går det galt. Preset fra den økonomiske afhængighed viser sig næsten altid større end det ønskværdige hensyn til den biologiske bæredygtighed. Derfor må der internationale styringsmekanismer til. For så vidt angår Grønland bliver den ønskværdige styringsmekanisme for de små hvaler selvfølgelig Hvalfangstkommissionen IWC, og det, der her står øverst på dagsordenen, er helt specifikt at få indsigt med, hvilken økonomisk rolle matakken spiller i fangsten af narhval og hvidhval. Vores kritikere ved godt, at der ikke sker kommerciel eksport af hvalprodukter ud af Grønland, men samtidig mener de, at Grønland er et stort nok marked i sig selv til at kunne udgøre en trussel mod de små hvaler, hvis matakken går hen og bliver tilstrækkeligt efterspurgt. Det afføder så et spørgsmål:

Sker det, at hvidhvaler bliver taget kun for matakkenes skyld, og narhvaler kun for matakkenes og tandens skyld? Hvilken rolle spiller matakkenes værdi i bådejernes investeringer? Har matakkenes pengeværdi været relativt falden-

de eller stigende gennem den sidste halve snes år?

Spørgsmål af denne type føler jeg mig ikke kompetent til at svare på, men det håber jeg vil ændre sig i løbet af disse par dage. For ret beset, så har observatørerne udefra jo krav på et redeligt svar. Jeg ved godt, at svaret med mellemrum har været: dette er vores land, vore dyr og vor livsform. Det kommer ikke jer ved. Men det går bare ikke at lukke af for diskussionen på den måde. Det nye Grønland ønsker at være med i verdenssamfundet, og det medfører bl.a. et voksende pres fra de internationale NGO'ers side om indsigt i, hvad der foregår. Dette er et krav, som det er urealistisk at forestille sig, at man bare kan feje af bordet i de år der kommer.

Så vidt jeg kan se, vil et øget generelt ønske fra grønlandsk side om at spille mere med på den internationale scene nødvendigvis munde ud i, at fisker- og fangerforeningerne må være parat til at gå ind i en reel dialog med de mange mennesker, som hjemmestyret ønsker at bringe ind i landet i disse år. Omverdenens interesse for vor naturforvaltning er stærk og legitim, den skal mødes med en redelig vilje til at lægge facts på bordet.

Der er meget mere at sige, men man har givet mig 10 minutter, og de er nu gået.

Tak fordi jeg måtte være med her.

Referater af gruppernes diskussioner fredag

Gruppe 1

Hvem har interesse i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?

Den grønlandske befolkning havde en størrelse på tilsammen 10.-15.000, der havde en stigende tendens umiddelbart før europæernes ankomst, men antallet faldt til 7.000 umiddelbart derefter. Dette skyldtes mangel på resistens mod de sygdomme, der blev introduceret af europæerne. Den næste befolkningsstigning fandt først sted i begyndelsen af det tyvende århundrede. Fangstredskaberne for hundrede år siden var anderledes i forhold til vor dages redskaber, og denne kendsgerning kunne godt have været en medvirkende faktor for en tilbagegang i antallet af fangst dyr.

Der blev sat spørgsmålstejn ved, hvorvidt forvaltningen af vore ressourcer blev gjort på forsvarlig vis, som så udmøntede sig i følgende spørgsmål:

- Hvem er det der har en interesse i de levende ressourcer?
- Hvorledes regulerer vi, hvem der må gå på fangst eller fiske?
- Hvilke konsekvenser har dette for befolkningen?

Deltagerne efterlyste politisk konsekvens over for disse spørgsmål, samt et behov for feedback og mere hensigtsmæssig prioritering på politisk plan.

Der blev endvidere gjort opmærksom på, at kvinder ikke kan kategoriseres som fangere, da de jo er husmødre.

Det blev udtrykt, at det var umuligt at leve af en indkomst baseret på fangst og fiskeri, da den eneste reelle mulighed er at fange sæler samt fugle. Den mest almindelige praksis er subsistensfangst, og såfremt man skulle kunne have en pengeindkomst ved siden af, vil dette kræve en fuldt koncentreret indsats som fisker eller fanger. Det ansås som værende urealistisk at leve af fangst og fiskeri alene, man må nødvendigvis sætte sin lid til ens samlevers lønindkomst for at kunne få råd til bl.a. brændsel.

På grundlag af disse betragtninger anses den oprindelige befolkning, som:

- De mest hensigtsmæssige ledere under reguleringen af de levende ressourcer, vi er den instans som er de ansvarlige og de, som skal regulere i så henseende.
- Hvem tildeles tilladelser, og hvem afslår man?

- Det er på tide at sætte begrænsninger for den meget generøse holdning overfor udefrakommende.
- F.eks. vil det være meget svært for grønlændere der flytter til Danmark, at blive tildelt jagttegn.
- Vi strør os med tilladelser, selv til de der ikke har nogen reel interesse deri - dette faktum kan vi ikke bare lade stå til og se på.
- Det burde hellere ikke være praksis længere at tildele tilladelser ud fra en personlig holdning.

Hvis vi som en oprindelig befolkning skal bestå og skal kunne forbedre vore kår, er det kun naturligt, at de forskellige tiltag skal være baseret på vore betingelser.

Fangere og fiskere, der på fuldtid udøver dette erhverv, burde have en førsteplads i prioriteringen.

Biologerne påpeger, at fritidsjægerne ikke gør noget stort indhug på en given bestand, så de derfor ikke bør anfægtes.

Der blev gjort opmærksom på, at der var almindelig tilfredshed i befolkningen i 1960'erne og 1970'erne, da der ikke var regulering i fangsten, de senere års reguleringer har derfor påvirket befolkningen. Selv om der er kvoter på rejer i dag, har dette kun været en begrænset fordel. Ved en eventuel regulering af hellefiskefangsten i Nordgrønland skal FULDTIDSFISKERE have førsteprioritet.

Ligeledes burde tilkaldte reguleres m.h.t. fangst af rensdyr og moskusokser, såsom først at give tilladelse til jagt efter at de har boet her i minimum to år. Flere deltagere i seminariet påpegede ellers, at kravet burde strammes til enten fem eller ti år. Indtil nu havde det været almindelig praksis at denne gruppe også deltog i jagterne uanset om rensdyrenes antal var stigende eller faldende. Biologerne er den instans

som politikerne lytter til omkring reguleringerne i rensdyrjagten. Fritidsjægerne tildeles i dag 75 % af den tildelte kvote, hvorimod fuldtidsfangerne tildeles 25 %.

Der fremkom et forslag om at tildele rensdyr ud fra husstandskriterier.

Når der bliver åbnet for fangst for alle, har det en negativ indflydelse på fuldtidsfangerens økonomi; han kan ikke længere på en økonomisk måde sælge af sin fangst, dette resulterer derfor i kødspild fra fuldtidsfangerens side.

Vi grønlændere kan ikke leve foruden vor grønlandske mad - derfor må vi oprette et marked baseret på forbrugernes behov. Fiskere og fangere, der på fuldtid udøver deres erhverv, er afhængige af dyrenes tilstedeværelse. Ligeledes blev det påpeget, at folk der har en erhvervsbeskæftigelse - og udelukkende beskæftiger sig med denne - udvikler et sjæleligt behov. Hvis en grønlænder ikke får mulighed for at kunne gå på fangst, vil han miste sin sjæl.

En biolog gjorde opmærksom på, at biologer og fritidsfangere ikke nødvendigvis har specielle interesser i de levende ressourcer. Fangstdyrene fanges kun af fangerne. Grunden til, at der er begrænsninger i fangsten er netop, at bestandene ikke kan tåle for store tryk. Biologernes viden er dog begrænset, at det derfor er nødvendigt i fremtiden at regulere hvorledes samt hvilke fangstdyr skal reguleres i samarbejde med fangerne. De nutidige regler for reguleringer bliver udarbejdet af biologerne, og er mangelfulde i mange henseender.

Er der ressourcer nok til at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Ud fra det ovenstående blev det anset for vigtigt at de følgende punkter tages i betragtning:

• Udenrigshandel

• Indenrigshandel

• Hjemmøkonomi - proviantering

• Kan de alle tilgodeses tilfredsstillende?

Under dette punkt kom gruppen ind på landets befolkningsmæssige sammensætning. Antallet af tilgængelige fangst dyr er begrænsede i forhold til befolkningmassen generelt. Fangsdyrspopulationerne svinger meget, dette gælder især for hvaler der kommer og går, og i høj grad også for fisk. Vore fangst dyr er sæson-betonede.

Hvorledes vil vi så fordele vore fangst dyr når de bliver tilgængelige?

Sådan som fanger- og fiskerierhvervet er struktureret, har vi ikke andre muligheder end at regulere fangsten. Vi må derfor alt efter årstiden forhandle om, hvordan vi fordeler fangst dyrene på en hensigtsmæssig måde.

Det blev nævnt, at der var blevet påvist et stort antal af rensdyr i 1820-30-40'erne. Avgo Lynges fremtids-bog "300 år efter" handler netop om, hvordan vore forfædre fra ældgammel tid har levet af fangst, og at vi umuligt kan undvære dette erhverv - men vi kan ikke alle være fangere. Der må tages højde for muligheden for at danne husdyrhold med får, rener eller moskusokser bl.a., og bane vejen for de som er interesseret i at oprette sådanne erhverv. Et lignende eksempel på erhvervsskift fandt sted under torskeboomet, hvor mange begyndte at arbejde på land.

For 100 år siden oprettede man rensdyr- og moskusoksehold i Alaska. Dette erhverv er lykkedes godt, en lignende ordning kunne oprettes her i landet.

Vi er ikke forretningsmæssigt vant her i landet og har tendenser til at give ansvaret videre til vore overordnede instanser. Der er ellers mange andre muligheder for at

udnytte vore levende ressourcer kommercielt til gavn for vort land.

Der blev udtrykt ønske om bedre regulering omkring rensdyr- og moskusoksefangst. Ligeledes blev der udtrykt ønske om at finde bedre muligheder for at kombinere proviantering (pilisarneq) samt handel. Der foregår en for enstrenget udnyttelse af de økonomiske muligheder her i landet. F.eks. udnyttes sælskind kun i Avangersuaq, sælkødet udnyttes kommercielt i Uummannaq distriktet, Nordgrønland udnytter hellefisk. Udnyttelsen af land- og havpattedyrene burde gøres mere avanceret med henblik på en bedre kommerciel udnyttelse af ressourcerne, og det på en meget bedre måde end hvad tilfældet er i dag. F.eks. klager befolkningen i Uummannaq distriktet over restriktionerne af deres hellefiskefangst, der er blevet påsat kriterier alt efter økonomisk indkomst. Derved er det blevet umuligt for fiskerne at tage ud at fiske hellefisk med slædehunde om vinteren, fordi kriterierne går ud på deres indkomst foretaget ved fiskeri fra både i løbet af sommeren.

Torsken kom ind i fjordene i 1960'erne, trawlerne kom ind i billedet i 1970'erne. I 1988 vendte torsken tilbage, men i begrænset mængde. Hvis trawlerne ikke var blevet brugt som fangstmiddel ville torskenes antal have været langt større end det er tilfældet i dag. Derved er det ønskeligt at fremtidig udnyttelse af torsken ikke skal foregå med trawlere.

Der blev nævnt, at det burde være forbudt at lave husflid af tand og ben fra udryddelsestruede dyr. Man kom ligeledes ind på de store vanskeligheder der er forbundet med eksport af fangst dyrs-produkter, samt at det var yderst vigtigt at arbejde hen imod, at erhvervsfangere prioriteres bedre i fremtidige tiltag.

Følgende punkter blev fremført i plenum:

- Der er flere der har interesse i de levende ressourcer i Grønland.

- Ud over trawlerfiskerne er der kuttere, jollefiskere og husmødre. Man kan derfor ikke undgå at lave reguleringer, da vore levende ressourcer er i begrænset mængde.
- Eksport og intern handel. Det er yderst vigtigt at kigge på mulighederne for produktion.
- At undersøge mulighederne for rensdyrhold i nogle af kommunerne.
- Den nuværende fordeling af fangststyr er for skævt.
- Fritidsjægerne kvoter burde begrænses mere i forhold til erhvervsfangere.
- Generelle krav burde strammes.

Gruppe 2

Hvem har interesse i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?

Er der ressourcer nok til at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Deltagerne blev enige om, at alle skal betragtes som interessenter overfor de levende ressourcer. Som en af deltagerne udtrykte det "er det med dette i hjertet, hvormed vi diskuterer her". Det blev dog påpeget, at fangere og fiskere burde prioriteres frem for andre i og med, at det er deres erhverv at udnytte de levende ressourcer.

Gennem denne prioritering kommer så resten af befolkningen, som man mente også kunne klassificeres videre som følger; folk med lav lønindkomst, som naturligt nok har en interesse i at supplere deres indtægter gennem fangst og fiskeri. Herefter følger fritidsjægere og fiskere.

Forbrugerne, både den individuelle samt de, der har produktionsmæssig interesse, anses som vigtige interessenter i de levende ressourcer, da de jo er de grupper, der er den økonomiske base for de første der lever af de levende ressourcer.

Som sidst i prioritets-rækkefølgen kommer så turismen. Både turisterne og de, der har med turismen at gøre. Som en af deltagerne pointerede, er det os i sidste ende der har kaldt turisterne hertil. Dette faktum kræver derfor, at disse mennesker også informeres på den bedste måde.

Omkring spørgsmålet om, hvem der har interesse i de levende ressourcer, kørte debatten kort ind på, hvem der burde klassificeres som fanger og som fisker. Man blev dog enige om, at dette spørgsmål burde tages op ved en senere lejlighed og drøftes til fulde i et andet forum. En af deltagerne pointerede dog, at det var nemt at afgrænse definitionen på en fisker, hvorimod det var mere problematisk, når spørgsmålet kom ind på, hvem der kan defineres som fanger. Man mente, at dette spørgsmål burde afklares af politiske instanser. En anden deltager efterlyste en klarere klassificering af interessenter omkring de levende ressourcer fra højere plan. Ud fra denne diskussion kom man frem til følgende to spørgsmål:

Hvor er det uenighederne opstår?

Hvor findes konflikterne mellem de forskellige interessenter?

Andre spørgsmål man kom ind på under debatten var følgende:

Hvilke kriterier skal vi gå ud fra når vi skal klassificere interessenter? Økonomiske interesser? Fangsttraditioner? Kundskab omkring fangststudstyr?

Er der i det hele taget muligheder for at uddanne folk indenfor traditionelle fangstmetoder?

Hvilken kulturform er det man forsøger at håndhæve?

Vor brug af de levende ressourcer blev af flere af deltagerne anset som en kulturarv, en arv der var vigtig at give videre til kommende generationer. I denne henseende blev der udtrykt ønske om, at vore børn burde blive undervist mere omkring udnyttelsen af de levende ressourcer.

Omkring diskussionen over hvem der har interesse i de levende ressourcer, kom en af deltagerne ind på, om ikke de der har mest interesse skal være forbrugerne, og om ikke de burde stå højt når nu spørgsmålet var blevet stillet.

Man var alle enige om, at de dage med ubegrænset fangst var overstået, og det derfor var blevet nødvendigt at fremme en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer.

Gruppe 3

Følgende spørgsmål blev præsenteret overfor gruppen:

Hvem har interesse i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?

Er der ressourcer nok til at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Spørgsmålene blev ikke drøftet kronologisk, og man kom frem til følgende resultater:

Prioritering over interesser i de levende ressourcer:

Man blev enige om, at den fastboende befolkning i Grønland burde prioriteres højst, andre kunne så grupperes efter.

- A) Prioritering indenfor landets fastboende befolkning.
1. Erhvervsfangere og -fiskere
  2. Fritidsfangere og -fiskere

B) Prioritering indenfor udefrakommende interessenter.

1. Folk der bor i Grønland midlertidigt
2. Turister der kommer til Grønland som trofæjægere.

Med hensyn til B blev det drøftet, hvornår disse skulle kunne gå på fangst. Med den nuværende lovgivning kan enhver i det danske Rige få tildelt tilladelse til at være fritidsjægere, så snart de har tilmeldt sig folkeregisteret i hvilken som helst kommune her i landet. Man var af den opfattelse, at denne ordning burde tages op til revision. Ligeledes kan udlændinge, der kommer fra andre lande end Danmark, tildeles tilladelse til at tage på fritidsfangst efter at have været bosiddende i Grønland i to år. Denne ordning mente man også burde tages op til revision.

Der er behov for en politik omkring udnyttelsen af levende ressourcer/fangst dyr:

Gruppe 3 anbefaler, at man burde have en langsigtet politik med hensyn til udnyttelsen af de levende ressourcer samt fangst-dyrene, også når det gælder enkelte dyr, med henblik på en bæredygtig udnyttelse.

Når man går ud fra enkelte fangst dyr og reglerne omkring udnyttelsen af disse i vore dage, efterlyser gruppe 3 en fælles fundamental politik, der fokuserer på bæredygtighed. Den nuværende praksis taget i betragtning, hvor man først gør indgreb, når der opstår problemer omkring enkelte fangst dyr, anses ikke for tilfredsstillende - man tænker her på forvaltningen af rensdyrjagten - man skal gå væk fra en praksis som først begynder at handle, når der er fare for udryddelse af en bestand.

Forslag

Man efterlyser en kommunal indflydelse omkring forvaltningen af enkelte fangst-dyr. Man så gerne at kommunerne havde mere indflydelse omkring bestemmelse over bestemte regulerede fangst dyr, samt på hvilke tidspunkter disse må jages.

Jagtbeviser/tilladelse til fangst:

- Man ser gerne, at reglerne omkring tildeling af jagtbeviser revurderes. Da man er af den opfattelse, at det på nuværende tidspunkt er for nemt at blive tildelt disse beviser.
- Reglerne for tildeling af jagtbeviser må strammes op, en af kriterierne for at blive tildelt et bevis kunne evt. være besiddelse af et våben, så som en riffel.

Gruppe 3 drøftede det problematiske i, at alle kunne titulere sig som fritidsjægere, samt at reglerne for at give beviser til fuldtidsfangere og fiskere burde revurderes.

Har vi nok levende ressourcer?

Da man drøftede spørgsmålet blev man enige om, at såfremt man skal kunne tage alle forbrugernes interesser i betragtning, må man kigge regionalt samt hvilke fangst- dyr det drejer sig om. Nogle distrikter anses som havende nok ressourcer at tære på. Dyrenes vandring over forskellige regioner blev ligeledes drøftet. Fangerne i gruppe 3 er af den opfattelse, at dyrenes vandring foregår i flere regioner - et punkt som biologerne ikke er enige med dem i. Biologerne er af den opfattelse, at fangstdyrene kun befinder sig i lokale områder, d.v.s. at de er meget stationære og forklarer videre, at de levende ressourcer alt efter hvilken art det er, opholder sig i lokale områder, samt at det er et spørgsmål, om hvor de stammer fra. Biologerne er ligeledes af den opfattelse, at man ikke skal tage de lokale populationsstørrelser i betragtning, men at man skal kigge på landet som helhed, når der er tale om enkelte fangstdyr.

Gruppe 4

Følgende spørgsmål dannede basis for diskussionerne:

Hvem har interesse i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?

Er der ressourcer nok til at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Interessenterne bør identificeres før man når til en beslutning.

Fangstlivet, som har været opretholdt i umindelige tider, burde man ikke lave om. På grund af de økonomiske aspekter burde man prioritere erhvervsfangerne og fiskerne. KNAPK's formål er netop at hævde dette forhold.

Fangerne og fiskerne er dem, som har størst interesse i dette sammenhæng.

Kateketer og ansatte indenfor KGH havde i gamle dage også en indkomst gennem fangst. Vi må derfor bruge kriterier der er relevante for den faktiske virkelighed og prioritere derfra.

Ressourcerne er begrænsede - derfor må vores udnyttelse være begrænset - et forhold vi må acceptere, hvad enten det drejer sig om hav- eller landdyr.

Der har aldrig - heller ikke i gamle dage - foregået overfangst. De gamle landsråd forvaltede fangsten gennem reguleringer og retningslinier. Vi må udstykke strammere regler for turister og trofæjægere.

Fangere og fiskere taler ikke kun ud fra egne interesser, men ud fra en reel interesse. Første prioritet bør være de, der lever af fangst og fiskeri på fuldtid - det er deres eneste grundlag for økonomisk indkomst, selvom de ikke har papir på denne livsform som andre uddannede har.

Reguleringer for fangstdyr får tit konsekvenser for andre fangstdyr - dette faktum burde man have i baghovedet under de kommende diskussioner.

Dr blev efterlyst oplysninger om, hvor mange erhvervsfangere der er registreret som erhvervsfangere ud af en befolkning på 53.000.

Det blev efterlyst, om en vurdering skal ske ud fra enkeltpersoners interesser, eller ud fra fællesinteresser.

Der blev udtrykt ønske om begrænset fangst for enkeltpersoner og for turister.

Med hensyn til trofæjagt kan dette kun foregå først efter ansøgning, så der er en regulering indbygget i en sådan ordning. Men politikerne burde vurdere, hvor nyttigt det er at have fritidsturistførere. Der findes forskellige turistførere, både de der lever af det på fuldtid, samt de, der har det som biindkomst.

Fangererhvervet er et anstrengende job som - naturen taget i betragtning, er meget krævende. Selvom man ikke kan bevise sit hverv med et stykke papir, mente en deltager, at det er på tide at denne livsform burde anerkendes bedre. Selv ved turistaktiviteter er det meget vigtigt at have kendskab til naturen og vejrforholdene - det er derfor uomgængeligt, at man har et indgående kendskab til disse forhold, også selvom man har med turister at gøre.

Specielt når erhvervsfangst skal prioriteres, skal man på landsplan diskutere og udvikle opsynsinstanser og de materialer, der indgår ved denne aktivitet. Der burde udvikles strammere og klarere regler - og opsynsfunktionen burde optimeres mere i forhold til i dag.

Gruppens fremlæggelser ved plenum:

(Prioriteringer)

1. Fangere og fiskere
2. Turistførere på fuldtid
  - a. Der burde være muligheder for at kunne være turistfører på deltid, men først efter, at der er udviklet klare og

strammere regler omkring dette spørgsmål.

3. Fritidsjægere

Denne inddeling er foretaget efter at man har skønnet, at der ellers ikke vil være levende ressourcer tilgængelige for alle.

Gruppe 5

Følgende spørgsmål blev stillet til gruppen som grundlag for diskussion efter morgens forskellige indlæg:

1. Hvem har interesse i de levende ressourcer, og hvordan skal de prioriteres i forhold til hinanden?

2. Er der ressourcer nok til at alle interesser kan tilgodeses tilfredsstillende?

Følgende punkter er de beslutninger, gruppe 5 blev enige om at føre videre til plenum:

Spørgsmål 1.

Interessenter prioriteret i forhold til hinanden:

1. Erhvervsfangere og -fiskere
2. Fritidsjægere og -fangere
3. Forbrugerne
4. Trofæjægere
5. Andre folkeslag som også udnytter dyr, der findes i vore farvande
6. Udefrakommende interessenter
7. Rekreative brugere af naturen
8. Naturens egen balance
9. Kulturskred (når ressourcerne går fra at være subsistens- til erhvervsfangst)

Spørgsmål 2.

Er der ressourcer nok?

Dette forhold varierer fra art til art;

nogle dyr slår til (såsom sæler)

andre slår ikke til

f.eks.;

- Moskusokser
- Rensdyr
- Alke (som vi deler med andre lande)
- Ørreder
- Etc.

A. Nogle af disse arter skal forvaltes på nationalt plan

B. Andre skal forvaltes på regionalt plan.

Addenda:

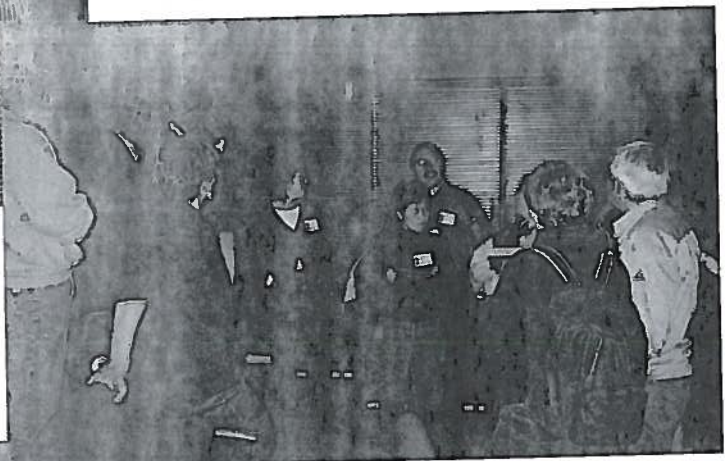
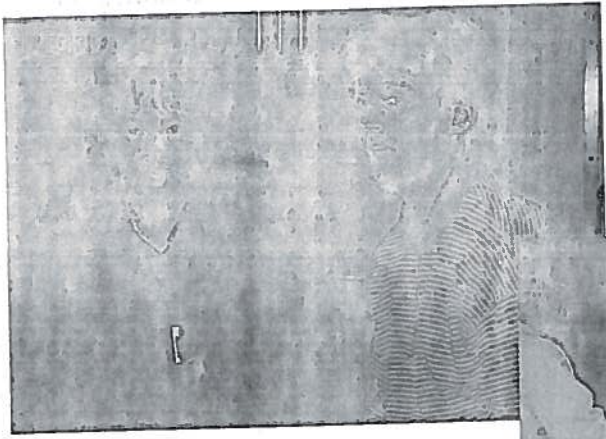
1. Reguleringen af fangst dyr må revideres.
2. Politikerne sætter for stor lid til biologerne (hvilket også fremgår i loven om fangst).
3. Når der skal tages politiske bestemmelser, skal fangernes erfaring og viden inddrages – ved siden af biologernes og jagtbetjentenes.

Man efterlyser et centralt opsamlingssted for akkumuleret viden.

L

I

Fotos: Iván Egido

Lørdag den 10. oktober 1998

Dagens tema:

Er der ressourcer nok til alle formål?

Spørgsmål til grupperne

- Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?
  - a. erhverv (fiskeri, fangst, turisme)
  - b. subsistensfangst
  - c. rekreation/fritid (fritidsjagt, sportsfiskeri, skisport, snescooterkørsel, lejrskoler m.m.).
- Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst.
- Forslag til andre reguleringsformer.

Optakt til den anden dag Landsstyremedlem Pâviâraq Heilmann

Foto: Lili Fot

Jeg vil gerne indlede med at udtrykke min glæde over, at dette seminar er blevet realiseret. Det er ligeledes med stor tilfredshed, at jeg kan konstatere, at der er så bred en deltagerkare. Jeg kan konstatere, at der er deltagere fra alle egne af landet og fra mange forskellige interesseorganisationer og institutioner, som repræsenterer brugerne, forskerne og endelig forvalterne af de levende ressourcer.

Vi er alle, hvad enten vi er brugere, forskere eller forvaltere, sat på en vanskelig opgave, og vi har alle et stort ansvar omkring de levende ressourcer. Der er for mig at se stor visdom i udtrykket, at naturen ikke er en arv fra vore forfædre, men et lån fra vores børn og efterkommere.

En arv kan du bruge, som du selv vil. Den er din. Men et lån skal du levere tilbage i samme stand, som du lånte den. Det er en af grundsætningerne i begrebet om bæredygtig udnyttelse. Man tager ikke mere, end bestandene kan bære. Vi skal videregive fangstdyrene til næste generation i samme balance, som da vi selv fik dem til låns.

Dertil er vi alle i princippet enige - men det er også netop her enigheden fra tid til anden hører op, netop omkring spørgsmålet, hvor meget bestandene kan bære at blive udnyttet.

Biologerne har deres metoder og deres ekspertise. De har deres metodik, statistik og indgående viden om dyrenes reproduktionsrater, fødevalg, adfærd osv. De har en viden og en ekspertise, som påkalder sig megen respekt.

Der er også en anden måde at erhverve sig viden på om fangstdyrene, den "traditionelle viden". En viden, som mennesker gennem livslang omgang med og dyb afhængighed af fangstdyrene har erhvervet sig. En viden som kan være videregivet fra ældre generationer, og udvekslet med andre fangere. En viden og en erfaring som er indsamlet og anvendt af livsnødvendighed - for at overleve, og for at få sig en indtægt.

Skønt det jo præcis er de samme dyr og samme bestande denne viden og biologernes viden samler sig om, så er der fra tid til anden en modstilling mellem disse kategorier af viden. Derfor hører enigheden af og til op. Biologerne siger ét om en bestand, fangerne siger noget helt andet.

Politikernes rolle er ikke at vælge side; at tro på den ene side, og mistro den anden. Politikernes og dermed deres forvaltningsinstanser søger derimod at nå frem til en balanceret forvaltning. De valg der træffes, og det vil sige de regler der bliver fastlagt, skal tilgodese, at bestandene udnyttes bæredygtigt.

Men for at reglerne bliver respekteret, så kræver det tilsyneladende også, at folk i almindelighed og fangerne i særdeleshed i vid udstrækning er enige i, at de fastlagte regler er rigtige, retfærdige og nødvendige. I modsat fald forekommer overtrædelser, fordi folk er uenige, eller ikke respekterer de fastsatte regler.

Hvis man skal tro det, som man hører "på gaden", så er det netop, hvad der er sket med rensdyrjagten i år. Der har været forlydender om, at der har foregået ulovlig fangst; folk uden licens har fanget rensdyr, både indenfor og udenfor jagtperioden. Man hører også om, at licenser sælges, selvom det ikke er tilladt. Vi må derfor også diskutere problemer med overtrædelse af gældende fangstregler. Det er ikke acceptabelt at folk bevidst begår ulovligheder, blot fordi de ikke er enige i reglerne eller lovene.

Der er nu ansat jagt- og fiskeribetjente i 8 kommuner, en ordning som efter Landstingets beslutning er blevet hjemmestyrefinancieret. Deres opgave er ud over at foretage kontrol også at oplyse om de gældende regler. Det er åbenlyst, at jagt- og fiskeribetjentene ikke kan kontrollere al fangst - de kan ikke være alle steder på een gang.

Derfor må opgaven i høj grad også bestå i oplysningsopgaver. Folk, som går på fangst og jagt skal naturligvis kende reglerne. Fiskeri- og jagtbetjente skal således også medvirke til en generel holdningsbearbejdning, som gerne skulle føre til en bedre efterfølgelse af reglerne.

Men i sidste ende er det den, som står med fingeren på aftrækkeren, den som sætter garnet, som afgør, om det sker med eller mod reglerne.

Hvis man er imod reglerne, og vil have dem ændret, så består det konstruktive ikke i at bryde reglerne, men i at bruge de demokratiske muligheder gennem foreninger og organisationer, medier m.m. til at påvirke beslutningstagerne. Det konstruk-

tive består i, at der etableres samarbejde mellem biologer og fangere, at parterne udveksler viden med hinanden. Det kræver åbenhed og tillid fra begge parter.

På den måde kan politikere og forvaltere få kendskab til befolkningens meninger og erfaringer, og kan inddrage den i de beslutninger, der træffes.

Den viden, som fangerne har erhvervet sig, kan være meget værdifuld. Det er ikke en viden, man er kommet let til. Men vi må også erkende, at vi lever i et samfund i stadig forandring. Familiemønstre ændrer sig, teknologien forandrer sig. Den viden, som er erhvervet fra forrige generationer, som alene baserede deres tilværelse på fangst, med anvendelse af traditionelle fangstredskaber, kan ikke direkte overføres til situationen i dag, hvor alle har hurtige fartøjer, præcisionskydevåben, ekkolod og alle de andre ting, som gør det muligt at fange meget på kort tid.

Vi må derfor alle vænne os til, at den tid, hvor der var åben jagt på alle arter for alle mennesker, er forbi, og vi må leve med restriktioner. Vort internationale renommé er endvidere afhængigt af, hvor godt vi forvalter vore fangstdyr, og ikke mindst af, hvor godt vi efterlever de regler, vi selv eller det internationale samfund pålægger os. Vi må jo huske på, at vi ikke lever isoleret med vore egne dyr. Fangsttyrene deler vi i en vis forstand med resten af verden, men vigtigst af alt, så deler vi den med de kommende generationer.

Vi må derfor også sikre, at de unge i dag og de kommende generationer, som ofte ikke længere kan få en opvækst, hvor fangst, og viden om fangstdyr og fangsttekniker er en naturlig del af opvæksten, at de får en basal viden om disse ting, inden de så at sige slippes fri på de åbne jagtmarker.

Jeg er gang på gang stødt på spørgsmålet om udformningen af en fælles forvaltningsplan for levende ressourcer, men desværre er dette arbejde druknet i de mange

til tider hidsige debatter om de enkelte dyrearter og de enkelte bekendtgørelser.

Jeg mener derfor, at dette seminar er en god lejlighed til at tage dette emne op igen. Kan vi på dette seminar diskutere, hvilke minimumskrav vi vil stille efter i en forvaltningsplan for udnyttelsen af vore fangst-dyr.

Spørgsmål som *hvornår* der skal være kvoter og reguleringer i fangsten er aldrig blevet taget op i en principiel debat. I den sammenhæng vil vi automatisk komme ind på diskussionen om *hvem* der skal være fangstberettiget og *hvor meget* de enkelte fangst kategorier skal tildeles. Bestandens størrelse, tilstanden for den habitat de enkelte lever i og det faktiske udtag af resourcen bør være den bestemmende faktor i bestemmelsen af, hvordan og hvem der

skal have første ret. Derudover er der ofte diskussioner om *hvordan* fangsten skal foregå.

Efter min mening er der taget alt for mange beslutninger fra sag til sag, i stedet for at se på helheden og principper, som bør være udgangspunktet, når det gælder forvaltning og udnyttelse af vore fangst-dyr.

I den sammenhæng mener jeg, at tiden er inde til at debattere, om vi her i Grønland skal indføre en form for jagtprøve for alle kategorier, før vi udstyrer folk med et jagtbevis. Men denne idé, som har været fremme ved flere lejligheder, kræver en nøjere vurdering af de administrative, økonomiske og forvaltningsmæssige konsekvenser. Det er en tanke, som bør indgå i den samlede forvaltningsplan og som måske kan indføres, når det viser sig realisérbart.

Ressourcerne og fiskeriets udvikling På vegne af KNAPK Fanger og fisker Amos Nielsen

Foto: Jakob Riehe

Ved fiskeri er det vigtigt at lokalisere fisken, at vurdere deres antal og følge dem. Grunden er, at de fleste fiskearter er migrerende.

Da torsken for 20-30 år siden kom i store mængder, var det som om, at lykken ikke ville tage ende. Når brugernes antal øges og ressourcen mindskes eller vurderes som mindsket, og når restriktionerne af ressourcen strammes, er det vigtigt, at erhververe i første række får adgang til ressourcen, og dette fastholdes af fiskerne og anses for yderst vigtigt.

Restriktionerne har mange ansigter:

- Total tilladelig fangstmængde (TAC);
- Fiskeriområdernes lokalisering;
- De enkelte fartøjstypers fiskeri-områder;
- Licenser;
- Bekendtgørelser om tekniske bevaringsforanstaltninger;
- Fiskerikontrollører.

Såfremt behovet for restriktioner opstår, må disse accepteres, uanset hvor ondt de gør. Men hvis de gør for ondt, bliver der tendens til at forbigå restriktionerne, og

dermed opstår ulovlighederne.

Der skal her ikke opfordres til ulovligheder. Men såfremt et menneske mangler ressourcer, gør det alt for at brødføde sig selv og sine, selvom der begås ulovligheder. Ved knaphed af ressourcer, er restriktioner et farligt våben i sig selv. Ved at gøre det, påvinges bestemte grupper i samfundet til at blive kriminelle.

Man har nødtvungent måttet acceptere bådkvoter i forbindelse med TAC-fastsættelser. Ved indførelsen af bådkvoterne og ved nedsættelserne af TAC'erne ud fra biologernes rådgivninger er der en hel del, som har deltaget siden udviklingen af rejefiskeriet, der er blevet ramt. KNAPK har allerede udtrykt skævheden i disse restriktioner, da de rammer bestemte fiskere, som ellers har behov.

Nyeste forslag om TAC-fastsættelser er sket i forbindelse med det kystnære hellefiskfiskeri. Ud fra biologernes rådgivning rådes Landsstyret til en afgørelse. Omhyggelige vurderinger er nødvendige i den forbindelse. Da brugernes organisation endnu ikke er blevet spurgt, påregnes det, at KNAPK's mening på vegne af brugerne vil høres.

Til forslaget om TAC-fastsættelser af hellefisk er sammenhængen mellem udenskærs og indenskærs hellefisk og de mange fjorde

i Nordgrønland, som ikke fuldt ud er blevet undersøgt, endnu ikke indgået i vurderingerne. Det må påregnes, at biologerne i forslaget om TAC-fastsættelser vil fremkomme med grundige argumenter.

Til bevaringsforanstaltninger er størrelsen på de fangede skaldyr og fisk af vital betydning. Da købere af disse sorterer efter størrelse for prisfastsættelse, er man ikke fremmed overfor udsnid af undermålere. Ved al virksomhed er målet de bedste priser for derigennem at opnå bedst mulig dækningsgrad. Ved brug og salg af ressourcerne skal vi her ikke diskutere prisfastsættelsen fra køber, men det må ikke glemmes, at ved mangel af økonomiske ressourcer fra bruger må køber tilrettelægge sine priser på fornuftig vis for dermed at være med til at bevare ressourcerne.

Ved biologernes rådgivning for 1999 for de vigtige fiskearter ved Grønland behandles fisk, som har en vigtig betydning for de kystnære fiskere.

For torsk i Vest- og Østgrønland kommenteres i korte træk således: "det uregulerede indenskærs fiskeri giver anledning til bekymring for de indenskærs gydekomponenter". Vi ved, at torsk traditionelt har gydt i fjordene i Vestgrønland. Men biologerne har konkret ikke fremsat, hvor torsken gyder, hvor mange der er, og hvor meget der gydes.

Det rådgives endvidere, at den plettede havkat ikke skal fiskes direkte, før bestanden er stor nok. Såfremt samme restriktioner skal bruges som ved rensdyrsrestriktionerne, hvornår kan havkattefiskeriet så starte, selvom der fiskes fine havkatte? Biologerne fremsætter gerne realiteter. Derfor er det ønskeligt for fremsættelse af realiteterne, at lokale rådspørges og disse indgår i samarbejdet.

Idet mange fiskearter - de udnyttede og fremtidigt udnyttbare - bør indgå i undersøgelserne, er det på sin plads at vide, om biologerne har ressourcer nok både mand-

skabsmæssigt og i finansieringsmæssigt henseende?

Tidligere har fiskere allerede påpeget, at man i det udenskærs trawlfiskeri for at beskytte gydebestande bør undgå overfiskeri. I den forbindelse skal det nævnes, at det er på sin plads at etablere fredningsområder i bestemte perioder lignende rejekasserne.

Til fornuftig udnyttelse af ressourcerne arbejder fiskerne på eget initiativ for at fastsætte fiskeriområder uden at vente på myndighederne. Som eksempel kan nævnes fastsættelse af krabbe- og rejefiskeriområderne ved Sisimiut. Ved sådanne initiativer er KNAPK's rolle vanskelig at komme uden om - det skal ikke være nogen hemmelighed, at der kan være interessekonflikter mellem forskellige fiskeriinteressegrupper. Derfor skal det nævnes, at myndighedernes samarbejde med organisationen også i sådanne tilfælde er nødvendig og på sin plads.

For bevarelse af fiskeriområder og fiskeresourcerne er det nødvendigt at begrænse fartøjernes størrelse - ligesom man har arbejdet for at nedtrappe brugen af garn som redskab i så henseende. På den måde kan overfiskeri undgås.

Fiskerne har allerede dårlige erfaringer i forhold til beskyttelse af miljøet. Som eksempel kan nævnes ødelæggelsen af havbunden fra de store trawleres affald og "tab" af redskaber o.l. ved starten af trawlfiskeriet og indtil for ikke længe siden. Ligeledes tab af fiskeredskaber, og hvor specielt garn er blevet en belastning for fiskeriet. Fiskernes eget ansvarlighed og medskyldighed skal ikke benægtes. Derfor er man begyndt at være med til at rense havbunden.

Vi er alle selvfølgelig ikke ufejlbarlige, men det vil være et godt skridt på vejen, hvis man i tide er parat - og på grund af disse forhold er der i dag lovgivet indenfor dette område. Men hvor bliver Landstingets

løfter til fiskerne og kommunerne om samarbejde til rensning af fjorde og fiskepladser af.

P

V

L

C

Fangstdyr som ressource og udviklingen

På vegne af KNAPK

Fanger og fisker Vilhelm Kristiansen

Hvad er en levende ressource? Tidligere ville man kort og konkret svare: grønlandsk proviant.

Da overgangen fra fangst til fiskeri skete i begyndelsen af 1900-tallet, blev det fiskbare hovedressourcen, men dermed skal det ikke siges, at betydningen af den grønlandske proviant blev mindre. Den grønlandske proviant er en del af vor kultur. Da fisk og skaldyr blev hovedressourcen, gjorde pengenes indflydelse sig i større grad gældende. Selvom pengenes betydning spiller en vigtig rolle i fangererhvervet, er det som om, at den grønlandske proviant ikke anses som en vigtig målestok i økonomien. Er det så vanskeligt at måle grønlandsk proviant i kroner og ører?

Med hensyn til hvalfangsten er der i IWC en kategori, som vort land hører under, der kaldes de oprindelige folks eksistensfangst. Behovet er blevet fastsat til 670 tons hvalkød. Selvom KNAPK siden 1994 på grundlag af ændringer for behovet har ønsket at øge mængden, fastholder Hjemmestyret de 670 tons. Sidste år blev en lille øgning med nød og næppe opnået, og det må afklares, om Hjemmestyret har vilje til yderligere øgning, og om dette kan opnås.

Det må vurderes, om man til stadighed skal stilles tilfreds med sådanne eksistenskvoter og om handel med andre lande,

Foto: KNAP's arkiv

som har behov, ikke kan være kan realiseres, selvom ressourcerne er vurderet til at være mange nok. Skal kategorien de Oprindelige Folks Eksistensfangst eksistere til evighed? Hvad så, hvis vi engang ikke betragtes som oprindelige folk længere?

Det kan frygtes, at der i fremtiden også tilrettelægges eksistenskategorier for nar og hvidhvaler, isbjørne, hvalros, laks og eventuelt andre arter. Hvilke følger vil det så få for samfundet og kulturen, skal tilrettelæggelsen så betragtes som et museum som i yderste grad skal konservere?

Mange love, bekendtgørelser og kommunale vedtægter lægges til grund for udnyttelsen af de levende ressourcer i dag. Lovene ændres og øges til stadighed. F.eks. er loven om jagt blevet ændret fire gange i løbet af mindre end 20 år.

Det kan ikke påstås, at ændringer og stramninger i lovene hele tiden munder ud i goder for brugerne. Disse regler, som udformes af Landstinget, skal følges. Det er vanskeligt at følge med i de mange ændringer - måske skal man først have studeret, når man i fremtiden vil være en fanger! Nogle af de stramninger, som kan synes overflødige, er de efterhånden mange bekendtgørelser igennem tiden om rensdyrjagt. Internationale konventioner om bæredygtigt brug, som er blevet undertegnet af mange lande, skal følges. Vort lands

tilknytning til konventionerne kan synes at være på plads. Men det giver anledning til bekymring, at alt for stramme regler pålægges af biologer og embedsfolk.

Ved turisternes brug af de levende ressourcer, må man så vidt undgå, at disse behandles særskilt eller bedre. Disse må have de samme eller strengere vilkår end de fastboende. Det skal her slås fast, at turisterne ved brug af miljø og levende ressourcer, ikke må opføre sig forstyrrende overfor fastboende.

Forskning og grundig forskning af de levende ressourcer er tiltrængt - ligesom vore forfædre for at opretholde deres liv ud fra opbyggede erfaringer har lært fangstdyrenes vaner og dermed lokaliseringer af disse. For at forskere skal kunne lokalisere deres arbejde, er det tiltrængt, at brugernes traditionelle viden opbygget ud fra forfædrenes erfaringer benyttes - det er ikke nok, at forskerne kun udfører deres arbejde med udgangspunkt i teoretiske grundsætninger. Brugeren opbygger sin viden ved at lokalisere dyrene samt ændringer i deres antal igennem tiden. Det er ikke således, at udgangspunktet hele tiden er de samme lokaliseringer og samme antal; forskerne må forstå variationerne i dyrenes adfærd. Derfor må forskerne under uddannelsen beskæftiges med brugernes metoder, fangstdyrenes adfærd og ikke mindst ændringerne i miljøet ud fra fangernes traditionelle viden. Men spørgsmålet bliver hvor og i hvor stor grad disse ting skal læres.

Ved undersøgelse af dyrene er det tiltrængt, at disse undersøges grundigt, og man må passe på, at der ikke undlades for meget. Der er mange dyr, som bør undersøges: lomvier, edderfugle, moskusokser, isbjørne, hvid- og narhvaler, vågehvaler, finhvaler, rejer, krabber, torsk, havkatte - bare for at nævne nogle.

Det må vides, hvilke biologer med hvilken uddannelse, og hvor mange vi har brug for, samt hvilke undersøgelser, der årligt skal stilles i første række. Ikke mindst har vi

brug for at vide, hvor mange penge, der skal bruges for at udføre undersøgelserne, og hvem skal betale. Spørgsmålet bliver så, om vort land i disse sparetider har råd til udførelsen af disse tiltrængte grundige undersøgelser af dyrene og ikke mindst forholdene omkring deres miljø.

Vi bliver hele tiden angrebet af radikale og mindre radikale dyrerettighedsgrupper. Disse har i de fleste tilfælde ingen anelser om de hårde vilkår, som vi er udsat for i vort land. Og mange af dem spørger måske: Hvorfor kan de ikke bare købe dem (ressourcerne) i butikken. Vi er jo vidende om tankegangen i deres lande: alting kan købes for penge.

Igennem de sidste år er vi fra dyrerettighedsgrupper i Schweiz blevet angrebet for vor brug af hvidhvaler. I den sidste tid er ligeledes rovdrift af lomvier i Nordgrønland blevet beskrevet i det danske ornitologiske tidsskrift.

Vi må huske på, at dyrerettighedsgrupper og naturværnsgrupper i nogle lande har fået så stor indflydelse, at disse lande har måttet acceptere disse i deres politik, og er begyndt at arbejde ud fra disses synspunkter. De førhen nævnet grupper samt visse lande baserer sig på viden og billeder, hvor vi får den mistanke: de må bestemt have spioner i vort land. Derfor er man som fanger meget påpasselig med, hvem man snakker med.

Radikale dyrerettighedsgrupper har siden midten af 1970'erne bl.a. ved brug af løgn givet dårlige vilkår til fangerbefolkningen. Selvom deres dårlige indflydelse synes at være aftagende, må man regne med, at de hele tiden vil blande sig i vores forhold. Derfor må de folkevalgte, myndigheder og brugernes organisationer fælles udarbejde en strategi om oplysningsvirksomhed. Oplysningsvirksomheden må da føres i udlandet - ligesom man har gjort det med hensyn til sæler i midten af 1980'erne.

Bestandsdynamik, et eksempel på forskydninger i en bestands størrelse

Biolog Carsten Hvingel, Pinngortitaleriffik

Foto: Jakob Røhde

1. Hvad er bestandsdynamik

En bestand er en samling af individer inden for samme art, der lever i et forholdsvis afgrænset område og har nogenlunde ens vækst og dødelighed. Rejerne ved Vestgrønland bliver f.eks. betragtet som én bestand.

Dynamik kan vel bedst oversættes som ændringer, der sker ved hjælp af en eller anden påvirkning. Her tænkes først og fremmest på ændringer i bestandens størrelse, formeringsevne, alderssammensætning m.v. som følge af økosystemændringer og/eller fiskeri- eller fangsttryk. Viden om bestandsdynamik, d.v.s. viden om hvordan og hvorfor bestande ændrer størrelse og sammensætning, er hjørnестenen i den biologiske rådgivning, Naturinstituttet giver til Landsstyret.

Bestandsdynamik er en kompliceret sag, der er skrevet mange tykke bøger om. Det skyldes primært, at ændringer i en bestand er afhængige af den øjeblikkelige udformning af hele det økosystem, den er en del af. D.v.s. at bestanden reagerer på alt der omgiver den, f.eks. fødeudbud, mængde af rovdyr, vejrforhold, fiskeri/fangst, forurening o.s.v.. Skal man sige noget om en bestands udvikling, er man derfor også nødt til at vide noget om det biologiske og fysiske miljø, den er en del af.

Dette indlæg har ikke til hensigt at nå ud i

alle hjørner af læren om populationsdynamik. Jeg vil i stedet forsøge at fremstille nogle generelle principper om, hvordan en bestand udvikler sig, og hvordan den reagerer på fangst.

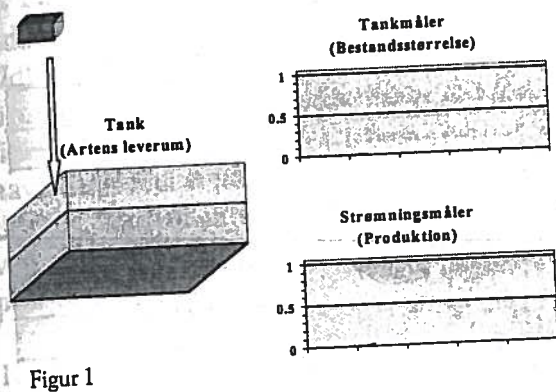
2. Leverum/niche

Som eksempel skal vi prøve at se lidt på den overordnede dynamik i en bestand af fabeldyr. Hvert af disse dyr er i stand til at få to unger om året. Så hvis vi sætter dyret i en verden med rigeligt føde og uden rovdyr, og lader den være selvbefrugtende, vil den formere sig til bestanden fylder det hele.

Da det er lidt svært at forestille sig jorden befolket af kun én art, gør vi nu eksemplet mere realistisk ved at indskrænke dyrets leverum, således at de ikke kommer til at optage hele verden. Et leverum kan opfattes som den niche, arten er i stand til at optage i det globale økosystem. En reje har f.eks. sit leverum afgrænset mod nord og syd af vandtemperaturen (0-8 °C), nedad af vanddybden (ca. 800 m) opad af vandoverfladen (lever ikke på land). Et andet dyr f.eks. giraffen har sit leverum et helt andet sted og således vil alle dyr have deres helt specielle leverum eller niche.

Hvis man inkluderer flere arter i forbindelse med bestandsdynamik, bliver det hurtigt et meget kompliceret system, så vi går hurtigt tilbage til vores tænkte økosystem

Figur 1

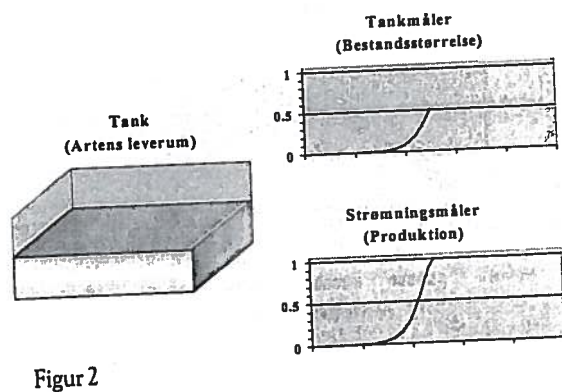
med kun én art med ét veldefineret leverum.

Fabeldyrets leverum kan opfattes som en lukket tank, hvori dyret frit kan udvikle sig (figur 1). Til denne "tank" kobler vi en tankmåler, der måler hvor fuld tanken er - bestandsstørrelsen.

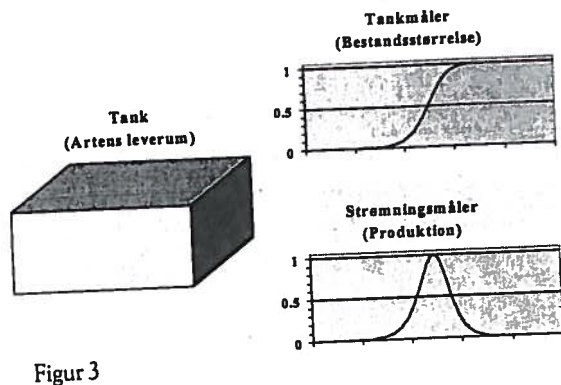
Vi tilkobler yderligere en strømningsmåler, der måler den hastighed, hvormed bestanden stiger eller falder i tanken. Denne hastighed kan opfattes som bestandens produktion af nye individer.

Dyret puttes ned i tanken og begynder at formere sig. Som man kan se af tankmåleren, begynder bestanden at vokse. Hastigheden hvormed den vokser stiger ligeledes - indtil tanken er omkring halvfuld (figur 2).

Herefter fortsætter bestanden med at stige, men forøgelsen går nu langsommere og

Figur 2

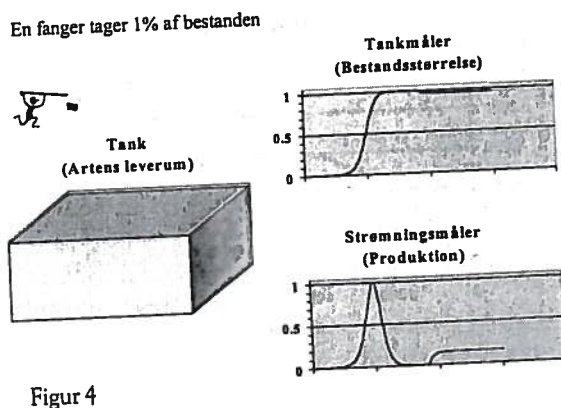
Figur 3

langsommere (figur 3). Dette skyldes, at der nu er så mange dyr i tanken, at de begynder at konkurrere om føde og plads. Det betyder igen, at flere og flere dør tidligere. Denne udvikling fortsætter ind til der dør lige så mange fabeldyr som der bliver født - tanken er fuld og strømningsmåleren står på nul. Figur 3 viser forløbet af bestandsstørrelsen og af bestandens produktion.

3. Bestandens reaktion på fangst

Så beslutter en fanger sig for at jage fabeldyr. Fangeren er i stand til at tage 1% af bestanden pr. år. Resultatet ses på figur 4. Bestanden falder lidt, men samtidig begynder der igen at ske en produktion i bestanden. Begge størrelser stabiliserer sig og holder sig derefter konstante. Den produktion, der sker i bestanden, modsvarer den fangst, der tages af fangeren.

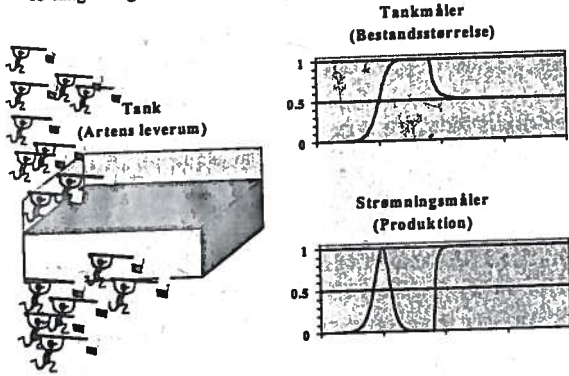
Andre fangere hører om de gode fangstmuligheder for fabeldyr, og pludselig er der 15

Figur 4

15 fangere tager 15% af bestanden

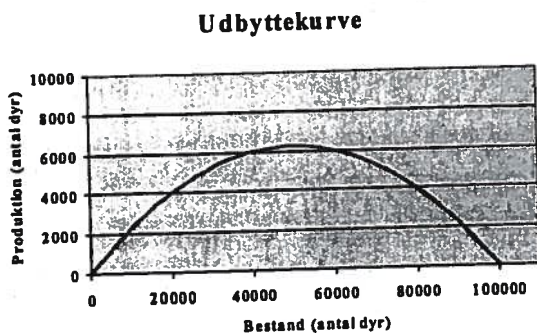
Figur 5

fangere som i alt fanger 15% af bestanden pr. år (figur 5). Billedet fra før gentager sig - der bliver færre dyr i bestanden, men produktionen stiger markant og når nu op på højeste niveau. Bestanden er lige nøjagtig i stand til at producere lige så mange fabeldyr som fangerne tager.

30 fangere kommer nu til og fjerner 30% af bestanden (figur 6). Denne gang fortsætter bestanden med at falde. Det skyldes, at der nu fanges flere fabeldyr end bestanden kan producere, og bestanden kolliderer.

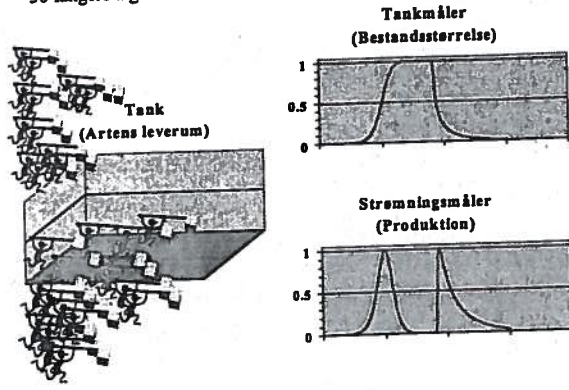
4. Udbyttekurve - en karakteristik af bestandens produktionspotentiale

Lad os se nærmere på produktionen, siden den nu er så vigtig for, hvordan en levende ressource kan udnyttes. Hvis vi på samme figur viser produktionen i forhold til bestandsstørrelsen, får vi en såkaldt udbyttekurve (figur 7).

Figur 7

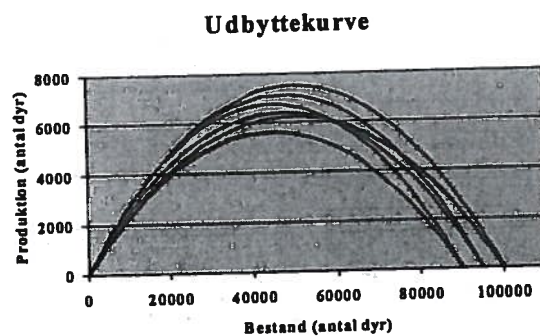
30 fangere tager 30% af bestanden

Figur 6

Denne kurve viser, hvor høj produktionen er i bestanden ved forskellige bestandsstørrelser. Som man kan se, kan denne bestand maksimalt nå op på 100.000 dyr, d.v.s. at bærekapaciteten eller "tanken" for at bruge analogien fra før, højst kan rumme 100.000 individer. Hvis man kender udseendet af denne kurve for en bestand man gerne vil høste fra, og ved hvor mange dyr bestanden består af, kan man gå ind på denne graf og aflæse produktionen. Hvis vi nu for sjov skyld siger, at dette er kurven for rensdyr, og at vi har fundet ud af, at der er 20.000 dyr i bestanden - ja så vil produktionen i dette tænkte univers være ca. 4.000 dyr om året.

Hvis vi tager 4.000 dyr, altså hele produktionen, vil bestanden hverken falde eller vokse. Hvis vi tager mindre end de 4.000, vil bestanden vokse. Hvis vi tager mere, vil den falde. Vi kan også se, at den maksimale bæredygtige udnyttelse i dette eksempel findes ved en bestandsstørrelse på ca. 50.000 dyr.

Figur 8

5. Naturlig variation i udbyttekurvens udseende

Udbyttekurven ser dog sjældent ud som i figur 7. I den virkelige verden sker der hele tiden ændringer i økosystemet, som kan have indflydelse på bestandens produktion og dermed udseendet af udbyttekurven. De vigtigste forhold der bestemmer produktionen er:

1. Reproduktionsraten: antal levedygtige unger, hvor hurtigt de vokser op til kønsmodning.
2. Bærekapaciteten: Fødemængde, ynglepladser og lignende.
3. Prædation: Mængden af rovdyr.
4. Fysiske forhold: Temperatur, nedbør m.v.

Alle disse forhold ændrer sig fra år til år. Derfor vil udbyttekurven det ene år ikke være helt den samme som det næste. Et eksempel på sådanne svingningers indflydelse på udbyttekurven er givet i figur 8.

6. Biologisk rådgivning

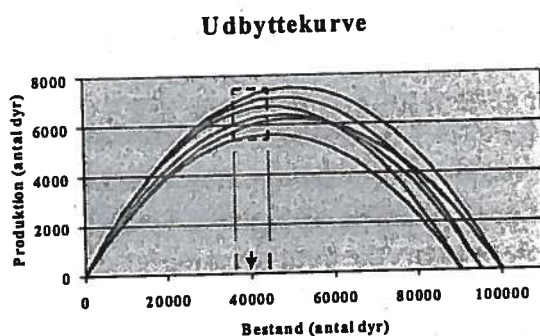
Når vi nu i vores eksempel er kommet så tæt på det virkelige liv, så lad os så prøve at se, hvordan ovennævnte principper kan udnyttes i den biologiske rådgivning for denne bestand. Vi antager, at bestanden opfører sig som vist i figur 8. En opmåling af bestanden har vist, at der er 40.000 dyr ± 4000 . De ± 4000 dyr angiver usikkerheden på optællingen hvilket i praksis vil sige, at der med stor sandsynlighed er mel-

lem 36.000 og 44.000 dyr. (Der vil altid være en usikkerhed på en bestandsopmåling, når man ikke er i stand til at tælle alle individer i bestanden). Når vi på udbyttekurven skal aflæse den maksimale produktion, skal vi således aflæse værdierne for en bestandsstørrelse på 36-44.000 (figur 9). Da der også er usikkerhed på udbyttekurvens udseende skal vi inden for de 36-44.000 aflæse fra den mest pessimistiske til den mest optimistiske kurve. "Sandheden" kommer således ikke til at ligge i et enkelt punkt (et enkelt tal), men indenfor et interval som angivet med firkanten på figur 9.

Den biologiske vurdering er derfor, at den maksimale produktion sandsynligvis vil ligge på 5.500-7.500 dyr. Herefter er det op til politikerne at bestemme, hvad kvoten skal være.

7. Konklusion

1. Det er bestandens produktion og ikke bestandens størrelse, der afgør, hvor meget der kan fanges.
2. Der findes en teoretisk maksimal produktion for en bestand af en given størrelse.
3. Naturlige svingninger i økosystemet giver en variation i størrelsen af den maksimale produktion.

Figur 9

Ændringer i effektivitet, udnyttelse og afsætning de sidste 20 - 30 år

Afdelingschef Peter Nielsen,
Direktoratet for Miljø og Natur

Jeg vil i mit indlæg prøve at give eksempler på, at vi i den grønlandske ressourceforvaltning ikke har taget højde for, at der er sket en meget høj grad af effektivisering, og at påvirkningen af de levende ressourcer dermed er steget. Både ved et ændret udnyttelsesmønster, men også ved at afsætningen i mange tilfælde er forbedret. Mange af disse ændringer er sket gradvist. Det gør, at man ikke lægger så meget mærke til dem. Men set over en længere tidsperiode, er de meget betydningsfulde. Mit udgangspunkt er mit kendskab til forvaltningen af fugle og pattedyr.

Det er nemlig kun en begrænset mængde af ressourcespørgsmål, vi prøver at regulere. For eksempel regulerer vi ved jagttider, fredede områder, forbud mod ægsamling og i sidste ende med kvoter.

Vi har derimod næsten ingen regulering af forstyrrelser forårsaget af fangst, fiskeri, sejlads og helikopterflyvning.

Og vi har heller ikke prøvet at regulere antallet af personer, der kan udnytte naturen.

Det vil sige, at vi har ikke indrettet vore reguleringer efter de gradvise ændringer, der sker i sammenhæng med et stigende befolkningstal, og de større og større materielle krav, som befolkningen ønsker opfyldt. Der er heller ikke reguleret for den

gradvise indførsel af større og større både, og hurtigere og hurtigere både, og det, det betyder for ressourceudnyttelsen. Vi har heller ikke taget den fulde konsekvens af, at vi i dag bruger langt mere effektive redskaber end blot for 20 - 30 år siden.

Vi har heller ikke koncentreret nok indsats omkring beskyttelse i de tilfælde, hvor ressourcerne gradvist går tilbage over en årække. Når det værst tænkelige sker, nemlig at en ressource forsvinder, indstiller vi os alle på den nye situation.

Når der ikke mere kan fanges tilstrækkeligt med spraglede sæler, importerer vi skindene fra Island. Når vi ikke mere kan samle terneæg, prøver vi at samle æg fra andre arter, og når der er jagtforbud mod rensdyrfangst, fanger vi ørreder i stedet for.

Generelt set må det konstateres, at der i dag er langt færre levende ressourcer i Grønland end der har været tidligere, men for at gøre det mere klart vil jeg først dele ressourcerne op i tre forskellige grupper.

Der er de ressourcer, som er lokale i Grønland.

Det er ørred, rype, spraglet sæl, rensdyr og moskusokser. Alle ved, hvor meget debat disse få arter kan medføre. Også selvom det ene og alene er Grønlands egne ressourcer, som ingen andre lande har del i.

Der er de ressourcer, som gæster Grønland på deres årlige vandringer. Enten som sommergæster eller som vintergæster. Det er de store hvaler og træksælerne klapmyds og grønlandssæl. Det er gæs, havternen og det er atlantehavslaksen.

Den sidste gruppe er de arter, som består af forskellige grupper, der opfører sig forskelligt. For eksempel kan en del af arten yngle i Grønland og trække væk om vinteren, medens en anden del af arten kun gæster Grønland på deres vandringer. Dette gælder for den største gruppe af arter. For eksempel polarlomvie, ederfugl, kongederfugl, ride, hvidhval, narhval, isbjørn og hvalros. Skal man vurdere situationen for disse arter, må man skelne mellem den del af arten, der befinder sig i Grønland det meste af året, og så den del af arten, der kommer forbi på vandringer. I denne gruppe er der meget kedelige eksempler på, at den grønlandske del af arten er meget mere påvirket, end den del af arten, der kun er her en kort tid. Meget slående eksempler er polarlomvie og ederfugl. Forvaltningen af disse arter må nødvendigvis bygge på samarbejde med alle de lande, vi deler arterne med.

Her kan jeg vise et eksempel med rider. Der spises mange rider i Grønland. Hovedparten af dem kommer fra kolonier, fordelt i hele Nordatlanten. Vi er afhængige af, at alle de andre lande har en stram ressourcopolitik, eller at de ikke udnytter de samme arter som os.

Set over lang tid og opgjort på denne måde kan man nævne følgende eksempler på ressourcer, som er gået tilbage af den ene eller anden grund:

- Hvidhval fangedes indtil for 60 år siden i store mængder sydpå til Nuuk. I dag er fangsten meget lille syd for Diskobugten.
- Hvalros havde tidligere landgangspladser sydpå til Nuuk. Nu findes de kun nord for Qaanaaq.

- Spraglet sæl fandtes tidligere med ynglepladser spredt langs Vestkysten. I dag er de sjældne, og vi må importere bukseskind fra Island.
- Polarlomvien fandtes indtil for 30 år siden i 48 ynglekolonier i Grønland. I dag er der kun 23. Vinterjagten på polarlomvier kan kun finde sted i det nuværende omfang, fordi arten ikke udnyttes på Svalbard.
- Ederfugl. I sidste århundrede kunne der samles dun fra op til 155.000 reder i Vestgrønland. I dag er der kendt under 10.000 reder. Vinterjagten foregår på Canadiske ynglefugle.
- Havternen fandtes for eksempel tidligere på Grønne Ejland i en bestand på 100.000 par. I dag er der under 10.000 par tilbage.
- Atlantehavslaksen er gået tilbage. For få år siden var kvoten på 700 tons. I år er den på 20 tons.
- Hellefisk kunne tidligere fiskes kommercielt i flere fjorde i Syd- og Vestgrønland. I dag sker det kun fra Diskobugten og nordpå.

Bare på baggrund af disse eksempler må vi konstatere, at ressourcesituationen har ændret sig gennem årene. Arterne er ikke forsvundet, men de kan kun fanges i mindre og mindre mængder.

Ressourcesituationen må beskrives som en stadig faldende kurve.

Overfor dette kan vi sætte alle de kurver, der stiger:

- Befolkningen er fordoblet siden 1950.
- Antallet af slædehunde er firedoblet siden 1940.
- Antallet af både er steget enormt. Feks. var der i 1939 kun 72 motor-

både i hele Vestgrønland. De 54 havde en motor på under 5 hk og resten lå alle under 30 hk. Hvor mange både, der er i dag, og hvor stor motorkraft de har, ved I allesammen.

- Ressourcerne skulle tidligere give mad og skind til tøj og kajakker. I dag skal de derudover kunne omsættes i kontanter, så vi kan købe os til det moderne samfunds fornødenheder, og en levestandard som i resten af Nordatlanten.

Alt i alt kan udnyttelsen og påvirkningen af de levende ressourcer kun beskrives med en gradvist stigende kurve.

I dag har vi derfor en situation, hvor gabet mellem ressourcernes ydeevne og ønsket om udnyttelse er blevet meget stort, og hvor ressourceudnyttelsen skal foregå under kontrol.

Set på denne baggrund er der tre forhold angående effektivitet og udnyttelse, som jeg vil kommentere:

Den traditionelle ressourceudnyttelse fulgte årets gang. Menneskets aktiviteter i løbet af året var afstemt efter dyrenes forekomst og muligheden for at udnytte dem. Man høstede af sæsonens frugter. I takt med, at nogen arter formindskes i antal eller arterne udbliver, skifter ressourceudnyttelsen nu over på andre arter. Men der bliver ikke flere rensdyr, når torskene forsvinder, og der bliver heller ikke flere ørreder de år, hvor rensdyrene er fredet.

Dette skaber en meget svær situation for dem, der er afhængige af det økonomiske udbytte af ressourcerne, og det er en meget svær situation at løse for forvalterne. Den eneste varige løsning er, at der skabes erhvervsmæssige alternativer til udnyttelse af de levende ressourcer.

Et andet forhold, der har været med til at ændre den traditionelle ressourceudnyttel-

se i løbet af året, er noget så simpelt som fryseren. Som forvaltere mødes vi igen og igen med den bemærkning, "at når polarlomvjerne er fredet om sommeren, så skylder vi bare så mange flere i jagttiden og lægger dem i fryseren". Så har personen fået opfyldt sit behov, og fredningstiden regulerer ikke størrelsen af fangsten.

Det næste forhold, jeg vil kommentere, er indhandlingen i byer og bygder. Overordnet set, er det en meget rigtig tanke, at det er nødvendigt med en spredt beboelse i Grønland. Bygder og byer må ligge i nærheden af de ressourcer, de skal udnytte, og når ressourcerne er spredt, må bebyggelserne også være spredt. Små bebyggelser skal så sikre, at ressourcerne ikke overudnyttes. Dette er desværre ikke altid korrekt. Moderne muligheder for opbevaring og et ret velfungerende transportsystem har gjort, at der et enkelt sted kan indhandles ressourcer, som distribueres til hele Grønland. Lokalbefolkningen tjener penge, fordi de har hele Grønland som aftagere, men ressourcerne tager skade. Konkrete eksempler er fiskeristationerne, der skulle indhandle ørred i starten af dette århundrede. Indhandlingen af polarlomvier i Nordvestgrønland i yngletiden, og indhandlingen af mattak fra hvidhvaler under deres efterårstræk.

Det sidste forhold jeg vil nævne, er den kolossale udvikling der har været i antallet og motorkraften af både og hvad dette medfører.

Jeg vil bruge Nuuk Kommune som eksempel. For 40 år siden var der 12 bebyggelser i Kommunen. Næsten al fangst og fiskeri skete ved, at man roede ud om morgenen og hjem om aftenen. Aktionsradius var derfor meget begrænset. Om sommeren tog man på fangstture ind i fjordene, men det var langsommeligt, så trafikken var meget begrænset.

Det betyder, at store dele af kommunen lå øde hen i lange perioder. De begrænsede transportmuligheder, det færre antal men-

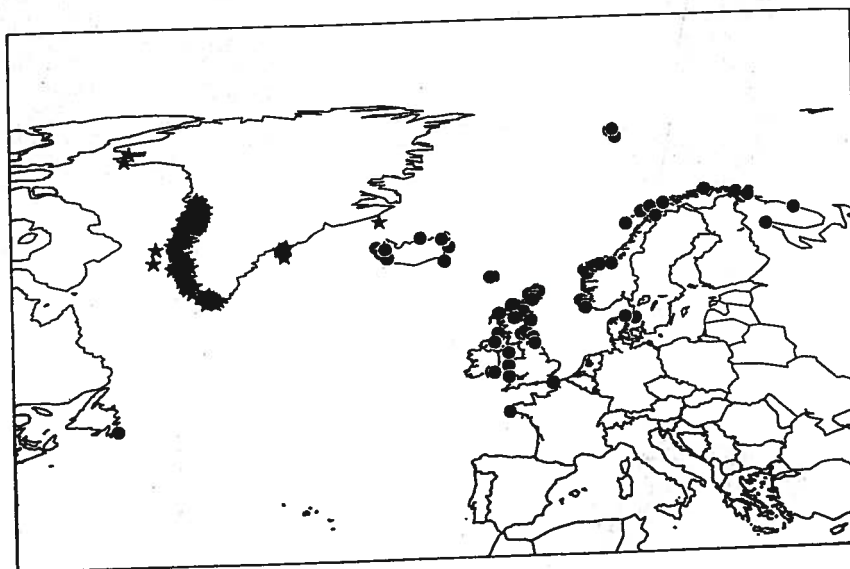
nesker, og de færre økonomiske og tekniske ressourcer gjorde, at store dele af naturen var meget lidt påvirket.

I dag er der kun en by og to bygder i Nuuk Kommune. Men alt er ændret. Selv hvis man har en båd, der kun sejler 20 knob, kan man nå rundt i alle afkroge af kommunen på under tre timer. Det betyder, at naturen ikke mere ligger øde hen. Ressourcerne i hvert et hjørne af kommunen kan udnyttes i løbet af kort tid. Trafikken har

fået et omfang, som er kolossalt i forhold til for 40 år siden. Dette er der aldrig taget højde for i den grønlandske ressourcebeholdelse.

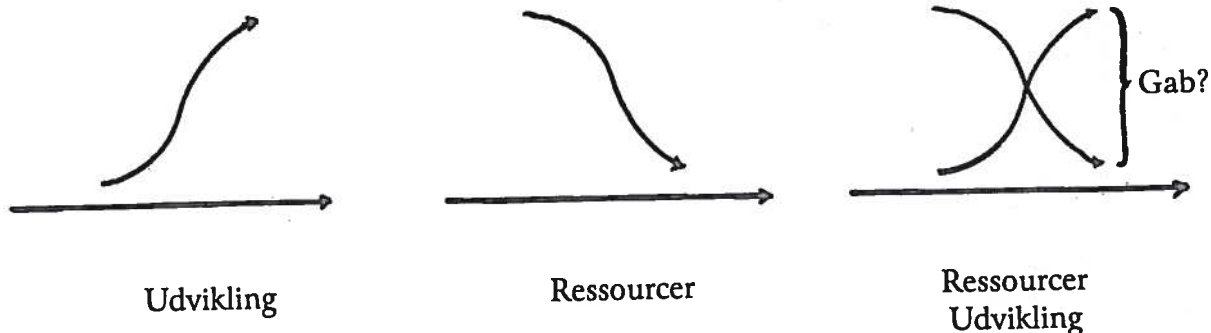
Jeg vil slutte med at vise et kort der viser hele Grønland. Ringene er de områder man kan sejle til med en 20 knob båd i løbet af 3 timer. Set med den målestok, er Grønland ikke et uendeligt stort land, hvor de levende ressourcer findes, som de altid har gjort.

Ride

Peter Lyngs, unpubl.

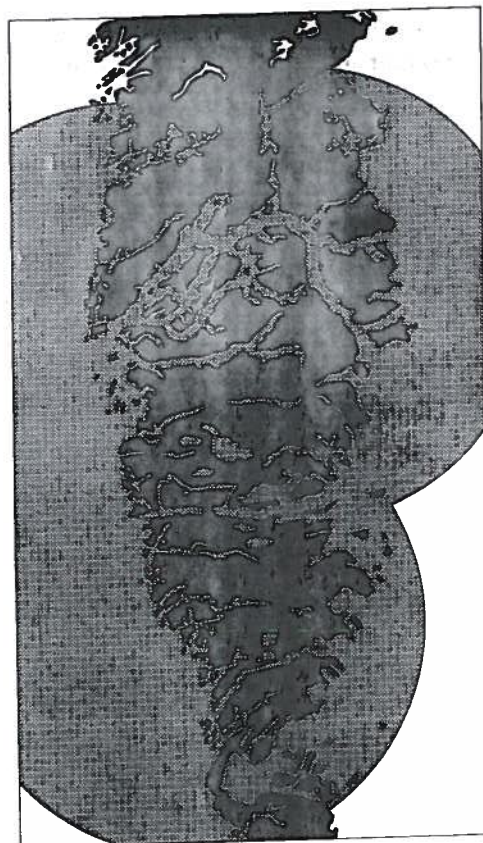
- Mærket
- ★ Genfundet

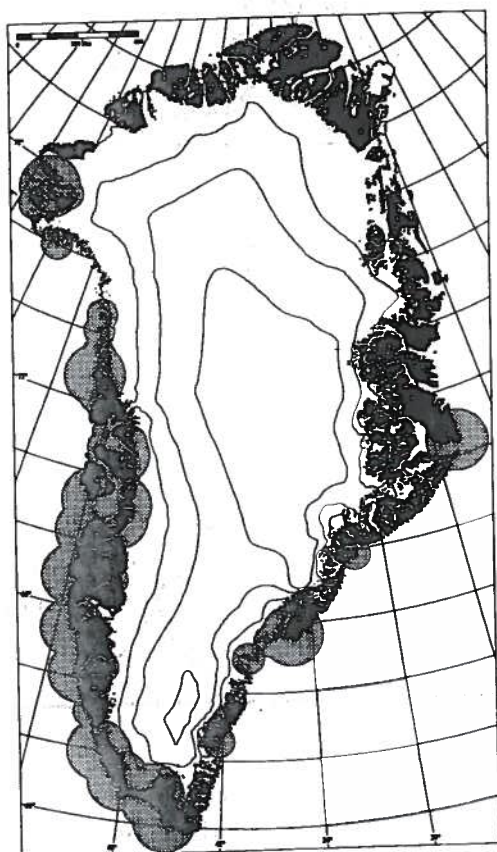

Nuuk kommun i 1950'erne. 12 bosteder med aktivitetsradius.

Nuuk kommun i dag. 3 bosteder med aktionsradius. 3 timer á 20 knob.

Grønland i dag. Bosteder med aktionsradius. Byer 3 timer á 20 knob, bygder halvdelen

Om trofæjagt Mathias Ingemann, Inuit Outfitting

Jeg vil efter anmodning beskæftige mig med trofæjagt mod betaling.

Først vil jeg præsentere mig selv. Jeg hedder Mathias Ingemann, født i Sarfannguit ved Sisimiut og har en opvækst med traditioner fra mine forældre.

Jeg driver moskus-trofæjagt ved Kangerlussuaq med betalende jægere. Min baggrund for denne beskæftigelse har sit udgangspunkt i min tidligere beskæftigelse som hundeslædekører for danskere i deres jagter, hvor jeg der hurtigt fandt ud af, at vi grønlandere burde varetage denne opgave. Vor egen fangsttradition, som vi har arvet fra vore aner, kan vi bruge og kan fortælle det til andre med andre sprog. Vi kan således præsentere vort land på en rigtig måde til glæde og gavn for os alle.

Det er sådan, at turisterne bruger mange penge på at besøge vort land for at se landet, menneskene og deres traditioner. Jeg har flere gange hørt skuffende bemærkninger om, hvorfor de ikke havde lokale til at føre dem og var skuffet over ikke at have oplevet lokale forhold.

Efter to års erfaring som fangstleder, er jeg meget glad for, at turisterne er glade for betjeningen, og vi har allerede tilmeldinger til næste års ture. Men der er store opgaver forbundet med arbejdet, f.eks. skal man have sprogkunikaber, idet man året

Foto: Iván Espada

rundt bliver kontaktet af turister, som jo kræver svar. Der blev stillet mange spørgsmål i løbet af året, hvorfor papirarbejdet er den største opgave, da alle breve skal besvares. Forudbetalinger skal man sørge for, billetter skal bestilles i god tid, overnatninger samt anskaffelse af fangstbevis skal være sørget for. Dertil skal man anskaffe materiale, som kan konkurrere med andre, leje af helikopter skal der sørges for. Der skal sørges for honorar til medhjælperne og man skal planlægge alting indenfor den givne mulighed. Derfor nævner jeg papirarbejdet omend ikke fyldestgørende.

Der er andre ting at tænke på under selve fangstturen.

Er moskusokserne hunner eller hanner, og man skal kunne skelne alder og skal have godt kendskab til formerne i dyrenes horn.

Man skal have kendskab til at partere dyr på forskellig måde og hvordan man skærer hovedet af, samt at kunne behandle det på en forsvarlig måde og skal vide, hvordan man undgår forrådnelse.

Jeg kom ikke ind på lejrforhold og selve betjeningen af turisterne.

Indtægter ved jagt

Indtægter ved flyrejse til og fra Grønland, indtægter ved overnatning og kost, indtægter ved biludleje og helikopterudleje,

indtægter ved hundeslædeleje, ved køb af husflid, indtægter i forbindelse med udgifter under jagtture samt betalinger til landskassen.

Herigennem ses, at der er mange penge der indgår til landet under moskusjagterne.

Goderne

Under moskusjagterne får fangerne indtægt hvor al kød bliver fordelt til fangerne. Herunder får også mange virksomheder indtægter. Således kan man se, hvor stor en værdi hovedet og skindet har, hvis man bruger det fornuftigt. De, der primært bliver fanget, er gamle hanner, som er enegængere, som har søgt væk fra de andre. Disse dyr er ikke just det mest attraktive, idet kødet er sejt, hvor deres lokalitet er langt inde i landet, hvor fangerne kun sjældent kommer om sommeren. Således er landets bæreevne respekteret, hvor gamle hanner, som blot æder løs og som ikke indgår i produktionen bliver fanget.

Forslag

I fremtidige jagter bør de lokale have prioritet, hvorigennem vi kan undgå, at penge går ud af landet.

Jagtområdet bør udviddes, således vil dyrene være mere ensartede i de forskellige lokaliteter i deres alderssammensætning.

Til sidst vil jeg nævne, at man eventuelt kan gøre brug af de mange dyr, der findes, måske ikke som jagtobjekt, men som supplement for fangerne, ved at man på nært hold kan fortælle om dyrene og deres historie, samtidigt med at man her undgår kødspild. Jeg er af den opfattelse, at fangerne kan have turisme som supplement.

Tak!

Fiskeriudvalgets opgaver og bud på fremtidens ressourceudnyttelse

Landstingsmedlem Siverth K. Heilmann,
Formand for Landstingets Fiskeri-,
Fangst- og Landbrugsudvalg

Foto: Jakob Rehdig

På vegne af Landstingets Fiskeri-, Fangst- og Landbrugsudvalg takker jeg mange gange for indbydelsen til dette seminar. Der er næppe nogen større uenighed om, at de levende ressourcer og udnyttelsen af disse på mange måder kan betragtes som livsgrundlaget for det grønlandske samfund. Så det er godt, der er blevet taget initiativ til et seminar om dette vigtige emne, og vi fra Fiskeri-, Fangst- og Landbrugsudvalget vil deltage med stor interesse.

I den indbydelse, vi fik fra Naturinstituttet, blev vi bedt om, at en repræsentant fra udvalget holder et indlæg om udvalgets opgaver og bud på fremtidens ressourceudnyttelse. Jeg skal forsøge at holde mig til disse stikord.

Vores opgave som politisk udvalg er som bekendt at behandle de forslag, som Landstinget beder os om at afgive betænkning over. Med relation til emnet for dette seminar vil det sige, at Landstinget beder os om at behandle de forslag, som bliver fremsat i Landstinget indenfor fiskeri-, fangst- og landbrugsområdet. Vi indgår således som et led i den lovgivningsproces, der leder frem til de lovgivningsmæssige rammer, som landets levende ressourcer forvaltes efter.

Herudover skal vi også føre tilsyn med, at Landsstyret holder sig indenfor rammerne

af den lovgivning, som Landstinget har vedtaget indenfor fiskeri-, fangst- og Landbrugsområdet. I megen lovgivning indenfor fiskeri-, fangst- og landbrugsområdet har Landstinget som bekendt bemyndiget Landsstyret til at udstede nærmere regler gennem bekendtgørelser, og vi søger at holde øje med, om de udstedte regler er i overensstemmelse med lovgivningen.

Derfor er det naturligvis vigtigt, at vi følger med i udviklingen indenfor området, således at vi hele tiden har en fornemmelse af, hvilke problemstillinger, der berører befolkningen i det grønlandske samfund indenfor fiskeri, fangst og landbrug.

M.h.t. udvalgets bud på fremtidens ressourceudnyttelse, så lad det være sagt med det samme, at dette ikke er så ligetil at svare på. I og med vi er et politisk udvalg, og at udvalget består af repræsentanter for forskellige politiske partier med forskellige holdninger og visioner, er det klart, at vi hverken kan eller skal være enige om alle de sager, vi behandler. Det er ganske naturligt i et demokratisk system. Jeg vil derfor ikke så meget komme med konkrete bud på den fremtidige ressourceudnyttelse. Vores stillingtagen til konkrete lovgivningsmæssige initiativer vil blive forhandlet, når forslag foreligger i Landstinget, sådan som det skal foregå i et demokratisk system.

Jeg vil derimod forsøge at formulere nogle opfordringer på et mere overordnet plan til de mennesker, der beskæftiger sig med de levende ressourcer.

Vi er i Landstinget grundlæggende enige om, at landets levende ressourcer skal udnyttes på en måde, så der sikres det størst mulige vedvarende udbytte. D.v.s. vi skal på én gang bevare vores levende ressourcer, og vi skal kunne leve af dem.

Det er klart, at disse interesser en gang imellem er svære at få til at mødes, og det kan i hvert fald give anledning til stor samsfundsdebat. Det ser vi gang på gang. Som politikere og udvalgsmedlemmer får vi jævnligt forelagt forskellige synspunkter fra biologer og fra fiskere og fangere. Herigennem bemærker vi, at de samme problemstillinger ofte anskues med forskellige briller. Biologerne siger f.eks., at nu kan en given art ikke tåle yderligere udnyttelse, så fangsten eller fiskeriet af den bør stoppes eller nedsættes, mens fiskerne eller fangerne siger, at det kan de ikke forstå, for de ved, at der er masser af fangstdyr af den givne art.

Jeg kan huske en situation i begyndelsen af 1990'erne, hvor biologerne på Færøerne anbefalede at stoppe det færøske torskefiskeri på baggrund af nogle år med vigende fangst. Politisk besluttede man imidlertid at fortsætte fiskeriet de følgende år, og på trods af de biologiske anbefalinger, lå Færøernes fangst af torsk sidste år så igen på et højt niveau.

Det har ikke været muligt at finde en forklaring herpå, og jeg skal heller ikke forsøge på det, men det illustrerer, at naturen en gang imellem ikke opfører sig helt som videnskaben forudser, at den vil gøre.

Et lidt andet forhold er de totalfredede hvaler. Bestanden af disse er efterhånden så stor, at man kan få det indtryk, at dyrene nærmest er til fare for sejladsen! Så spørgsmålet om tilladelse til fangst af disse hvaler synes at presse sig på igen. Det er et emne, som vi konstant bør være opmærksom på nationalt såvel som i det internationale samarbejde.

Disse eksempler siger os som politikere, at det er utrolig vigtigt, at videnskaben - biologerne - og "brugerne" af naturen - fiskerne og fangerne - lytter til hinanden. Vi er alle afhængige af udnyttelsen af de levende ressourcer, så vi kan kun opfordre til, at dialogen er konstruktiv, og at der kan samarbejdes mellem de, der rådgiver politikere og administrationen og de, der i det daglige lever af fangst og fiskeri.

Med disse korte bemærkninger takker jeg endnu engang på Fiskeri-, Fangst- og Landbrugsudvalgets vegne for invitationen til dette seminar.

Bæredygtighed i forhold til udnyttelseshensyn

Landstingsmedlem Karl Lyberth,
Formand for Landstingets Frednings- og Miljøudvalg

Foto: Jakob Røhde

På vegne af Landstingets Frednings- og Miljøudvalg takker jeg mange gange for invitationen til dette seminar.

Det er altid glædeligt at få lejlighed til at komme med Frednings- og Miljøudvalgets holdninger til den igangværende debat om de levende ressourcer.

Overskriften for mit indlæg er "bæredygtighed i forhold til udnyttelseshensyn".

Når vi taler om en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer skal vi, om vi er fiskere, fangere eller arbejdere, først og fremmest acceptere: At vi er nødt til fuldt at acceptere en kvoteordning vedrørende, så at sige alle arter af levende ressourcer, når artens beskaffenhed tilsiger dette. Vi må derfor alle sammen acceptere, at vi kan komme til en kvotering af de levende ressourcer, om der er tale om rejer, hellefisk, laks, rensdyr, moskusokser eller andre arter, og at vi skal overholde den givne lovgivning herom.

I vores arbejde i Frednings- og Miljøudvalget har vi ikke kunne undgå at konstatere - især når talen falder på fangsttyr - at der ofte kan være stor forskel på, hvad fangere mener om mængden af de levende ressourcer, og hvad biologer mener.

I vore bestræbelser på at beskytte de levende ressourcer er det overordentligt

vigtigt at ty til biologernes vurderinger i spørgsmål om indførelse af kvoteordninger. I næsten alle tilfælde er det svært at komme uden om biologernes vurdering, og anfægte dette.

Imidlertid er udvalget på den anden side overbevist om vigtigheden af at lytte til fiskere og fangeres mening, erfaring og observationer, og at vi bør høre disse grupper i højere grad end hidtil. Sagt på en anden måde: Det er udvalgets ønske, at det er vigtigt, at biologer og erhvervsudøvere etablerer et tættere samarbejde i den retning.

Når talen falder på en kvoteordning på en given art, er det næste spørgsmål, der fremdrages; jamen, hvem er det, der må fiske eller fange?

Skal udlændinge være med i fiskeriet - i fangsten? Er det kun erhvervsfiskere, der må indhandle, eller skal også arbejdere have mulighed herfor? Skal en kommunes egne borgere have mulighed til at indhandle, og ingen ude fra? Når der er tale om, at der er et begrænset antal fangsttyr, er det så kun fangere der må drive jagt, eller skal vi også lade landarbejdere have samme ret? Hvilken nedre aldersgrænse skal gælde for ansøgning om et jagtbevis? Hvad er definitionen på en fritidsjæger? - Er de kun ikke-fangere med egen båd/jolle, eller er det alle øvrige borgere i dette land,

der ikke er i besiddelse af et erhvervsjagtbevis, og som er fyldt 12 år og opefter? Skal tilkaldt arbejdskraft, umiddelbart efter flytning til Grønland, have de samme rettigheder som landets øvrige borgere til jagt?

Alle disse spørgsmål, som kan være svære at give et éngyldigt svar på, som vi støder på i vores arbejde som folkevalgte, og som er svære at få til at gælde, så alle er tilfredse, håber jeg, vil blive debatteret vågent under dette seminar, således at vi i vores videre arbejde kan skele til resultaterne af dette seminar.

Det primære formål med en kvotering er at sikre en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer, således at vore efterkommere ligesom os kan drage nytte af disse!

Vi må endvidere alle sammen forstå vigtigheden af at udnytte vore levende ressourcer på en bæredygtig kvotering.

I vores eksport med alle ressourcer, også ikke-levende ressourcer, er det overordentligt vigtigt - og bliver stadig mere vigtigt - at vort land fortsat har et godt ry som et land, der værner om, og beskytter sine ressourcer.

En glædelig konsekvens af vore bestræbelser på en bæredygtig udnyttelse af vore levende ressourcer er en mere fornuftig udnyttelse af disse ressourcer samt en bedre udnyttelse af andre arter, der hidtil ikke er blevet udnyttet, måske fordi udnyttelsen af disse ikke har været interessant. Her kan som eksempel nævnes kamuslinger, krabber samt - sælkød.

Medens vi taler om en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer, især med hensyn til fangstedyr, er det yderst vigtigt at få andre verdensborgere til at forstå klart, at vort land har en speciel placering.

Vi grønlændere har fra gammel tid levet af sælfangst. Uanset at vi i dag har andre

muligheder, er fangsten en uforanderlig del af vort liv. Der lever stadig således mennesker blandt os, der udelukkende lever af fangst, og derfor er det, som jeg sagde tidligere, yderst vigtigt at få andre verdensborgere til at forstå, at vort land er afhængig af en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer.

Jeg vil derfor ikke undlade at sige, at der med henblik på at udnytte vore levende ressourcer på et bæredygtigt grundlag, vil Arktisk Råd igangsætte initiativer, der gerne skulle resultere i, at stormagter, f.eks. USA, får større forståelse for, at vort land har en helt speciel placering.

Men inden da er det strengt påkrævet, at vi alle sammen, med samme holdning, og i større samarbejde med hinanden, tegner vort land udadtil på en smuk måde med hensyn til en bæredygtig udnyttelse af vore levende ressourcer.

Derfor anser vi i Frednings- og Miljøudvalget ideen med afholdelse af dette seminar som værende nødvendig og god, og det er vort håb, at deltagerne på seminaret får en livlig og givtig debat, således at vi alle sammen får et godt resultat at arbejde videre med, til gavn for os alle i fremtiden.

Med disse ord takker jeg endnu engang for invitationen af Frednings- og Miljøudvalget til dette seminar.

Fremtidig forvaltningsform af levende ressourcer

På vegne af KANUKOKA, Niels Holm

Foto: Julech Røhde

Jeg vil også takke for den mulighed, der er givet mig på vegne af KANUKOKA i at deltage i seminaret om levende ressourcer.

Det vil til hver en tid have betydning for Grønland, at vore forfædres livsgrundlag i den barske natur, nemlig at vore levende ressourcer, ikke bliver udryddet, og at de fortsat yngler til fortsat eksistensgrundlag for os og forbliver udnyttet fornuftigt.

Levende ressourcer, som eksistensgrundlag, bør være et kendetegn for os, som jo er kendetegn for vor kultur, og jeg er overbevist om, at dette vil være i mange år. Grønlands ikke-levende ressourcer, som kun i korte perioder bliver udnyttet, har vi haft økonomisk udbytte af. Men skal en udvinning i større grad fortsætte, bør den ske uden at skade de levende ressourcer.

De fangstredskaber, vi i dag benytter, er meget mere effektive end i gamle dage, og i takt med befolkningsudviklingen er vores udnyttelse af levende ressourcer blevet større. Hvis vi ikke skal true eller måske ikke skal udrydde nogle af de levende ressourcer, må vi tænke på at øge restriktionerne.

Enhver ved, at en fanger eller en fisker ikke kan leve af fangst eller fiskeri, når der ikke er nok at tage af. Det har vi set i forbindelse med torskens forsvinden. Og i dag har vi kunnet konstatere, at nogle af fi-

skerne er gået ned på det. Det har været konstateret i flere kommuner, især jollefiskernes udøvelse af dette erhverv må betegnes som begrænset. Fangst dyr, som er et supplement i fiskeriet, f.eks. begrænsning af fangst på rensdyr, er med til jollefiskernes indtjeningsproblemer.

Antallet af rensdyr giver fortsat uenighed mellem jægerne og biologerne. Men det er vigtig i vurderingerne at huske på, at man ikke skal udrydde fangstdyrene. Måske skal vi også vurdere, hvorvidt rensdyrjagten skal være åben for alle, eller om den kun skal udøves af få erhvervsfagere. På den anden side kan man spørge, om ikke det er fritidsjægerne, der skal tilgodeses og først når antallet af dyr når op på en passende mængde, at åbne op for erhvervsfangerne. Vi kan sikkert være enige om, at kvotetildelingen i dag ikke synes at være retfærdig, idet nogle familier får tildelt flere dyr og andre familier ingen. En af mulighederne er, at fritidsjægerne med bevis betaler større beløb og endvidere mener jeg, at man bør overveje, at fritidsjægerne skal have undervisning, og at de først ved anskaffelse af et fangstbevis får mulighed for udøvelse af jagt.

Når talen falder på udnyttelse af levende ressourcer, kan jeg ikke undlade at nævne, at man skal holde naturen ren og ikke forurene den. Netop i disse år har renholdelse af miljøet verdens bevågenhed. Man er

blevet klar over, at miljøet er påvirket af en kraftig forurening af havene og luften. Vi grønlandere har også en forpligtelse til at medvirke til bekæmpelse af forureningen om det så er i de små. Jeg kan kun nævne sommer-opholdspladser og lejrpladser som forlades af brugerne i forurenede stand. Affald og andet, som ikke forgår af sig selv forlades, som ellers udmærket kan destrueres ved at tage dem med hjem til byen. Selvfølgelig er ikke alle brugere, der er sådan, men lad os alle overfor hinanden henstille for at få tingene rettet op.

Jeg er klar over, at kommunerne gør en løbende indsats for at forebygge forurening, og det er kun naturligt. Jeg er af den opfattelse, at vi kan bruge miljøvogterne til at løse problemet, men det er også vigtigt, at man skærper henvendelser til almindelige mennesker, brugere, om at medvirke til at løse forureningsproblematikken.

Jeg ved, at Direktoratet for Fangst, Fiskeri, Erhverv og Landbrug og Naturinstituttet gør et stor indsats for det ovenfor omtalte. Hvis indsatsen skal have et heldigt udfald, må man have samarbejde med brugerne, og det være sig erhvervsfangerne og fiskerne og alle som driver fangst og fiskeri i fritiden og i samarbejde med kommunerne, som har nært kendskab til områderne. Hvis man ikke gør disse ting, kan vi forestille os, at tingene køres skævt. Jeg håber, at min opfordring til større samarbejde vil blive modtaget positivt - jeg ønsker alle en god arbejdslyst.

Tak.

Internationalt samarbejde om fiskeri og fangst

Direktør Einar Lemche,
Grønlands Hjemmestyres
Danmarkskontor

Grønlands Hjemmestyre har som bekendt kompetencen til at fastsætte regler om fiskeri og fangst på vores fiskeriterritorium.

Dette lyder som om vi kan bestemme selv - 100 procent.

Det kan vi også, når det drejer sig om bestande, der 100 procent er vore egne - altså bestande, der ikke kommer udenfor vores eget fiskeriterritorium.

Imidlertid gælder det for mange bestande, at de kun delvis er vore egne. En større eller mindre del af disse bestande strækker sig ind på vore nabolandes fiskeriterritorier, eller ud på det åbne hav udenfor grænsen for vores 200 sømiles fiskeriterritorium. Sådanne bestande vil jeg her kalde "fællesbestande".

At Grønland fastsætter regler for en fællesbestand har kun begrænset nytte, hvis der ikke fastsættes tilsvarende regler i de øvrige områder, hvor fællesbestanden opholder sig. Det samme gælder selvfølgelig, hvis andre lande er alene om at fastsætte regler for deres andel af en fællesbestand.

Grønlands Hjemmestyre samarbejder derfor med nabolandene og i internationale organisationer om regulering af fællesbestande. Der er dog ikke lavet fælles reguleringer for alle fællesbestande. Årsagen er tit, at der ikke er enighed om, hvor stor en

kvote hvert land skal have.

Skema 1 viser de bestande, vi regulerer med kvoter. Desuden vises, hvilke bestande der er fællesbestande, og i hvor mange tilfælde der er tale om fælles reguleringer, d.v.s. kvoter fastsat efter international aftale. - Fugle er ikke medtaget i skemaet, selvom der også er adskillige fællesbestande af fugle, f.eks. nogle af polarlomvierne.

Skema 1 viser, at mere end 20 fællesbestande opholder sig på vores fiskeriterritorium, men at vi kun for 4 fællesbestande har fastsat kvoter efter international aftale. - Dog er der forhandlinger i gang om fælles regulering af en hel del fællesbestande.

For nogle få af fællesbestandene gælder det, at fangsten - selvom den er ukvoteret - har en størrelse der ikke truer bæredygtigheden. Men i langt de fleste tilfælde er bæredygtig udnyttelse af fællesbestande kun mulig, hvis fangsten foregår under en fælles regulering.

Det er først og fremmest derfor, det internationale samarbejde er vigtigt, og det er vigtigt, at vi deltager aktivt i det.

Skema 2 viser de lande og internationale organisationer, som vi samarbejder med om regulering af fiskeri og fangst. - Skemaet viser, hvorvidt samarbejdet drejer sig

om fællesbestande eller bestande der ikke er fælles. Sidstnævnte kan enten være vore egne bestande, andre landes bestande eller bestande, som optræder udenfor fiskeriterritorierne på 200 sømil.

Skema 1

Bestande	Kvoter fastsat af Grønlands Hjemmestyre	Fællesbestande	Hjemmestyrets kvoter fastsat efter international aftale
Rejer (vest)	x	x	
Rejer (øst)	x	x	
Hellefisk (vest)	x	x	
Hellefisk (øst)	x	x	
Skolæst (vest)	x	x	
Skolæst (øst)	x		
Rødfisk, bund (vest)	x		
Rødfisk, bund (øst)	x	x	
Rødfisk, pelagisk (øst)	x	x	x
Helleflynder (vest)	x	x	
Helleflynder (øst)	x	x	
Havkat (vest)	x		
Havkat (øst)	x		
Lodde (vest)	x		
Lodde (øst)	x	x	x
Torsk	x	(x)	
Polartorsk	x		
Blåhvilling (øst)	x	x	
Krabber (vest)	x		
Kammuslinger (vest)	x		
Laks (vest)	x	x	x
Ringsæl		x	
Grønlandssæl		x	
Klapmyds		x	
Hvalros		x	
Hvidhval		x	
Narhval		x	
Andre små hvaler		x	
Store hvaler		x	x
Isbjørn		x	
Rensdyr	x		
Moskusokser	x		

Skema 2

	Forhandlinger/aftaler om fællesbestande	Forhandlinger/aftaler om bestande, der ikke er fælles
Canada	x	x
EU		x
Færøerne	x	
Island	x	x
Norge	x	x
Rusland		
NAFO (Den nordvestatlan- tiske fiskeriorganisation)		x
NEAFC (Den nordøstatlan- tiske fiskeriorganisation)	x	x
NASCO (Den nordatlan- tiske lakseorganisation)	x	x
NAMMCO (Den nordatlan- tiske havpattedyrorganisation)	x	x
IWC (Den internationale hvalfangstkommission)	x	x

Referat fra gruppernes diskussioner lørdag

Gruppe 1

Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?

- a. erhverv (fiskeri, fangst, turisme)
- b. subsistensfangst
- c. rekreation/fritid (fritidsjagt, sportsfiskeri, skisport, snescooterkørsel, lejrskoler m.m.)

Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst

Forslag til andre reguleringsformer

Dyr	Fritidsjægere	Erhvervsfangere
Finhval		x
Sildepisker		x
Pukkelhval		x
Marsvin	(x)	x
Hvidhval	(x)	x
Narhval	(x)	x
Grindehval		x
Klapmyds	(x)	x
Grønlandssæl	(x)	x
Fjordsæl		x
Moskusokse	(begrænset antal)	x
Rensdyr	25%	75%
Fugle		x (inkluderet)
Isbjørn	x	x (inkluderet)

Man fandt Einar Lemches gruppering af de forskellige fangst dyr som brugbar for en klassificering - dog inkluderes fugle og isbjørn i skemaet (se nederst)

Ved hjælp af dette skema kan det anskueliggøres, hvilke dyr der kunne fanges af fritidsjægere samt af erhvervsfangere.

Problemer med relation til rensdyrfangst blev taget op. Man kom ligeledes ind på vore ressourcer såsom hvidhvaler og narhvaler samt laks, og de reguleringer der dertil hører.

Man efterlyste fra enkelte kommuners side en høring før reguleringer bliver implementeret - man følte at der var for megen centralstyring.

Med hensyn til fiskeri, blev der efterlyst informationer omkring hvilke arter der var forbundet med problemer m.h.t. forvaltning, følgende arter blev nævnt:

- Rejer.
- Hellefisk.
- Rødfisk.

Indenskærs- og udenskærsfiskeri.

Man anså, der var problemer at støde på m.h.t. følgende dyr:

- Mindre narhvaler og hvidhvaler.
- Rensdyr.
- Fugle.
- Landbaserede pattedyr.

Hvilke rettigheder har erhvervsfangerne og -fiskerne?

Bekendtgørelsen fra 1997 blev kritiseret. Man må fra højere plan sammen med rejefiskerne diskutere, hvorvidt loven er hensigtsmæssig. De fleste er heller ikke bekendt med, hvordan kvotefordelingen foregår.

Fartøjerne, der anvendes ved indenskærs fiskeri, blev også anset for at være for gamle. Ifølge den nye lov er man berettiget til økonomisk støtte - dette har resulteret i at den tildelte kvote hurtigt fiskes op.

Rejefiskerne, der ernærer sig som fritidsfiskere ved siden af, blev udsat for kritik. Bifangst af for store hellefisk fra trawlerne blev også kritiseret, da man anså denne bifangst for for stor. Desuden kritiserede man rejefiskere, der har fået tilladelse til at fiske med lygterne slukkede inde i fjordene.

Antallet af fartøjer, der fisker efter rejer, er for mange, og disses antal må reduceres. Desuden skulle det være op til kommunerne hvor og hvornår der må fiskes. Kommunerne burde også implementeres ved kvotefordelingerne. Det blev foreslået, at rejefiskeriet først burde starte i april måned.

Man kender i dag ikke til hellefiskens vandringsruter, man har endvidere ikke foretaget undersøgelser ud fra den fangst der p.t. foregår. Hellefisk kan fanges selv dybt inde i fjordene - små hellefisk er endvidere observeret ved vandkanten, og man konkluderede, at der ikke burde gøres et for stort indhug i populationen.

Folk, der har arbejde et halvt år af gangen i Ilulissat og fisker hellefisk i den anden halvdel af året, fandt man også kritisable, da det ansås at der finder for stor fangst af hellefisk sted, selvom det ikke kan anses som overfiskeri, fanger man for mange små hellefisk, d.v.s. der er for stort spild. Sådanne fiskere burde begrænses i antal.

Garnfiskeri der tager hensyn til naturen burde tages op til vurdering politisk; at lovgive på en sådan måde, at man på et bestemt tidspunkt af året kunne fiske med garn - og samtidigt bestemme et bestemt tidspunkt af året hvor der kun må fiskes med langline. Ved garnfangst opfiskes kvalitetsfisk. Man har i Uummannaq-distriktet foretaget prøver med langlinefiskeri, med følgende resultater;

- Ved brug af småfisk som madding fanges 18-20 %.
- Med blæksprutter som madding opnås 30 %.
- Med små ørreder som madding fanges der op til 70-80 %.

For at kunne danne sig et skøn over, hvor stort mængden af hellefisk er i Uummannaq distriktet, er man p. t. holdt inde med fiskeriet. Man er af den opfattelse, at biologernes undersøgelser stadig er for

mangelfulde, og at de bør optimere deres undersøgelser. Hellefiskefiskeriet starter i januar måned - man frygter ikke overfiske-ri i distriktet, da der ud over de to store fiskepladser findes en anden, som biologerne endnu ikke har opdaget.

Der finder ingen regulering sted overfor jollefiskere. Licensdeling gives udelukkende til fiskerbåde. Derfor må politikerne give deres støtte til hellefiskefiskerne. Fiskerne kan ikke acceptere det store udsmid der finder sted, når fiskeriet er startet. Denne praksis er dog holdt inde i forbindelse med Royal Greenland's omstrukturering, som netop havde formål med at forhindre, at der finder for stort udsmid sted.

Reguleringen indenfor indenskærsfiskeriet skønnes at være for lempeligt, der reguleres for lidt - samtidig mente man, at udenskærsfiskeriet kunne reguleres på en anden måde, således at point-systemet blev afskaffet. Point burde tildeles borgerne og ikke Royal Greenland, som er nuværende praksis.

Tildelingen af fangst burde ske på en mere realistisk måde - samtidig med at man nedsætter antallet af fiskerbåde - desuden burde man ombygge gamle fiskerbåde til anden form for fiskeri (såsom krabbe-fangst), de større ældre fiskerbåde burde også mindskes i antal.

Man kom ind på fisk der er forsvundet i forskellige områder, såsom i Arsuq og Uummannaq-distriktet - dette forhold kunne udmærket være på grund af naturens egen "omstrukturering". Laksen er vendt tilbage på grund af varmere havtemperatur, men hellefisken er blevet mærkbart mindre.

Det blev endvidere nævnt, at vore ressourcer burde betegnes som vore eksistens grundlag.

Trofæjagt på moskusokser og nar- og hvidhvaler kunne foregå her i Nuuk distriktet som en realistisk økonomisk mulighed.

Man påpegede positivt de reguleringer der har fundet sted m.h.t. nar- og hvidhvalfangst.

Der blev dog påpeget at det var forkert at man foretog tællinger af nar- og hvidhvaler med motoriserede fartøjer. En fanger havde et andet forslag i forhold til nuværende praksis. Det var desuden blevet observeret at nar- og hvidhvalerne var vendt tilbage til deres gamle trækruter, som de ellers forlod da trawlerne begyndte at fiske i områderne - netop på grund af, at trawlerne ikke fiskede der længere.

Antallet af edderfugle og havterner er faldet mærkbart.

Til gengæld er ravnene blevet så mangfoldige, at det ikke længere er muligt bare at efterlade noget, uden at de kommer og spiser af det.

Følgende blev fremført som forslag til plenum:

- Jagt- og fiskeritegnet skal være obligatorisk for alle.
- Der skal laves bestemmelser med hensyn til, hvilke fangstmetoder der fremover skal anvendes.
- At de der lever af at fange mindre hvaler burde prioriteres i forhold til andre.
- At forbrugerne samt videnskabsmændene burde sætte sig ned og snakke sammen i stedet for ideligt at være uenige.
- Der skal tilskyndes politikerne, at de konfererer med forbrugerne forud for sager, hvor der foretages reguleringer m.h.t. fangst og fiskeri.

Det understreges, at siden vores primære økonomiske grundlag er fiskeriet, burde forvaltningen foregå på en rigtig og hensigtsmæssig måde, for derved at undgå katastrofale beslutninger.

Gruppe 2

Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?

Erhverv

Fiskeri

Indenfor fiskeriet burde fordelingen foregå gennem forhandlinger mellem de forskellige interessenter.

Fangst

Fordeling af fangst burde ske ud fra fredningsbestemmelser, samtidigt ud fra kriterier for våben samt hvilke form for transportmidler der anvendes. Hvorvidt der skal være reguleringer på forskellige fangst-dyr, er et spørgsmål, der må tages op af Hjemmestyret ved uddelinger af kvoter, Landstinget burde fremkomme med love og implementere disse.

Turisme

Tildelingen af de ovennævnte burde være en bestemmende faktor før spørgsmålet om turismen kommer ind, forstået på den måde, at turismen på ingen måde skal være til hinder for fiskeriet eller fangsten. Følgende burde så vidt muligt undgås:

- Fuglefjelde burde ikke være genstand for turisme, da dette forstyrrer fuglelivet.
- Hvalfangst fra joller burde ikke gøres til genstand for turismen, idet en sådan aktivitet vil blive indberettet til IWC, og vil være til skade for landet.
- Alt i alt skal naturens interesser gå forud for turismens interesser.

Subsistensfangst

Husstande med meget lav indkomst burde gives muligheden for at supplere deres indkomst ved udnyttelsen af de levende ressourcer.

Rekreation/fritid

Fritidsjagt

At gå på jagt i ens fritid er en tradition i vort land, og dette burde fortsætte. Men der skal strammere restriktioner til, registrering af våben burde foretages, og folk med våben burde have fortrinsret til at gå på jagt.

Sportsfiskeri

At turister kan fiske ørreder på elvene med fiskestang anses ikke som en fare for bestanden.

Skisport

At tage på rypejagt med ski anses ikke som en fare for rypebestanden, da det ikke er en type ressource, der er i fare for at blive udryddet.

Snescooterkørsel

Deres anvendelse i fangsten er steget gennem de sidste år, og dette burde stoppes. Anvendelsen af disse transportmidler ved fangst af landdyr, og deres færden i dyrenes områder, burde stoppes med det samme. Dog spurgte en af seminardeltagerne om, hvorvidt dette ikke var et spørgsmål der kunne blive lagt op til regulering indenfor de enkelte kommuner.

Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst.

Forslag til andre reguleringsformer

Fiskeri:

En af deltagerne gjorde opmærksom på, at der er tale om forskellige slags fisk. Populationerne varierer indenfor de enkelte bestande, dermed er der et indbygget problem, nemlig den, at det vil være vanskeligt at regulere på en mere ligelig måde. Den bedste måde er at regulere efter hver art. To deltagere pointerede desuden, at vi bor i et vidtstrakt land. Det vil derfor ikke være retfærdigt at lave de samme reguleringer på nationalt plan. De levende ressourcer varierer også regionalt, specielt i

antal. At det er det samme dyr, der er at finde i distrikterne, betyder nødvendigvis ikke, at der findes det samme antal overalt. Man er af den holdning, at fisken burde være til gavn for alle, hvorimod rejerne skal være til gavn for de, der har interesse deri.

Fangst:

Flere gjorde opmærksom på, at der er flere skævheder hvad angår fangsten. For at kunne regulere på en bæredygtig måde må der flere tiltag til. Det er som om man har kommet alt i en stor gryde, og står og rører i det. De levende ressourcer, der kan findes i den store gryde, er mangfoldige, men hvordan skal man skelne mellem dem, såfremt man vil regulere på en bæredygtig måde? Så vidt det er muligt, burde man lave en klarere klassificering af de levende ressourcer, således at man kan oparbejde en mere hensigtsmæssig fordeling ud af disse ressourcer. Fangstdyrenes størrelse burde være en bestemmende faktor for en eventuel regulering. Hvis der er en ressource, hvis population er mindre i forhold til andre, burde fangere og fiskere have førsteret til udnyttelsen af disse. Andre fangstdyr med større populationer skulle derefter tildeles til resten af samfundet.

Traditionelle fangstmetoder anklages nu for at bryde den nuværende lovgivning. Man hører tit "på gaden" om flere, der har brudt en lov og gået på fangst alligevel. At der nu eksisterer en lovgivning om, hvor mange fangstdyr man må fange, har resulteret i, at der er flere lovbyggere i mellem os, pointerede en af seminardeltagerne.

At man nu må søge om at gå på rensdyrjagt har resulteret i, at flere sælger ud af deres tildelte tilladelser. Dette forhold må stoppes, mener man i gruppen.

Desuden blev der sat spørgsmålstejn ved, hvem der skal gives tilladelse til at gå på rensdyr- og moskusjagt.

En af deltagerne fremkom med ønske om, at man burde undgå reguleringer indenfor

hvidhvalsfangst.

En af deltagerne mente, det var for tidligt at give jagttilladelse til tolvårige børn, da de stadig er for unge. Dette blev modsvaret af en anden, som mente at denne praksis kun er en videreførelse af vor traditionelle levevis til kommende generationer. Dette er blot en del af en fangeropdragelse og opdragelsen af børn, som står på tærsklen af ungdom.

Et andet forslag gik ud på, at kun individer der ejer rifler burde gives tilladelse til at gå på fangst, og man burde begynde at registrere disse våben. Desuden foreslog man at jagttegnet burde have en aldersgrænse på 65 år, hvis et sådant tegn skulle tildeles årene derefter, skulle dette foregå efter individuelt skøn.

Gruppe 3

Følgende spørgsmål blev brugt som oplæg til diskussion indenfor gruppen:

Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?

- a. Erhverv (fiskeri, fangst og turisme)
- b. Subsistensfangst
- c. Rekreation/fritid (fritidsjagt, sportsfiskeri, skisport, snescooterkørsel, lejrskoler m.m.)

Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst.

Forslag til andre reguleringsformer.

Hvordan skal ressourcerne fordeles?

Man mente i gruppen at det første spørgsmål blot var en gentagelse af gårsdagens drøftelser. Derved kom man ikke dybere ind på spørgsmålet. Blot blev det gentaget, at ønsket om mere kommunal indflydelse ved uddeling af fangstdyr, stadig gjorde sig gældende her.

Kommunale udvalg omkring de levende ressourcer

For at føre ånden videre i Kommunalreformkommissionens bestræbelser på mere lokal indflydelse og medbestemmelse, blev man enige om at foreslå, at dette også burde gøre sig gældende omkring forvaltningen af levende ressourcer. Dette forslag er fremkommet på grundlag af de vanskeligheder der er forbundet med forvaltningen af den nuværende regulering og lovgivning. Man var af den opfattelse, at grunden til at så mange regler bliver brudt på nuværende tidspunkt simpelthen skyldes, at alle føler der bliver bestemt hen over hovedet på dem.

Forslag:

Der blev foreslået at oprette kommunale udvalg omkring de levende ressourcer. Medlemmerne skal bestå af fuldtidsfagere og -fiskere, biologer, fritidsjægere og -fiskere, samt andre interessenter. Disse udvalg skulle løbende vurdere forvaltningen af den lokale fangst, selvfølgelig ud fra et bæredygtigt og langsigtet perspektiv. De bestemmelser, der måtte komme fra disse udvalg, vil selvfølgelig være på samme linie med de overordnede bestemmelser og love Landstinget kommer med. Det ville selvfølgelig være naturligt at udvalgene forvalter de lokale dyr der findes indenfor kommunernes grænser, og ikke andre.

Man mener at samarbejdet mellem forbrugerne af de levende ressourcer og biologerne herved vil få et gevaldigt løft.

Man fandt det yderligere kritisabelt, at kun biologerne kan høres m.h.t. politiske spørgsmål omkring regulering af fangst dyr. Man mener, at det er at gå for let hen over fangerne og fiskerne, der er brugere af de levende ressourcer til hverdag. Man finder det for dårligt, at der findes en sådan ordning - og efterlyser større medbestemmelse fra forbrugernes side.

Man stillede samtidig spørgsmål omkring validiteten af biologernes undersøgelser m.h.t. fangst dyrenes mængde.

Reguleringer og tildelinger indenfor fiskeriet

Man fandt ikke nævneværdige kritikpunkter omkring den nuværende praksis med forhandlinger omkring fiskeriet. Dog mente man, at man burde være mere lydhør overfor produktionsvirksomhederne, som det er tilfældet netop nu er det mangelfuldt mener nogle af deltagerne.

Forslag til andre reguleringsformer:

- Reglerne omkring tildeling af jagtbeviser burde strammes op.
  - a. der blev tilskyndet til at finde nye kriterier for tildeling af jagtbeviser
  - b. skal man betale mere for sit jagtbevis? Man nåede ikke til en enig konklusion på spørgsmålet.
- Der var tilslutning til forslag om krav om kursus med en efterfølgende prøve før tildeling af jagtbevis. Følgende er forslag til krav:
  - a. man skal have afgivet prøve ved håndtering af våben (rifler f.eks.)
  - b. man skal have indsigt i regler og love omkring fangst.
  - c. indsigt i reguleringer af fangst dyr, samt hvorfor sådanne reguleringer er blevet implementeret
  - d. alle der har bestået prøven får ret til bevis (uanset køn).
- Loven om våbenbesiddelse burde strammes op og revideres.
  - a. den nuværende statslige lovgivning omkring våbenbesiddelse gælder kun for visse våbentyper - denne lov burde revideres
  - b. brugen af rifler, salonrifler samt haglgeværer skulle være genstand for mere debat - burde der lovgives omkring brugen af disse?
  - c. burde man ikke være i besiddelse af våben før man tildeles et jagtbevis?
  - d. burde alle og enhver have ret til at købe våben?

Gruppe 4

Følgende spørgsmål var grundlaget for dagens diskussioner:

Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?

- a. Erhverv (fiskeri, fangst og turisme)
- b. Subsistensfangst
- c. Rekreation/fritid (fritidsjagt, sportsfiskeri, skisport, snescooterkørsel, lejrskoler m.m.)

Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst.

Forslag til andre reguleringsformer.

Ordstyreren gjorde opmærksom på, at de første to spørgsmål allerede var besvaret i går - og det derfor kun er det tredje man her skal behandle. Før diskussionen endelig blev påbegyndt spurgte ordstyreren om hvorvidt enkelte kommunale havde lokale områder, som er udlagt som fredede områder.

Kommunerne har den mulighed at kunne bestemme, hvorvidt elve der har ørreder, kan lukkes i op til fem år. Hjemmestyret udfærdiger bestemmelser og giver retningslinier for minimumskrav. En deltager finder det positivt at kommunerne har muligheder for beføjelser af denne art.

Omvendt er det ikke hensigtsmæssigt at Hjemmestyret sommetider laver retningslinier på nationalt plan ud fra det faktum, at der er forskel på lokale forhold og forskelle i forskellige dyrs vandringsruter.

Det blev foreslået, at man laver en overskuelig og realistisk reguleringspolitik.

Man er vidende om at rensdyrene sommetider bliver for mange i nogle områder og næsten forsvinder i andre områder. Det vil

derfor være hensigtsmæssigt om kommunerne havde mere selvbestemmelse. Det blev endvidere pointeret, at tilsynsmyndighederne omkring fangst havde for mange opgaver. De giver retningslinier og skal oplyse om mange spørgsmål, og har tilsyn over et kæmpe landområde. Det er sommetider en for stor mundfuld som også afspejler sig i deres arbejde.

De retningslinier, der bliver udstukket fra Hjemmestyrets side, ændrer sig hvert år, og dette har forskellige konsekvenser for forskellige kommuner.

Love og retningslinier bliver udformet på grundlag af forslag fra biologer og pres fra udlandet. Der var en forespørgsel om gruppen fandt det ønskeligt, at der bliver udformet forordninger omkring rensdyr og moskusokser på kommunalt plan?

Flere fandt det ønskeligt at enkelte kommuner burde lave bestemmelser omkring rensdyr. Muligheder for lokale reguleringer burde man også kigge på, og ikke udelukkende fokusere på reguleringer på nationalt plan. Der er muligheder for kommunalt samarbejde.

Kommunerne har mange muligheder for at lave retningslinier - selv nogle, de selv har svært ved at håndhæve. Når der er tale om nationale reguleringer, burde kommunerne få mulighed for økonomisk støtte. Mulighed for at lave fredningsbestemmelser er en mulighed, som man burde kigge nærmere på.

Hvis man vil opretholde en realistisk reguleringsform, der kan kontrolleres, må man først gøre et benarbejde, derefter burde man implementere dette gennem forordninger.

Der vil altid være vanskeligheder forbundet med at sikre at reglerne overholdes. Der er mange ting den enkelte borger ikke er vidende om, da jagtbetjentene har tavshedspligt. Såfremt man vil sikre at reglerne overholdes, burde der oprettes en kontrol-

instans, der er meget større end det nuværende.

Rensdyrenes antal er en meget variabel størrelse. Reguleringer på dette område er erfaringsmæssigt genstand for stor ophidselse. Der er også konsekvenser for rensdyrene. Der må være en balance mellem dyrene, naturen og forbrugerne.

Næsten alle og enhver ejer transportmidler i dag. Man må derfor tage både landet og vegetationen i betragtning, når der er tale om reguleringer. Der burde være mulighed for kommunalt at frede landområder på bestemte tidspunkter.

Det blev foreslået, at ansvaret for tildeling af fangststyr gives over til kommunerne.

Det blev ligeledes foreslået, at perioden med fangst af f.eks. rensdyr sættes ned til 14 dage.

Flere var uenige i dette spørgsmål, vejrets omskiftelighed taget i betragtning, og for at undgå, at for mange tager på jagt på samme tidspunkt.

De metoder der bruges til at foretage tællinger på nuværende tidspunkt, er også til gavn - selvom de fleste er uenige med disse. Det er betænkeligt, at der bruges så mange økonomiske ressourcer på disse, når man tænker over hvilken modtagelse de får fra forbrugernes side.

En bedre måde at foretage tællinger på, og en bedre måde at foretage høringer af forbrugerne på er væsentlige ting der skal tages i betragtning. Det er uacceptabelt, at mange klager fra forbrugernes side ikke høres, og deres erfaringer ikke inddrages.

Det blev foreslået, at der burde være flere krav til tildeling af jagtbeviser.

Hjemmestyret plejer ved udformningen og implementeringen af regler, at rådgive uden at skele til eventuelle forskelle, om det så er en fanger, en fisker, en arbejder

eller en tjenestemand. Da vore levende ressourcer er begrænsede foreslås det, at man rådfører sig med kommunerne og KNAPK før en endelig udformning af bestemmelser.

Det blev foreslået at man betaler mere for sit jagtbevis, f.eks. 500 kr. En anden mulighed er at afkræve betaling alt efter indkomstens størrelse, såfremt man er fritidsjæger vel at mærke.

I Danmark er det almindelig praksis at man gennemgår en prøve før man får tildelt jagttegn. Omkring halvdelen plejer gerne ikke at bestå. Prøverne foretages forskellige steder i landet - mindst 20 er fastansatte til at varetage disse opgaver.

Følgende punkter fremlægges plenum:

- Kommunerne skal få mulighed for at bestemme fredning i lokale områder på bestemte tidspunkter.
- Reglerne for at tildele fangstbeviser for fritidsjægere burde strammes op i forhold til nuværende praksis.
- Ved tællinger af levende ressourcer skal forbrugerne fra nu af kunne deltage, og deres erfaring være tilgængelig.

Gruppe 5

Er der ressourcer nok til alle formål?

Spørgsmål:

1. Hvordan skal ressourcerne fordeles mellem de forskellige interesser?
  - a. Erhverv (fiskeri, fangst og turisme)
  - b. Subsistensfangst
  - c. Rekreation/fritid (fritidsjagt, sportsfiskeri, skisport, snescooterkørsel, lejrskoler m.m.)

2. Fordele og ulemper ved de nuværende former for regulering af primært fiskeri og fangst.

3. Forslag til andre reguleringsformer.

Gruppens besvarelser som præsenteret i plenum:

Spørgsmål 1

– anses som værende besvaret under gårsdagens drøftelser og fremlæggelse.

Spørgsmål 2

a. Regulering

Man er principielt ikke uenig i, at der skal foretages regulering. Regulering skal implementeres ved de områder, hvor der er behov for det. Men såfremt der finder regulering sted, bør man bemærke;

- Hvilke dyrearter der er tale om. Regulering kan finde sted på variabel måde alt efter art.
- *Sted.* Regionale forskelle kan fordrer forskellige regler.

b. Såfremt der skal reguleres;

skal man først regulere, efter at have indsamlet viden fra forskellige instanser. Disse informationer skal tilvejebringes så vidt muligt fra alle sider, i.e. fra følgende grupper:

- Fangere og fiskere
- Biologerne;
- Jagtbetjentene;

Følgende tilføjes det ovenstående;
Der er behov for en central vidensbank.

Ovenstående grupper skulle være ligeværdige samarbejdspartnere og fungere som rådgivende organ sammen. Der er flere områder, hvor biologer og fangere udmærket kan opretholde et samarbejde, f.eks. ved tællinger osv.

Dette centrale sted;

- Skal kunne fungere som rådgiver overfor styret generelt;
- Skal oplyse om hvilke resultater man er nået til;
- Skal kunne deltage i flere fora med repræsentanter fra hver gruppe.

c. Fordelene ved reguleringer

Reguleringer ved hellefisk og rejer anses for at have opnået positive resultater.

Ulemperne ved reguleringer

- Modsatrettet effekt. Der er et stigende brud på fastsatte regler (specielt under reguleringerne ved rensdyrjagten).
- Bestemmelser der er foretaget hen over hovedet på befolkningen har en tendens til at få en modsatrettet virkning.
- Regulering, specielt omkring tildeling af rensdyr, er skævt og burde rettes op. Der ønskes en husstandstildeling i stedet for den nuværende ordning. De tilkaldte - den ikke fastboende segment af befolkningen burde også behandles separat.
- Krav der fremkommer fra andre lande om regulering der ikke har hold i den virkelige verden, skal der også skrives ind over for. Her tænkes specielt på sælfangsten, men andre dyrearter burde også nævnes.

Gruppe 5 var af den opfattelse, at de spørgsmål der var blevet stillet som oplæg til diskussionerne, til tider overlapper hinanden, hvilket har medført nogen tøven fra flere sider.

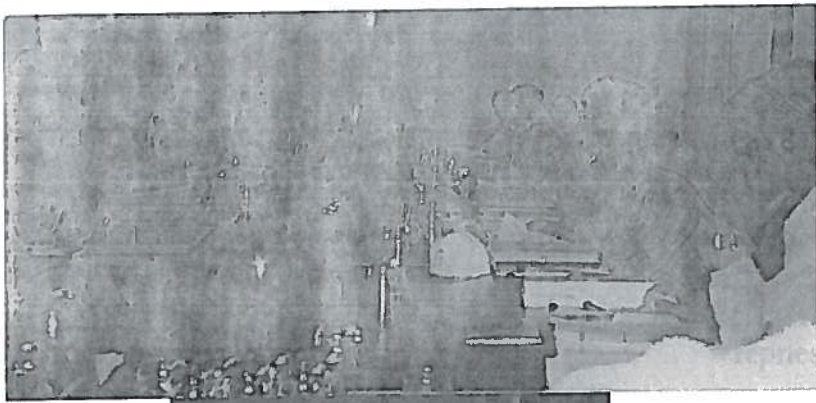

Foto: Iveta Egredo

Søndag den 11. oktober 1998

Dagens tema:

Hvordan sikrer man et optimalt samarbejde om rådgivning, forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer?

Hvordan kan vi sikre samarbejde og udveksling af viden om de levende ressourcer

Spørgsmål til grupperne

- Hvordan forbedres grundlaget for forvaltningen af ressourcerne?
  - a. Biologiske undersøgelser;
  - b. Oplysninger fra fangst og fiskeri;
- Forslag til, hvordan vi får forbedret samarbejdet og udvekslingen af viden.
- Er der sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og overholdelse af disse?
Hvordan kan denne sammenhæng sikres – gennem kontrol, selvjustits, information?

Optakt til den tredje dag Landsstyremedlem Marianne Jensen

Godmorgen allesammen!

I dag er det seminarets tredje og sidste dag, hvor vi skal prøve at se fremad. Temaerne for debatten i dag er:

Hvordan sikrer man et optimalt samarbejde om rådgivning, forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer?

Hvordan kan vi sikre samarbejde og udveksle viden om de levende ressourcer?

Jeg vil indlede med at understrege, at den første betingelse for et godt samarbejde er, at man diskuterer åbent og ærligt, og med respekt for andre mennesker. Også selv om de har andre interesser og en anden viden at bygge på, end ens egen. Det er for mig at se noget, vi allerede kan slå fast efter seminarets første to dage.

Jeg ser ikke nogen tvivl blandt seminarets deltagere om, at vores udnyttelse af de levende ressourcer skal bygge på *viden*. Og hvordan skaffer vi os den bedst mulige viden?

I hundreder, ja tusinder af år, har den traditionelle viden med hensyn til udnyttelse af naturen været tilstrækkelig. Fangerne har forsørget familien på bedst mulig måde ud fra den viden, de har fået

overleveret gennem generationer sammenholdt med den viden, de selv har erhvervet sig. Deres udøvelse var i højeste grad baseret på respekt for naturens, dens luner og for fangstdyrene.

Seminardeltagerne udtrykker helt korrekt, at det er vigtigt at udvise respekt og udnytte den viden, som fangerne har indhøstet gennem generationer.

I den sammenhæng er det dog også vigtigt at huske på, at vilkårene har ændret sig radikalt igennem bare 1 eller 2 generationer, også for fangererhvervet og den måde, vi i det hele taget bruger naturen.

Vore forfædres viden var baseret på fangst gennem brug af kajak og udøvet i nære omgivelser. Viden baseret på denne fangstmåde er ikke mere tilstrækkelig. Det faktum, at udnyttelsen af vores natur og de levende ressourcer er blevet meget mere omfattende gør, at vi også har brug for den viden fra andre dele af verden, hvor udviklingen er foregået igennem en meget længere periode end her, ikke mindst efter at fiskerierhvervet også her i landet i stigende grad er blevet udviklet.

Det har været et meget stort og vigtigt indsatsområde for Landsstyret, at bygge forskning og viden om vores natur og vores ressourcer op her i landet. Det er mindre end 10 år siden, vi hjemtog Grønlands

Fiskeriundersøgelser fra Danmark. Det er mindre end 5 år siden, vi dannede Pinngortitaleriffik.

Vi er på nogle områder helt afhængige af forskningen og rådgivningen, f.eks. inden for fiskeriet. Erhvervets og samfundets overlevelse på sigt er afhængig af, at vi ikke overudnytter ressourcerne, ud fra kortsigtede økonomiske hensyn. APK's formand Søren Brandt fremhævede dette bedre, end jeg kan. Han fremhævede også den fælles forståelse og gensidige afhængighed, der i dag er mellem fiskerierhvervet og Pinngortitaleriffik, om en bæredygtig udnyttelse af de samfundsøkonomisk vigtigste ressourcer. De samme toner hørte jeg fra repræsentanterne for fåreavlserhvervet.

Med dannelsen af Pinngortitaleriffik hjemtog vi ikke blot Fiskeriundersøgelserne. Vi lagde samtidig forskning og rådgivning om fugle, pattedyr og vegetation ind som en del af instituttets arbejdsområde. Målet er, at vi også hér kan opbygge viden, forskning og rådgivning til det bedst mulige niveau. Instituttet er, særligt på dette område, stadig under opbygning og udvikling.

Som for alle andre, gælder det for Pinngortitaleriffik, at midlerne er begrænsede og det er nødvendigt at prioritere. Landstinget og Landsstyret har vedtaget, at prioriteringen af Pinngortitaleriffik's ressourcer og indsats skal ligge i hænderne på instituttet selv og dets bestyrelse. Bestyrelsen er i dag sammensat sådan, at foruden formanden, som er Kaj Egede, er 3 medlemmer valgt af Landsstyret, 2 medlemmer af interesseorganisationerne og 2 medlemmer fra medarbejderne. Fra interesseorganisationerne deltager SPS og KNAPK og vi arbejder på, at også APK kan få en fast plads i bestyrelsen fremover. Vi lægger fra Landsstyrets side stor vægt på, at erhvervenes organisationer er med direkte, i prioriteringen af instituttets arbejde.

Jeg kan også sige, at vi i Landsstyrets forskningspolitiske prioritering lægger sær-

lig vægt på den forskning, der er rettet mod *anvendelse*. Samfundet skal have mest mulig nytte af de midler, vi har råd til at investere i forskningen. Naturforskningen har en meget fremtrædende plads i vores prioriteringer, både i den forskning, der udspringer fra vort eget land, men også fra andre lande.

Det er vigtigt for os at deltage i dette samarbejde, ikke blot for at få gavn af den viden og den finansiering til forskning, disse lande kan bidrage med, men også fordi vi på den måde kan arbejde for at fremme den internationale forståelse for vores ret til at høste af naturens levende ressourcer.

Hvis der skal sikres et optimalt samarbejde mellem de personer der rådgiver, forvalter og udnytter de levende ressourcer, må vi have rettet en række af de misforståelser, der normalt ødelægger debatten. Heriblandt at vi, nogle gange nærmest som et refleks, er mistroiske over for hinandens arbejde og viden og lukker ørerne for det, vi ikke ønsker at høre.

Biologerne, som de, der arbejder i Pinngortitaleriffik, er ansat af Grønlands Hjemmestyre til at lave et stykke nødvendigt arbejde. Dette arbejde er de uddannet til, og den vare de skal levere, er den videnskabelige rådgivning angående Grønlands levende ressourcer. Der er nedsat en bestyrelse for instituttet, som skal sikre, at dette bliver gjort så godt som muligt, som jeg nævnte før. Der er derfor gjort meget for at sikre, at Pinngortitaleriffik arbejder med og til gavn for det grønlandske samfund. Det er forkert at bebrejde biologerne, at de modarbejder samfundet. Det er også forkert at kræve, at biologerne kun må arbejde, hvis de har fangere og fiskere med i planlægningen og i udførelsen af undersøgelserne.

Jeg vil gerne understrege, at det er ikke biologerne, der bestemmer hvordan og hvor meget vi udnytter vores levende ressourcer. De er ansat til at lave et stykke arbejde, og hvis dette skal være godt, må

de have så mange oplysninger som muligt. Også oplysninger fra fiskere og fangere.

Lad mig derefter gå over til til fiskernes og fangernes rolle. Fiskerne og fangerne udnytter naturen, men der er også mange andre, der udnytter den. Vi gør det mere eller mindre allesammen. De fleste af os gør det i vores fritid, når vi ikke er på arbejde. Turismeerhvervet er afhængig af naturen og råstofeftersøgerne håber at komme til at udnytte den. Vi har altså en lang række interesser i naturen, som vi skal prøve at få til at passe sammen.

For mig at se, som en af de overordnede beslutningstagere, er hverken skrivebords-teorier eller enkeltpersoners erfaringer nok, hvis man vil bygge sine beslutninger på viden og rådgivning. Det ville svare til, at man flytter ind i et hus, enten uden tag eller uden vægge. Det du'r ikke i længden. Det er ikke godt nok. Vi skal bruge et helt hus.

Der ligger derfor en kæmpe opgave for både Pinngortitaleriffik og ikke mindst for fiskernes og fangernes organisationer. De skal sørge for, at samle og bruge fiskernes og fangernes viden, så den kan inddrages i forskning og rådgivning for beslutningstagerne.

Den tredje gruppe af personer er forvalterne, eller rettere politikerne og vores embedsmænd. Som politikere er vi valgt til vores arbejde. Vi er valgt til at træffe beslutninger. Vi skal med hjælp fra vores embedsmænd prøve at tilgodese så mange af samfundets interesser som muligt. Når diskussionerne er færdige, skal der træffes en beslutning. Beslutningen er afhængig af, hvilken politisk kurs vi vil følge. Så det er klart, at beslutningerne sjældent kan gøre alle tilfredse. Det er demokratiets spilleregler.

For at øge kvaliteten i vores beslutningsgrundlag og for at indhente meget af det efterslæb, vi har i naturforvaltningen, har Landsstyret for snart 2 år siden oprettet

et selvstændigt direktorat for Miljø og Natur. Direktoratet er i år kommet op på fuld bemanning, og vi tager fat fra en ende af, med at føre vores naturforvaltning op til et tidssvarende niveau. Det gælder f.eks. hvordan vi håndterer fredede områder, hvor Landsstyret netop har afgivet den første statusrapport til Landstingets Frednings- og Miljøudvalg. Vi har også afleveret en rapport om lomvier, og der er påbegyndt udarbejdelse af fremadrettede forvaltningsplaner for rensdyr og moskusokser, sammen med interesseorganisationerne, Direktoratet for Fangst m.v. og Pinngortitaleriffik.

Men som politikere kan vi gøre mere for at gøre brug af de forskellige samfundsinteresser, før vi træffer beslutninger. Det er mit indtryk, at Fiskerirådet er et godt forum for fiskernes interesser. Når Fangstrådet kommer igang, kan det også være et godt forum for fremlæggelse af fangernes interesser.

Diskussionerne i dag kan forhåbentlig komme med flere konstruktive forslag.

Til det andet af dagens temaer har jeg følgende kommentarer, som forhåbentlig kan øge samarbejde og udveksling af viden om de levende ressourcer.

For det første mener jeg, at vi skal have undersøgt, om vores uddannelsessystem i tilstrækkelig grad formidler viden om vores levende ressourcer. Vi må sikre, at vores afhængighed af de levende ressourcer også afspejles i en relevant undervisning om de levende ressourcer. Vi får i fremtiden brug for endnu flere personer, der kan være med til at forske, rådgive og forvalte omkring vores levende ressourcer. Jo flere, der har den samme grundlæggende viden, jo lettere vil de have ved at samarbejde.

For det andet kan jeg nævne, at mit Landsstyreområde i øjeblikket arbejder på at igangsætte en naturvejlederordning i Grønland. Det er en ordning, der med udgangspunkt i naturformidling arbejder

med undervisning af børn og unge, og f.eks. efteruddannelse af folkeskolelærere. En del af finansieringen er på plads, men det skal undersøges, hvordan vi bedst får ordningen indpasset i undervisningen, og hvordan en naturvejlederordning kan bruges af de eksisterende organisationer og institutioner.

For det tredje vil jeg nævne, at det er meget vigtigt, at vi fortsætter den debat, som vi er i gang med på dette seminar. Jeg skal derfor opfordre til, at I alle bidrager til en åben og ærlig debat i tiden fremover. Vi har brug for debat, og vi har brug for alle synspunkter.

Med disse ord vil jeg slutte mit indlæg. Vi har resten af dagen til at diskutere dagens temaer, og jeg glæder mig til gruppernes fremlæggelse sidst på eftermiddagen.

Qujanaq.

Rådgivning, forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer

Direktør Hans Pavia Egede,
Polar Seafood Greenland A/S

Foto: Jakob Riisbo

Jeg er blevet anmodet om at bidrage med et oplæg i emnet „Rådgivning, forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer“.

Jeg har beskæftiget mig med fiskeri i godt 20 år og har således haft nært forhold til emnet. Selvom det nok bliver nævnt af flere oplægsholdere, er vore mest udnyttede af havets ressourcer, rejer og hellefisk. I hvert fald når vi snakker om kommerciel fiskeri og produktion.

Fra og med i år har vi fået en andel af Grønlands egne kvote af pelagisk rødfisk ved Østgrønland og i Irminger Havet, og dermed kunnet øge vor tonnage med en specialiseret rødfisketrawler. Dermed er rødfisken også kommet til som en vigtig art i vort fiskeri.

Når det gælder Vestgrønland, fiskes rejer og hellefisk enten i de kystnære områder eller til havs, afhængig af fartøjernes størrelser, og produceres enten på land eller ombord på de store trawlere. Når det gælder Østgrønland, er der kun tale om fiskeri og produktion ombord på trawlerne af rejer, hellefisk og rødfisk.

Så vigtigt et erhverv som fiskeriet er for Grønland mener vi, at efterforskningen (research), som for rejernes vedkommende foretages med 1 - 2 gange survey's pr. år ved Vestgrønland, og i øst hver andet eller tredje år, er alt for lidt. Der kunne og bør

efterforskes meget mere end hidtil. Godt nok har Grønlands Naturinstitut fået "Paamiut" som deres undersøgelseskib. "Adolf Jensen" blev i sin tid anskaffet, da man fiskede med sidetrawl, som ikke anvendes længere. Vi mener generelt, at undersøgelserne, som vi ved danner grundlag for de politiske beslutninger om fastsættelse af kvoter (TAC-ere), har alt for ringe tekniske hjælpemidler som slet ikke er tidsvarende.

Så vidt vi ved, er der gang i forskningen på hellefisk. Som jeg nævnte er hellefisken en vigtig art i vort fiskeri. Jeg kan nok med sikkerhed betegne vort nuværende udenskærs fiskeri efter hellefisk som en meget forsigtig anvendelse af ressourcen. Grønland har to havgående trawlere, som kommercielt benytter hellefisken, nemlig Royal Greenland's "Sisimiut" og vores "Polar Princess II". Disse trawlere går typisk efter hellefisken i den 2. halvdel af året både ved Øst- og Vestgrønland. Derudover har vi (Grønland) aftaler med andre fiskerinationer om fiskeri efter hellefisk.

Fiskeri efter hellefisk i det kystnære område, typisk i fjordene, er blevet meget attraktivt, især i de nordlige distrikter. Her mener vi også, rådgivningen er meget mangelfuld. Der er således i dag ingen holdbare beviser for, om trawlfiskeri skader og om trawlfiskeri skal vige til fordel for udelukkende linefiskeri. Eftersom hellefisken

er blevet så attraktiv, er der investeret meget store summer i Nordgrønland, dels med fabrikker på land og dels med mobile indhandlings- og produktionsskibe.

Forvaltningen af vore ressourcer foretages af Grønlands Hjemmestyres Direktorat for Fiskeri, Fangst, Erhverv og Landbrug.

Før i tiden var det stort set kun de offentlige, som var aftager af hellefisken i områderne ved Upernavik og Uummannaq. Eftersom der var mulighed for forøgelse af fiskeriet, og at fiskerne var villige til at øge fiskeriet, uden at de offentlige øjensynligt foretog noget initiativ til at øge indhandlingsstederne, foretog vi investering i mobilt indhandlings- og produktionsskibe og senere i en fabrik i Innaarsuit og er nu i gang med opførelse af endnu en fabrik i Nutaarmiut. Det gjorde vi, da der på daværende tidspunkt ikke foretages noget mærkbart investering fra de offentlige eller fra andre fiskeriselskaber. Nu da de faste-landbaserede virksomheder er ved at etablere sig, øger forvaltningen mobile indhandlingsfartøjer, ved at give andre, som tidligere ikke har haft interesse i at investere, tilladelser til at indchartre fartøjer. Det skete ved at inddrage de igangværende og til formålet investerede grønlandske fartøjers tilladelser, selvom der foreligger en landsstyresbeslutning taget i 1996 om, at der ikke skulle indsættes flere indhandlings- og produktionsskibe. Denne vakkende politik omkring hellefisken vil jeg betragte som en uholdbar forvaltning af ressourcen.

En bedre og mere organiseret forvaltning af ressourcen vil være den aller bedste og sikreste løsning til en forsvarlig benyttelse af hellefiskeressourcen. Dog er vi bekendt med, at licensfiskeri i de kystnære områder er under organisering. Men det hjælper ikke på situationen i de allerede investerede områder.

Nu er rejefiskeriet forvaltningsmæssigt blevet sat i system, i hvert fald når det gælder udenskærs rejefiskeri. Jeg ved, at det kyst-

nære rejefiskeri forvaltningsmæssigt er ved at være sat i system. Men til de respektive diskussionsgrupper vil jeg udtrykke mit ønske om vurdering og indstilling om nødvendigheden af behovet for fremtidens reinvesteringer og fornyelser af den grønlandske fiskeriflåde, samt nødvendigheden for en politisk forståelse for de enkelte investorerers behov for kapitalopsparelse til de fremtidige investeringer. At få skabt investeringslyst.

Jeg vil vurdere, at en ren grønlandsk udnyttelse af vore ressourcer vil være til bedst gavn for det grønlandske samfund. Det vil forvaltningsmæssigt også være det allerbedste og forhåbentlig det letteste. Men en moderat venlighed overfor andre fiskerinationer, vil også gavne vor deltagelse i andre landes fiskerier; men jeg vil udtrykkelig præcisere vort højeste ønske om, at vi skal udnytte den biologisk mæssige rådgivning optimalt, og fortsat have den fiskerirådgivningsmæssige anbefaling overfor politikerne om, at respektere de igangværende fiskeriforetagender, små som store, - i øvrigt en politik som også giver respekt hos finansieringskilderne.

Som konklusion for mit oplæg vil jeg anbefale, at rådgivningen for vore biologiske ressourcer forbedres, både teknologisk og med hyppigere surveys, samt et tættere samarbejde mellem biologerne og fiskerne, således at vi kan udnytte ressourcen optimalt, bedre forvaltning som forhåbentlig giver en mere retfærdig og respektfuld behandling af eksisterende benyttere af ressourcerne. Lad os sammen anbefale en større økonomisk støtte til den biologiske rådgivning, så vi med bedre viden og sikkerhed kan planlægge vort fremtidige fiskeristruktur- og erhverv.

Forvaltningen af de levende ressourcer

**Fuldmægtig Rikke Søvsø Nielsen,
Direktoratet for Fiskeri, Fangst, Erhverv
og Landbrug**

Foto: Janich Rohde

Jeg er blevet bedt om at holde et kort oplæg om, hvordan forvaltningen afvejer de forskellige hensyn der er til henholdsvis brugerne og ressourcerne, og hvordan forskellige reguleringsformer anvendes til at styre, sikre og håndhæve denne afvejning.

Jeg vil gerne starte med at oplæse formålsparagraffen i Landstingslov om fiskeri, idet denne bestemmelse er grundlaget for al fiskeriforvaltning på Grønlands fiskeriterritorium:

§ 2. Loven har til formål at sikre hensigtsmæssig og biologisk forsvarlig udnyttelse af fiskebestandene.

Stk. 2. Ved administrationen af denne lov skal der lægges vægt på ressourcernes bevarelse og reproduktion, den rationelle og sæsonmæssigt bedste udnyttelse i overensstemmelse med sædvanlig biologisk rådgivning samt befolkningens rekreative behov.

Stk. 3. Ved administrationen af denne lov skal der endvidere for erhvervs-mæssigt fiskeri lægges vægt på forholdet mellem de disponible fangstmængder og kapaciteten i fiskeriet, samt på økonomiske og beskæftigelsesmæssige hensyn inden for fiskerierhvervet, forarbejdningsindustrien og andre dertil knyttede erhverv.

Som I kan høre, spiller den biologiske rådgivning en stor rolle, inden forvaltningen

udarbejder beslutningsgrundlag for politikerne. Og der er mange hensyn at tage - hensyn som umiddelbart kan virke modstridende, men som dog er tæt knyttede.

Det overordnede mål i forvaltningen er dog at sikre størst muligt *vedvarende* samfundsøkonomisk udbytte af ressourcerne af fisk og skaldyr i Grønlands fiskeriterritorium. Vedvarende er ikke kun kodeordet for det samfundsøkonomiske udbytte, men også for udnyttelsen af ressourcen.

Alle ovennævnte hensyn skal afvejes overfor hinanden, før der skal træffes beslutninger, indføres reguleringsformer, som gerne skal sikre, at det overordnede formål kan opfyldes. Afvejningen er forskellig for forskellige fiskearter. Der er som regel mange modsatrettede interesser.

Første led i en optimalt udnyttelse af fiske-ressourcerne er en biologisk rådgivning, som med rimelig sikkerhed fortæller noget om en bestands tilstand. Det er således, at alt havgående fiskeri er underlagt logbogspligt. På nuværende tidspunkt er det kun det kystnære rejefiskeri, som er underlagt logbogspligt, men det kan ikke undgås i fremtiden, at der også bliver indført logbogspligt i f.eks. krabbefiskeriet og hellefiskeriet. Logbøger hjælper jo biologerne, når de udarbejder deres biologiske rådgivning, og det må være i alles interesse, at der bliver udarbejdet en så sikker biologisk

rådgivning som overhovedet muligt.

Før forvaltningen udarbejder beslutningsgrundlag for politikerne, foretages der høring af Fiskerirådet. Her kan fiskeriets organisationer fremkomme med deres holdninger og indstillinger. Her kan jeg ikke undgå at bemærke, at forvaltningen til tider befinder sig midt mellem to modsat rettede holdninger.

I det havgående fiskeri er alle kendte arter kvotereguleret, mens det kun er rejerne, krabberne og kammuslingerne, som er kvotebelagt i det indenskærs fiskeri. Men man kan nok ikke undgå, at flere og flere arter i det indenskærs fiskeri bliver kvotebelagt i fremtiden. Når en art bliver kvotebelagt, bliver næste spørgsmål, hvem der skal kunne udnytte kvoten. Er det erhvervsfiskeren alene? Har lokale fiskere forrang? Er det kun bestemte redskaber, der må benyttes?

Dette vil jeg overlade til seminarets deltagere at diskutere.

Landstingsloven om fiskeri åbner for en række reguleringsformer i udnyttelsen af fiskeressourcerne. Jeg skal her nævne de vigtigste:

- Hvem der har adgang til fiskeri.
- Kvotefastsættelse af enkelte arter.
- Fordeling af kvoterne til forskellige områder.
- Indførelse af licenspligt for enkelte arter.
- Hvilke fartøjer, der må benyttes.
- Om de enkelte fartøjer må producere ombord.
- Hvilke redskaber, som kan benyttes.
- Landing til landanlæg eller indhandlingskibe.

Til slut vil jeg sige, at fiskeriet er Grønlands vigtigste erhverv, og forkert forvaltning af fiskeressourcerne kan få katastrofale følger for Grønlands økonomi, og det må alle være bevidst om.

Tak.

Samarbejde og dialog om de levende ressourcer

På vegne af KNAPK

Fanger og fisker Amos Thorin

For samarbejde og dialog må man først vide, hvem modparten er. KNAPK betragter disse som modparter:

- Myndigheder; herunder administratører og forskere af dyr og miljø m.v.;
- Internationale organisationer og råd; herunder forskere af dyr m.v.;
- Dyrerettigheds-, og miljøværnorganisationer.

KNAPK anser det for særdeles vigtigt og vanskeligt at forbigå, at brugernes synspunkter høres til myndighedsmæssige ændringer ved anvendelsen af de levende ressourcer i vort land.

Når nye love laves og gældende love ændres er det glædeligt, at det lovgivende Landsting hører brugernes organisation, og dette bør fastholdes. Men det er særdeles uacceptabelt, når nye love, som er af vital betydning for brugernes fremtid, udarbejdes, at Grønlands Hjemmestyre administrativt giver så kort frist til høring. Da disse utilfredsstillende forhold er blevet påpeget i flere tilfælde, men da forholdene ikke har ændret sig, bør de ansvarlige Landsstyremedlemmer fordre de administrative myndigheder om bedre tid til bearbejdelse.

Desuden er det administrationsmæssige

personale i KNAPK meget begrænset. Derfor bør de offentlige påregne, at hurtig bearbejdelse ikke kan ske bare ved at knipse en finger.

Det er ikke brugbart, hvis opgaverne udføres dårligt; som om der var nogen i tidsbænk og ved at komme for sent. Dette medfører, at tidligere bestemmelser om love, bekendtgørelser, forordninger og andre vedtagelser hurtigt ændres.

Det siges ofte, at samarbejdet mellem fangere/fiskere og biologer er dårligt. Enkelte fiskere/fangere har viljen til samarbejde og gør det. Det er glædeligt, at enkelte forskere i forbindelse med deres tjenesterejser i samarbejde med lokale fisker- og fangerforeninger afholder møder med informationsvirksomhed, når de kommer til byer og bygder. Men da dette ikke altid er tilfældet, er det ønskeligt, at forskere eller administratører under deres rejseaktiviteter gør det til praksis at afholde møder og informationsvirksomhed.

Et andet forhold for samarbejdet er sprogproblemet mellem administratører og forskere og fiskere/fangere på den anden side, som medfører misforståelser. Selvom forskernes forskningstiltag kan synes at være mindre væsentlige, medfører disse væsentlige konsekvenser for brugerne. Derfor er det vigtigt, at brugernes organisation og ikke mindst brugerne får klare oplysninger.

Hvilken bruger vil læse lange og vanskeligt læselige rapporter, selvom de bliver tilgængelige. Derfor er det tiltrængt fysisk at komme til brugerne og forklare dem mundtligt. Det er desuden tiltrængt, at rapporterne ikke kun bliver publiceret på engelsk eller dansk, men på grønlandsk.

KNAPK har fundet det ønskeligt, at der periodisk bliver afholdt møder med gensidig information med bestemte forskere og administratorer i enkelte landsstyreområder. Disse ønsker har ikke ført til meget, hvad problemerne end så har været.

KNAPK sidder i råd o.l. etableret af de offentlige. Medlemskab i sådanne er på sin plads og tiltrængt. Men da KNAPK og APK kun har et fælles medlem i Naturinstituttets bestyrelse, og da medlemsskabet skal gå på skift, er dette forhold blevet påpeget som unaturligt overfor myndighederne, og dette bør rettes.

I den sidste tid er der blevet talt meget om Arktisk Råd, hvilket kan have stor betydning for vort land i fremtiden. Nogle af forholdene, som man beskæftiger sig med dér er miljø og bæredygtigt udnyttelse. Disse forhold er af væsentlig betydning for os som et lille folkeslag, som er meget let at ramme fra stærke nationer. Derfor må en stærk indflydelse fra radikale dyrerettigheds- og miljøvænsorganisationer undgås, hvis disse sidder som observatører i dette forum. Det er desuden ønskeligt, at samarbejdet mellem medlemslandene foregår så gnidningsløst som muligt, og der bør arbejdes for gensidig forståelse.

Såfremt vort land skal beskytte vort brug af ressourcerne og kulturen, er det vigtigt at afgøre, hvem der skal samarbejdes med. Såfremt dette ikke sker, vil vi miste samarbejdspartnere, som er med til at støtte os. Hvis dette sker, er der fare for passivitet og holdningsløshed. Som et eksempel har High North Alliance, som KNAPK er medlem af, taget skridt til at få udarbejdet en rapport om forbuddet omkring indførelse af sælskindsprodukter til USA. Dette

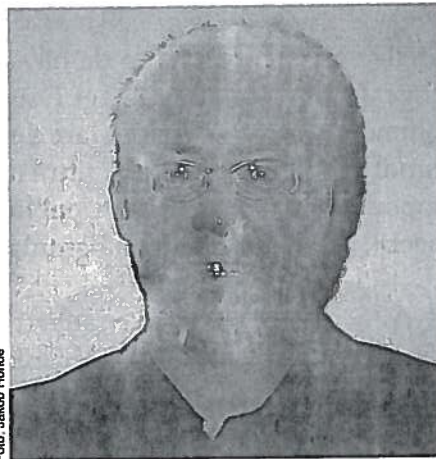
blev i 1996 overrakt til den danske udenrigsminister samt vort lands Landsstyre til at arbejde med. Siden da er der ikke sket meget, men det er glædeligt, at Landsstyret ved Landstingets efterårssamling har udtrykt samarbejdsvillighed.

Det har før været udtrykt, at Landsstyret bør støtte det frugtbare oplysningsarbejde udført af High North Alliance, hvor KNAPK har været medlem siden 1991, og dette gentages her.

Et af de forum, som der kan samarbejdes med er World Council of Whalers, som blev etableret i 1997. Samarbejde med sådanne organer bør støttes offentligt. Vi bør fælles argumentere overfor de radikale dyrerettigheds- og miljøvænsorganisationers holdninger. Det er ikke vanskeligt at bekrige nogen der er ved stranden fra fjeldet. Vi har ellers opfordret disse grupper fra den indre kontinent til komme til os og føre samtale – men de plejer at have en masse undskyldninger.

Hvordan knytter vi fiskernes, fangernes og biologernes viden sammen?

Direktør Klaus Nygaard, Pinngortitaleriffik

Mange mennesker opfatter det nærmest som en naturlov, at fiskere og biologer altid er uenige om mængden af fisk i havet. Det samme gælder når spørgsmålet falder på rensdyr, fugle, hvaler og andre dyr, og det er ofte svært at tro, at det er den samme ressource, der tales om.

En væsentlig årsag til dette ligger givetvis i mediernes generelt stærke fokusering på konflikter, uenighed, skænderier og skandaler, mens omtale af enighed og samarbejde ikke finder nær samme plads. Således er der i virkeligheden enighed om mange forhold, ligesom de biologiske undersøgelser i vid udstrækning bygger på et tæt samarbejde med fiskere og fangere for overhovedet at kunne gennemføres.

Det skal dog ikke hermed fornægtes, at der til tider er meget store forskelle i opfattelsen af virkeligheden. Dette udgør et problem for biologen der må se sin rådgivning kritiseret, for politikerer der skal træffe den rigtige beslutning, for embedsmanden der skal udtænke en fornuftig forvaltning, og sidst men ikke mindst for fiskeren eller fangeren der lever af at høste ressourcen. Problemet er nok nemmest at leve med for biologen og embedsmanden, der begge får deres faste løn; mens det er sværere for politikerer, der gerne vil vælges igen og samtidig huskes for en god indsats, og især for fiskeren der skal betale afdrag på båden til den første i næste måned, eller fangeren

der skal have mad på bordet idag.

Problemet er dog fælles, idet ressourcen ikke tilhører den enkelte men er et samfundsansliggende, og samtidig er der også et fælles ansvar for at sikre fremtidige generationers mulighed for at høste af ressourcerne. Samfundet kan derfor ikke tillade, at nogle få tager en hurtig gevinst på bekostning af en mere langsigtet udvikling til gavn for samfundet som helhed.

Men lad os vende tilbage til spørgsmålet om opfattelsen af virkeligheden. Hvorfor er der uenighed? Hvad kan man gøre ved det? Hvilke mål skal vi sætte os?

Opfattelsen af virkeligheden - hvad enten man er fanger eller biolog - bygger på den viden, som den enkelte har til rådighed til enhver tid, og forskellene i opfattelse opstår blandt andet af forskelle i denne viden. Når opfattelsen kommer til udtryk f.eks. gennem pressen eller på et møde som dette, må man dog ikke være blind for, at der også kan ligge politiske, personlige eller privatøkonomiske motiver bag, som det kan være svært at skille ud, hvis man ønsker at beskrive virkeligheden, som den er i naturen.

I det følgende vil jeg dog koncentrere mig om spørgsmålet om viden, og som biolog ikke beskæftige mig med gisninger om skjulte motiver. Biologens arbejde er jo at

søge at beskrive virkeligheden ud fra anerkendte videnskabelige metoder, hvor resultatet ikke afspejler den enkelte biologs holdninger.

Netop metoden til indsamling af viden er en af hovedårsagerne til, at viden og dermed opfattelse kan være forskellig for biologen og f.eks. fangeren. Hvor biologen går metodisk til værks og systematiserer oplysninger for at besvare et klart defineret spørgsmål, samler fangeren løbende og mere generelt oplysninger ind om dyrenes forekomst gennem mange års færden i naturen. Hvor biologen med fly og skibe søger at beskrive situationen i hele udbredelsesområdet for et dyr, er den enkelte fangers oplysninger fra fangstture af mere lokal art, også selvom turene kan være meget lange. Hvor biologen har skrevet det hele ned og samlet oplysninger fra mange forskellige kilder i sin computer, ligger fangerens viden i hans hukommelse og den fælles sociale hukommelse i traditionen. Hvor biologen med diverse tekniske hjælpemidler kan afklare sammenhænge, der ikke umiddelbart er synlige, bygger fangerens viden på det, han kan se om dyrenes antal, kondition, fødevalg o.s.v. Hvor biologen i nogle tilfælde observerer dyrene i en kort periode eller et enkelt år, i modsætning til fangeren der dagligt færdes med dyrene, kan biologen i andre tilfælde f.eks. med satellitsendere følge det enkelte dyr over meget store afstande og i meget lang tid.

Dette er blot eksempler for at vise, at der er en lang række forhold, der gør, at vidensgrundlaget er forskelligt; men det er ikke det samme som, at den ene form for viden er bedre end den anden. Fiskerens og fangerens viden kaldes ofte for traditionel viden eller lokal viden, og denne overlapper i mange tilfælde med den videnskabelige viden. Begge former for viden er vigtige, hvis man ønsker at få så dækkende et billede af virkeligheden som muligt, og derfor er det nyttigt, at søge at forene de to typer viden.

Et første skridt er at sikre, at der både sker en formidling af viden fra biologerne til fiskerne og fangerne, og at der også formidles viden den anden vej. Der er dog klart forskelle i den sproglige og skriftlige tradition for de to grupper, der gør, at formidlingen - også til anden side - er uensartet. Formidling er samtidig ikke nok i sig selv, hvis resultatet er monolog fra begge sider, og derfor er det nødvendigt at styrke en egentlig dialog.

I modsætning til den enkelte fanger, har Naturinstituttet et formidlingsapparat i form af et informationssekretariat. Dette er instituttet i færd med også at gøre til en "modtagestation" for opsamling af lokal viden, således at al viden om den grønlandske natur - både lokal og videnskabelig - kan samles i en "vidensbank", som alle i Grønland kan hæve i.

Tanken er, at den lokale viden skal indsamles aktivt i konkrete sager, f.eks. viden om hvidhvaler eller rensdyr og herefter systematiseres og registreres, således at den kan fremstilles i overskuelig form. Gennem en større synliggørelse kan den lokale viden bedre end det gøres i dag anvendes i planlægningen af de videnskabelige undersøgelser, og desuden kan den lokale viden fremstilles parallelt med den videnskabelige rådgivning, således at det gøres lettere at forholde sig til forskelle og ligheder i opfattelsen.

Hvordan og i hvilket omfang den lokale viden kan opsamles rent praktisk afhænger både af viljen til dialog og af de økonomiske ressourcer. Naturinstituttet vil gerne påtage sig en aktiv rolle, men man skal ikke undervurdere opgavens omfang, og selv om det vil være naturligt at starte i det små med afgrænsede problemstillinger, er det reelt en udvidelse af instituttets virke, som instituttet både internt og eksternt må søge finansiering til.

Kun gennem bedre dialog kan der skabes større forståelse for forskelle i opfattelser, og kun gennem forståelse kan der opnås

den gensidige respekt, som er nødvendig
for, at vi som samfund kan have mulighed
for at udnytte naturen i fremtiden.

Samarbejde og dialog

Vicepræsident Alfred Jakobsen, ICC

Foto: Jakob Røhde

Først vil jeg på ICC's vegne have lov til at takke seminarets arrangører for den invitation om vor deltagelse, de har sendt os. Jeg håber, at indholdet af min herværende forelæggelse ville kunne være til gavn på sigt.

I forbindelse med mit oplæg skal jeg gøre deltagerne opmærksom på, at der findes et skriftligt baggrundsmateriale herinde, der sidste år benyttedes ved *konferencen vedrørende sælfangst i St. John's i november*, som I kan rekvirere. I dette materiale fokuseres mest på oplysninger omkring Inuits forvaltning af de forskellige levende ressourcer indbyrdes ved vore farvande i Grønland, Canada og Alaska.

Desuden har jeg brugt *Issittumi ataatsimoorussamik anguniakkat, tunngavigisat pinnguut-sillu* som udgangsmateriale under udarbejdelsen af denne forelæggelse.

Samarbejde og dialog

Da jeg hørte, hvad emnet drejede sig om, tænkte jeg:

I. Samarbejde?

Om et samarbejde mellem hvem, er der hér tale om? Med hvilken hensigt tænkes der på et samarbejde?

II. Dialog

Om en dialog mellem hvem, er der hér tale

om? Med hvilken hensigt tænkes der på en dialog?

Ad. I: Vedrørende samarbejde:

1. Om de dyr, der gennem hele årets forløb er vore naturlige ressourcer, som jeg mener, vi må arbejde sammen om.
2. Fangere¹ må arbejde sammen hér i landet.
3. Fangere og videnskabsfolk² må samarbejde.
4. Fangere og jagtbetjente³ må samarbejde hér i landet.
5. Fangere, videnskabsfolk og jagtbetjente må i inbyrdes samarbejde samt i samarbejde med andre relevante organisationer/personer bearbejde fælles holdninger vedrørende internationale tiltag. Jeg mener også, at disse personer må have tæt samarbejde med politikerne, når det drejer sig om et samarbejde ud ad til.

¹ Ved fangere forstår jeg de reelle erhvervsfangere og sportsjægere

² Ved videnskabsfolk forstår jeg de forskere, der af det offentlige ansættes til at undersøge og vurdere de forskellige arter af levende ressourcer i og ved Grønland.

³ Ved jagtbetjente forstår jeg de personer, der er ansat i Hjemmestyrets direktorater og i kommunernes administrationer og som skal holde tilsyn med eventuelle anvendelse af, restriktioner for samt opfølgning af de forskellige bestemmelser vedrørende de alle forskellige levende ressourcer.

A. Hvad skal de så arbejde sammen om?

1. Fangerne må kontinuerligt udveksle deres meninger om de skiftende forhold fra år til år og som gælder for de enkelte levende ressourcer, samt om andre fakta, som de oplever det året rundt.
2. Endvidere må de vurdere deres observationer om alle forskellige levende arter ligeså kontinuerligt. På denne måde kunne de vedvarende vurdere eventuelle sammenhænge i deres observationer samt kunne vurdere eventuel økonomisk påvirkning deraf i samfundet.
3. Ligeledes kan de på denne måde styre samfundets behov og deres eget økonomiske engagement i branchen som erhvervsfangere også på en bedre måde. Endelig kan de i fællesskab finde et fælles grundlag for at kunne have indflydelse på udviklingen af bestemmelser om fri import af varer.

B. Hvorfor må fangerne samarbejde med videnskabsfolk og hvordan bør de arbejde sammen, såfremt de vælger at samarbejde?

Jeg er ganske enig i, at fangeres erhvervs-mæssigt indhøstede viden indeholder vigtige faktorer, som udmærket kan være til grund for og sagtens kan anvendes i deres samarbejde med videnskabsfolkene. Men de to, fangeren og videnskabsmanden, må selv argumentere, hvordan de kan og vil arbejde sammen.

Jeg kan dog ikke undlade at sige, at de to partners viden hver for sig må ligestilles og lægges på bordet for at partnerne kan argumentere sig frem til, hvordan de vil indrette deres samarbejde.

Såfremt jeg her har ytret alene min mening, så ville jeg dog udtale, at mindst på følgende punkter må fangere og

videnskabsfolk arbejde nært sammen:

1. Planlægningen af ansøgninger om økonomisk støtte til de enkelte områder for forskning.
2. Planlægning af indsatsområder for forskning.
3. Forskning drevet ved integreret samarbejde.
4. Udarbejdelse af forskningsrapporter.
5. Evaluering af forskningsresultaterne.

C. Hvorfor må fangere og jagtbetjente samarbejde?

Der må til hver en tid samarbejdes om udformningen af de stadig strammere restriktioner om ressourcerne (hvilke arter, der ikke er ramt af restriktioner, må der fanges i dag?), således at deltagerne kan blive enige om fælles strategi og argumentation under udarbejdelsen af de indstillinger man også i fællesskab må fremlægge for politikere. Såfremt det ikke sker, må de hver for sig og vedvarende informere politikere om deres synspunkter.

Derudover mener jeg, at man udmærket kan forestille sig bedre og mere forståelige resultater blandt større del af befolkningen, såfremt de i fællesskab udarbejder og formidler vigtige borgerinformationer.

Ad. II. Hvem har behov for dialogen?

Såfremt dyrene kunne føre en samtale indbyrdes, så ville jeg foretrække at lade dem selv beslutte ved drøftelse, f. eks. hvem af dem der i år skal ofre mest til menneskenes samfund.

Dette er selvfølgelig umuligt. Derfor er det fangere og politikere de nærmeste til at tale med hinanden. En sådan fremgangsmåde sikrer tilbagevendende vurderinger af eventuelle påvirkninger af både samfund og de levende ressourcer ved kvote-

ringen af en bestemt art.

Men selv om alt, hvad jeg nu har sagt, er sagt i en god hensigt, så må vi dog konstatere, at ved de faktiske forhold hersker der helt andre forhindringer, der kræver opmærksomhed og som man ikke skal glemme, og det er bl.a.:

- Det er på tide, at vi effektuerer det, som har været grundlaget for vort hjemmestyre, nemlig at vi melder ud i forholdet til rigsfælleskabet om vor identitet og om vor specielle livsform, som bl.a. udgør et fangersamfund, og at vi har eget sprog, som bør være det sprog, der benyttes i offentlige kontorer.
- Landstyret bør tage initiativer overfor staten om intensiveret støtte omkring eksport af fangernes produkter, idet det er statens pligt at hjælpe os på disse områder.
- Fangernes erfaringer og viden er ikke tilstrækkeligt benyttet i det offentlige - uanset vi i internationale fora råber op om, at der bør gøres brug af vores arv og viden som oprindelig befolkning.
- Vi skal ikke ophøre med at bruge vores forskellige arv og vores måde at vurdere tingene på i disse tider, hvor vi ustandselig finder nye ting.
- Vi skal værne om vort sprog og skærpe brugen af det i forhold til andre sprog som hersker i vor administration.
- Der hersker dårlige forhold blandt fiskerne og fangerne i mange bygder. Når vi ser på de vilkår, de lever under, må vi erkende, at mange fisk, som tidligere har været indtægtskilde i mange bygder, er forsvundet, f.eks. torsk, laks, hellefisk og havkatte. Hvad er så alternativet? Sælfangst, hvalfangst og fuglejagt.

- Fangererhvervet, som har været grundlag for vor eksistens, bør vi værne om, og andre store nationer bør acceptere det. I samarbejde med mange andre nationaliteter arbejder vi i stigende grad i ICC régi på, at fangererhvervet og dets økonomiske muligheder som indtægtskilde accepteres.

Der kan være andre ting, jeg kan pege på, men jeg vil slutte med at sige, lad os håbe, at dette seminar giver styrke til at vi som et samfund kan udvikle os.

En stor fanger af i dag, der hele sit liv lever på et bestemt sted, er fuld af viden, der ville være til gavn for de kommende generationer. Såfremt vi skal sammenstille den videnskabsmand, der står ved hans side, og som aldrig har boet et sted som storfangeren bor på, men er blevet videnskabsmand for en enkelt bestemt art gennem teoretisk indlæring - hvem mon ville høre mere efter storfangerens vurderinger og følge dem ved udarbejdelsen af nogle bestemmelser, eller ville nogen høre mere efter videnskabsmandens vurderinger?

Jeg mener, at det er sådanne faktorer, vi i dag må udfordre i vort eget land.

Og det er, at fangerens viden må bruges og vurderes lige så højt som videnskabsmandens viden.

Overheads:

Figur 1: To små kasser. Venstre mindre - højre større. Det skal forestille at være vinduer. Vi skal skue ud til verden. Spørgsmålet er blot, hvor stort et vindu' vi skal bruge for at skue ud i verden. Det er noget vi selv skal bestemme.

Figur 2: Tre separate cirkler. I den første cirkel indsætter jeg brugerne af levende ressourcer. I den næste cirkel indsætter jeg videnskabsfolk. I den tredje indsætter jeg personer, som administrerer de levende ressourcer.

Figur 3: Tre cirkler, som overlapper hinanden. Forskellen fra den første viste cirkel er, at de nu før separate cirkler, er blevet forbundet med hinanden (samlingspunkt). Og det er så det, der er ønskelig i fremtiden. Og det er de tre separate interessegrupper, som her finder fælles samarbejds punkt.

Referater af gruppernes diskussioner

Gruppe 1

Flere pattedyr kommer her op til vore arktiske områder, dels for at fouragere og formere sig. Vor udnyttelse af naturen har udviklet sig på en måde, hvor det er som om det kun er mennesket, der har ret til at udnytte naturen, uden at tænke på dyrene og vore efterkommere. Vi er blevet udnyttede af naturen uden at tænke på de, der kommer efter os.

H.C. Petersen og Helle Siegstad foretog i 1988-89 og 90 undersøgelser, der havde at gøre med dyrenes og menneskenes udnyttelse af naturen. Mærkninger af nar- og hvidhvaler samt fugle med net blev anset som ikke hensigtsmæssigt, da dyrene evt. kunne få skader af en sådan indfangningsmetode.

Fangerne i Upernavik distriktet samarbejdede med biologerne i 1950'erne. I mellemtiden er fuglene flyttet til andre fjelde. Dette emne kunne være et udmærket grundlag for videre samarbejde, som i sidste ende kan føre til et godt resultat. Siden biologerne bliver betalt for deres arbejde, burde det kun være naturligt at fangerne modtager betaling når de arbejder sammen med biologerne.

Desværre har biologerne ikke taget højde for, at fiskenes tilholdssteder varierer, samt at mængden af fangst kommer an på hvil-

ke fangstmetoder der bruges.

Man fandt biologernes tællinger af nar- og hvidhvaler i Uummanaq distriktet for kritisabelt. Man foretog tællingerne mens der var bølger på havet - og konkluderede at hvalerne var ved at forsvinde uden at kunne se hvalerne, der var under vandet. Desuden fandt man det kritisabelt at „Adolf Jensen“ var kommet til området for at undersøge hellefiskebestanden først efter, at fisken var for tilbagegående i mængde. Det ville desuden være gavnligt om biologerne kunne tage fiskere eller fangere med under deres togter.

Efter at begge instanser har besluttet at foretage undersøgelser, er man herfra klar over, at samarbejdet mellem direktoraterne og biologerne ikke rigtig kører som det skal. Der blev derfor anmodet om at begge instanser burde rette op på dette så snart som muligt.

Man er bekendt med forureningens følger på dyrelivet. Som eksempel kunne dette mærkes i 1988 - 89 i Qeqertarsuatsiaat området. Ved garnfiskeri af stenbidere har man konstateret forurening i garnene, i en sådan udstrækning, at selv stenbiderne var frosne - dette vil brede sig til andre dyr også. Selv sælerne var meget magre på det tidspunkt - ikke lang tid efter konstaterede man en meget stor mængde myg der lå døde på havet.

Forureningens følger var et punkt som man stærkt opfordrede biologerne at undersøge.

Selvom vi nu har haft hjemmestyre i 20 år, er der endnu ikke givet retningslinier overfor, hvorledes undersøgelser burde foregå. Man kom ligeledes ind på, at man var stødt på turister i fredede områder.

Følgende blev taget op i plenum:

Vi burde være opmærksomme på, hvornår fuglene lægger æg, og frede på de pågældende tidspunkter.

Naturundervisningen burde være en del af undervisningen i folkeskolen, således at de kommende generationer også kan lære, hvordan man passer på naturen.

Man fandt det kritisabelt at fangernes og fiskernes interesser forvaltes i to forskellige direktorater, nemlig Fiskeri-direktoratet og Direktoratet for Miljø og Natur - idet dette anses som en hindring for kontinuitet.

Samarbejdet med biologerne burde være bedre - dette gælder også registrering af fangsten.

Der opfordres til at oprette en vidensbank.

Der bliver foreslået et udvalg i kommunerne, hvor biologer og fangere kunne mødes.

At der oprettes et Fiskerråd/Fangerråd under Naturinstituttet, der skal fungere som rådgivende organ for politikerne. Biologernes forslag følges jo ikke op.

Det anses for ønskeligt, at fiskere og fangere der deltager i sådanne organer også aflønnes derefter, samt at dette ikke burde være en hindring i fremtidigt arbejde.

- Der foreslås, at praksis med logbøger kører videre som det er, da man af erfaring ved, at 99 % af besvarelser sendes ind. Denne information anses også som en vigtig kilde for biologerne.
- Det er ønskeligt, at der burde være flere undersøgelseskibe som „Adolf Jensen“ her i landet.

Gruppe 2

Hvordan forbedres grundlaget for forvaltning af ressourcerne?

- Biologiske undersøgelser;
- Oplysninger fra fangst og fiskeri.

Det blev nævnt, at der er for lidt tillid mellem biologer og fangere. Man burde i højere grad rådføre sig med hinanden, og man fandt det nødvendigt, at biologerne burde rådføre sig mere med forbrugerne. Det ansås for vigtigt, at fiskerne, fangerne og de der går på jagt og fiskeri i fritiden har en erfaring, som man burde drage nytte af, lige så vigtigt som de informationer, som biologerne sidder inde med, er vigtige for forbrugerne. Misforståelser må forminskes, hvor gensidig tillid må styrkes. Det er nødvendigt, at man gensidigt tilvejebringer informationer.

Man var af den opfattelse, at en af svaghederne ved forvaltningen af ressourcerne skyldes, at bestemmelserne ikke gøres lettere at forstå for forbrugerne. Det sker tit, at disse bestemmelser er uforståelige. Det blev pointeret, at nogle bestemmelser har en stik modsat effekt end tilsigtet. Formålet kan udmærket have et positivt sigte, mens indholdet til tider kører i en skæv retning. En af deltagerne foreslog, at prioritering af enkelte arter burde stoppes - denne praksis anses som værende en svaghed fra KNAPK's og Hjemmestyret's side. Der findes mange svagheder på nuværende tidspunkt, embedsmændene anses for at være for ensidige. Erfaring burde være

en faktor her – den bliver der dog ikke draget nytte af på nuværende tidspunkt.

En af deltagerne kom med kritik over det faktum, at man ikke var mere årvågen internationalt. Der findes en del lovgivning i andre lande, som vi burde drage nytte af. F.eks. andre landes lovgivning omkring rævesakse kunne udmærket implementeres her i landet også.

En væsentlig faktor ved reguleringen af de levende ressourcer er oplysning – samt oversættelse af retningslinier der er skrevet på engelsk og dansk, til grønlandsk. Der blev ligeledes foreslået, at man ansætter en person, der har forstand på fangst og fiskeri på Naturinstituttet.

Der bliver fra højere plan efterlyst oplysninger omkring antal fangne dyr, idet der ikke bliver indsendt informationer om disse. Det bliver derfor vanskeligt at danne sig et skøn over, hvor stort et indhug der gøres på fangstdyrene.

Ved forvaltning af ressourcerne opfordrede man til at bruge logbøgerne – overfor alle levende ressourcer.

Forslag til, hvordan vi får forbedret samarbejdet og udveksling af viden.

Høringer burde fortsætte. Fangere burde høres omkring deres erfaringer, og beslutninger burde foretages på grundlag af denne erfaring. I loven om fangst står der i § 2, at det udelukkende er biologerne der skal høres – dette er man ikke tilfreds med. Det burde også gælde for fangerne, de burde også høres. Det er vigtigt, at den viden som fangerne sidder inde med, også når biologerne. Der blev foreslået, at man opretter et rådgivende organ for at imødekomme det ovenfor nævnte.

Fangernes og biologernes viden burde samles på et sted.

Hvordan kan man forbedre processen med at indrapportere fangst?

Er der sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og overholdelse af disse? Hvordan kan denne sammenhæng sikres – gennem kontrol, selvjustits, information?

Spørgsmålet blev svaret ved, at der er sammenhæng mellem de ovenfor nævnte. Man mente, at forbrugernes viden ikke blev taget med i beslutningsprocesserne. De nuværende regler er svære at implementere, de er også for løse. Reglerne må strammes op. Konsekvenserne er for slappe ved tilfælde af brud på reglerne, eventuelle konsekvenser ved brud af reglerne burde ridses klarere op overfor alle, så de ved hvilke konsekvenser det får, når man bryder dem.

Jagtbetjentenes antal er for lille, når man tager dagens realiteter i betragtning. Deres beføjelser er for indskrænkede, og man burde arbejde for at udvide disse. Det blev dog fremhævet, at de ikke kunne have samme beføjelser som politiet. Man kunne eventuelt foretage kontrol gennem logbøgerne. Ved udformningen af regler efterlyste man en mere aktiv rolle fra Landstingets side. Man var sågar af den mening, at jagtbetjentenes beføjelser skulle kunne nå helt op til Folketinget.

Reglerne burde synliggøres mere ved hjælp af medierne.

Selvjustits er ikke længere nok i vore dage. I gamle dage blev det anset som en alvorlig forbrydelse, hvis man brød reglerne omkring udnyttelsen af de levende ressourcer. Er vi blevet for efterladende i dag? Der er noget helt galt med hensyn til beskyttelsen af de levende ressourcer og håndhævelsen af reglerne. Således spurgte og sluttede en af deltagerne af.

Gruppe 3

Følgende spørgsmål blev brugt som oplæg for dagens diskussioner:

Hvordan forbedres grundlaget for forvaltningen af ressourcerne?

- a. biologiske undersøgelser
- b. oplysninger fra fangst og fiskeri

Forslag til, hvordan vi får forbedret samarbejdet og udveksling af viden

Er der sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og overholdelse af disse? Hvordan kan denne sammenhæng sikres – gennem kontrol, selvjustits, information?

Biologernes tællemetoder

Fangerne blandt seminardeltagerne forespurgte på hvilke tidspunkter af dagen biologerne foretog deres tællinger. Hertil blev der svaret, at det typisk var om morgenen, mens det endnu var lyst at man foretog tællinger. Fangerne gav herefter eksempler på tællinger af dyr alt efter art:

Rensdyr:

Sidste tælling foregik midt på dagen. Fangerne er vel vidende om, at det er et meget dårligt tidspunkt at foretage tællinger på; det er netop tidspunktet, hvor de ligger ned og tygger drøv, et faktum som gør, at de er meget vanskelige at se, og dermed tælle.

Moskusokser:

Ligger ligeledes ned og tygger drøv på det tidspunkt.

Hvid- og narhvaler:

Fangerne gjorde opmærksom på, at hvalerne kan dykke på dybt vand, og dermed kan være vanskelige at tælle. Et faktum som biologerne var enige i. Som et eksempel på en tælling kunne fangerne oplyse en tælling foretaget i Upernavik distriktet. Tidspunktet hvor dette blev gjort på var til stor undren for befolkningen i Upernavik. På det pågældende tidspunkt kan man nemlig kun støde på følgende fangst-dyr; ræven, isbjørnene og ravnene.

Informationer opnået gennem fangst og fiskeri

Man var enige om, at den nuværende udveksling af informationer omkring fiskeriet er meget positivt, idet denne foregår på en meget velorganiseret måde. Der foregår også flere undersøgelser her, specielt m.h.t. rejer.

Når talen falder på fangst-dyr, kan man ikke komme udenom, at det er nødvendigt at rådføre sig med fangerne.

Forbedringer der kan bane vejen for bedre samarbejde:

- Man anså det for ønskeligt at selve GRUNDLAGET for samarbejde mellem biologer og brugere planlægges ordentlig med et ordentligt sigte.
- Man foreslog at der burde organiseres flere seminarer mellem fangere og biologer samt embedsmænd i stil med dette seminar der nu foregår.
- Biologerne burde revurdere deres arbejds-metoder, specielt ved de følgende områder:
  - a. før de begynder på en undersøgelse, burde de iagttage de forskellige arters indvirkning på hinanden, samt påvirkningerne fra miljøet – og det på en gennemgribende måde. Disse iagttagelser skal kontinuerligt udføres, og deres konklusioner skal ligeledes tage de kommende år i betragtning.
  - b. Biologerne burde informere mere udadtil om deres undersøgelser, før disse påbegyndes.
  - c. Disse undersøgelser burde være til genstand for samarbejde mellem fiskere/fangere og biologer.
  - d. Der skal ligeledes oplyses omkring undersøgelsesresultater.
  - e. OG IKKE MINDST skulle disse resultater følges op af nye undersøgelser.

Hvad angår Naturinstituttet:

- Der blev udtrykt glæde over at Naturinstituttet er "kommet hjem", og man

ser frem til en god udnyttelse af denne ressource.

- Der blev efterlyst en mere synlig bestyrelse – besøg folk lokalt og arranger møder lokalt, og gør god brug af kommunernes forskellige instanser til at udbrede informationer om arbejdet.
- Naturinstituttets informationer fæster for megen lid til trykte publikationer. Informationer der er mere nærværende er nødvendige, hvor man møder folk, ligeledes kan der gøres god brug af radio og TV.

M.h.t. spørgsmål 3 henvises der til gårdsdagens fremlæggelser i plenum, specielt med henblik på kommunale udvalg der kan forvalte lokale levende ressourcer. Endvidere henviser man til følgende overskrifter; rådgivning, regelfastsættelse og hvordan disse implementeres. Følgende er addenda til emnet:

Høringer ved regelfastsættelse:

Når der skal lovgives, bekendtgøres samt udstykes andre retningslinier burde HØRINGER, der foretages i denne forbindelse, ikke gøres forhastet.

Det er ønskeligt, at sådanne høringer laves omhyggeligt og i god tid. At høringerne foregår for forhastet resulterer kun i, at de bestemmelser, der udspringer fra disse, ikke respekteres. Det er hævet over enhver tvivl, at såfremt forbrugerne høres ordentlig, får de også følelsen af at være med i en proces og føler et medansvar. Der blev fra gruppen gjort klart, at omgåelse af regler generelt er uacceptabelt.

En vidensbank:

Der blev ved drøftelserne i morges fra flere sider foreslået, at der oprettes en vidensbank omkring kendskab til de levende ressourcer. Denne tanke blev anset som en hensigtsmæssig og støtteværdig ide fra alle sider.

Afsluttende kommentarer:

Oplæg til Fiskerirådet:

Ved tab af fiskenet foreslås følgende skridt for at forhindre forurening:

- Hvem er ansvarlig for oprydningen? Hjemmestyret? Kommunerne? De der har tabt nettene? Hvis ansvaret påhviler alle, hvordan fordeles så dette ansvar?
- Hvem betaler for oprydningen? Det er ikke billige oprydningsredskaber der skal tilvejebringes – hvem betaler for disse?
- Hvor ligger grænsen for ansvaret for den forbruger, der har mistet nettene?
- Brug af net lavet af nylon burde tages op til revurdering, for disse net bliver ved med at fange fisk og dyr flere år efter de er mistet.

Omkring fredede landområder:

Opsynet omkring fredede landområder burde forbedres, og der burde være mere ensrettede regler omkring opsynet med disse områder. Så store landområder, der i dag er fredet, er uoverkommelige at holde opsyn med, med det lille antal jagtbetjente vi har i dag. Der blev endvidere forespurgt, hvem der er ansvarlig for disse opsyn.

Indvirkning på vegetation:

Naturinstituttet burde være mere årvågen overfor indvirkningerne på landsdele i form af vegetationsskader på steder, hvor der indføres rensdyr og moskusokser. Såfremt man overvejer indførelse af sådanne dyr, burde man først grundigt undersøge, hvorvidt vegetationen i området kan bære en sådan tilførsel.

Uddannelse/information:

Der blev foreslået at uddannelse omkring de levende ressourcer burde indføres allerede i folkeskolen. Ligeledes er det ønskeligt at der informeres om forholdene omkring de levende ressourcer både i Grønland og i udlandet.

Tanken om bæredygtig udnyttelse er meget vigtig for alle mennesker her i landet at skulle kunne forstå, ligeledes vil større information om emnet, der spredes til andre lande, danne vejen for en mere gensidig kontakt og respekt, samt accept af hinandens levevis.

Gruppe 4

Følgende spørgsmål var grundlaget for dagens diskussioner:

Hvordan forbedres grundlaget for forvaltningen af ressourcerne?

- biologiske undersøgelser
- oplysninger fra fangst og fiskeri

Forslag til, hvordan vi får forbedret samarbejdet og udveksling af viden

Er der sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og overholdelse af disse? Hvordan kan denne sammenhæng sikres - gennem kontrol, selvjustits, information?

Indledningsvis kom en deltager ind på, hvad Marianne Jensen kom med i sin fremlæggelse i morges; Naturinstituttet er Grønlands ejendom, vi burde derfor holde op med at anse biologerne der er ansat der, som vore fjender. Kimen til uenighederne er stridighederne omkring de levende ressourcers omfang samt forslag til, hvor stor en mængde, der skal gøres indhug på.

Et eventuelt rådgivende organ omkring de levende ressourcer kunne måske trække på de erfaringer, der er gjort ved Fiskeri- og Landbrugsrådet. Et rådgivende organ omkring levende ressourcer skal bemannes af kompetente mennesker, og ikke efter hvilken politisk stilling de har.

En af de mangler omkring udfærdigelsen af regler er folk, der er i stand til at formulere tingene klart. Det ville være ønskeligt om der var flere sådanne folk til opgaven. En

deltager finder det kritisabelt, at forbrugerne ikke tages med på råd i vigtige spørgsmål.

Det blev oplyst, at man under Fangerseminaret i 1995 besluttede at oprette et Fangerråd. Dette er dog endnu ikke blevet til virkelighed på grund af økonomiske årsager.

Nogle af de vanskeligheder man ofte støder på som biolog er:

- mangel på kontakt og henvendelser fra fangernes/fiskernes side.
- kulturelle forskelle under samarbejdet.

Vi er alle brugere af Naturinstituttet. To direktorater inden for Hjemmestyret varetager fangernes og fiskernes interesser, alt efter hvilke områder der er tale om; fredning af landområder eller regulering af levende ressourcer.

De blev oplyst om Fiskerirådets sammensætning og de beføjelser der hører til rådet, samt at Fiskerirådet holder gensidige orienteringsmøder med biologerne hver uge.

En deltager var af den opfattelse, at bogen om vejledning i fangst er blevet for gammeldags - der har dog ikke været henvendelser, der har gjort krav på moderniseringen af denne.

Hvem kan varetage en godt planlagt undervisning omkring fangst i folkeskolen? Der blev efterlyst en mere organiseret indsats fra central side. Vore stammefrænder opretholder stadig en kulturbevarende undervisning af børn omkring brugen af naturen.

Landsstyret kommer sommetider med krav, som næsten er umulige at gennemføre - og som ikke har økonomisk opbakning. Mange selvmodsigende tiltag fremavler tit kun negative resultater.

Gruppe 4 kom med følgende konklusioner til plenum:

1. Biologernes planlægning, gennemførelse, resultatbehandling og videre rådgivning af undersøgelser burde have deltagelse fra både de lokale fiker- og fangerforeninger og de enkelte kommuner.
2. Naturinstituttet burde bruges som et videnscenter i kraft af, at det ejes af samfundet og skulle komme dette til gode.
3. Fiskeriorganisationerne KNAPK og APK burde have mere indflydelse ved styringen af Naturinstituttet.
4. Informationsindsatsen til befolkningen fra Naturinstituttets side burde øges.
5. Ved udformning af bekendtgørelser skal det grønlandske sprog prioriteres.
6. De vedtagne regelsæt skal være lette at forstå. Det i sig selv vil nemlig betyde en øget selvkontrol fra forbrugernes side.
7. Direktoratet for Miljø og Natur, samt Fiskeridirektoratets ansvarsområder bør opdeles med omtanke og på en tydeligere måde.
8. Det rådgivende organ omkring de levende ressourcer skal ikke være et sted, hvor man diskuterer politiske uenigheder, snarere skal det være et rådgivende center, der har rod i oplysninger baseret på tilegnet viden, et center der har relevans for vælgerne samt videnskabsmændene. Personansættelsen i dette organ skal tage de regionale forskelle i betragtning. Medlemmerne bør være videnskabsmænd, repræsentanter fra Interesseorganisationerne, Aallaaniaq '98, fangst- og jagtbetjentene, politiet og kommunerne.

De erfaringer, der er draget fra Fiskeri- og Fangerrådene, skal danne basis for dette organ.

De erfaringer, der er draget fra omliggende lande, burde inddrages, da vi har dyrene til fælles med disse lande.

9. Tilsynsforanstaltningerne burde optimeres således at det bliver til et område, hvor der opbygges viden og der spredes viden. Dette anses som en opgave der skal varetages af Landstinget.
10. Naturundervisning burde inddrages i folkeskoleundervisningen, og materialer burde udvikles for at nå dette mål. De større klasser skulle få mulighed for at tage skindtilberedning og fangst som valgfag. Der skal sikres kontinuitet generationerne imellem, som det er nu er der store kløfter indenfor enkelte familier.

Gruppe 5

Hvordan sikrer man et optimalt samarbejde om rådgivning, forvaltning og udnyttelse af de levende ressourcer? Hvordan kan man sikre samarbejde og udveksle viden om de levende ressourcer?

Spørgsmål:

Hvordan forbedres grundlaget for forvaltningen af ressourcerne?

- a. biologiske undersøgelser
- b. oplysninger fra fangst og fiskeri

Forslag til, hvordan vi får forbedret samarbejdet og udveksling af viden

Er der sammenhæng mellem rådgivning, regelfastsættelse og overholdelse af disse? Hvordan kan denne sammenhæng sikres - gennem kontrol, selvjustits, information?

En central vidensbank

Deltagerne i gruppe 5 var af den opfattelse, at det var vigtigt med et samarbejde indenfor dette centrale organ, - mellem biologerne og forbrugerne (forbrugerne de-

fineres her som følger; fangere, fiskere, fritidsjægere og -fiskere og jagtbetjentene).

At de er i stand til at samarbejde er yderst vigtigt, gennem gensidig respekt, selvom de ikke altid kan være enige, skal de kunne arbejde målrettet sammen.

2. Samarbejdsområder;

Gruppedeltagerne mente, at det var vigtigt, at alle implicerede parter skulle være i stand til at kunne tale mere sammen, at udveksle viden, og være forpligtet til at give denne viden videre til lovgiverne og andre relaterede instanser.

- Samarbejde kunne finde sted mellem biologer og brugere (ved tildelinger og forskellige undersøgelser).
- Samarbejde kan endvidere foretages mellem brugere, biologer og lovgivere.

Eksempler på samarbejdsområder:

- Forureningens følger på naturen (herunder også støjforurening);
- Moskusoksernes indvirkning på lokal vegetation (vegetationsskader);
- Radiomærkning af hvidhvaler og narhvaler;
- Ringmærkning af edderfugle;
- Alkepopulationen fra Uummanaq distrikt og nordefter;
- Moskusoksebestanden ved Ittoqqortoormiit;
- Bestemmelse af, hvilke områder hvidhvalerne hører under.

3. § 10 i Loven om Fangst og Fiskeri fra 1996 skal revideres

Der står skrevet i stk. 2 at Landsstyret skal basere deres bestemmelser omkring fastsættelse af kvoter efter at have hørt biologerne – og kun disse. Deltagerne i

gruppen ønskede at forbrugernes meninger og råd også burde kunne høres mere ekstensivt fra Styrets side. Samme lov taler om oprettelse af et Fangerråd, men dette råd fungerer i loven kun som et "rådgivende organ", og dette kun ved bestemte spørgsmål.

Der blev endvidere pointeret, at lovene til tider ikke hænger sammen. Som eksempel kan bruges følgende: I kraft af, at der ikke forekommer rensdyr i Upernavik distriktet, er det forbudt Upernaviks befolkning at tage på rensdyrjagt, hvorimod folk fra distrikter hvor der ikke forekommer hellefisk, kan komme op til Upernavik distrikt og fiske hellefisk. Nu kommer der også folk udefra for at fange hvidhvaler og narhvaler. Såfremt man skal diskutere reguleringer i bestemte områder burde man også inddrage, hvem der skal klassificeres som brugere, til hvem skal disse dyr tildeles? o.s.v.

4. Høringer

- Høringer burde foretages i god tid. Det er flere gange blevet erfaret at der foretages høringer i huj og hast, hvor respondenter har fået et par dage til at tage stilling til tingene.
- Grunden til vore samarbejdsvanskeligheder kan udmærket skyldes, at der ikke bliver afsat nok tid, økonomiske ressourcer og mangel på muligheder for at kunne mødes ansigt til ansigt.

5. Pålidelige undersøgelser efterlyses

- Disse kan tilvejebringes ved godt samarbejde.
- Såfremt disse undersøgelser skal være pålidelige og anses som velgennemførte er det uomgængeligt nødvendigt, at der afses økonomiske midler for deres gennemførelse.
- Såfremt man ikke kan finde økonomiske midler indenfor landets grænser,

må man finde disse midler udenfor landet, men vi må dertil kræve at skulle råde over, hvordan og hvortil disse midler skal bruges.

6. Oprettelse af regionale kontaktpersoner

En formidler, der kan referere både til biologerne og forbrugerne oprettes. Kommunernes erhvervskonsulenter kunne udmærket inddrages i denne sammenhæng – deltagerne i gruppe 5 opfordrer til, at man arbejder videre med denne tanke.

7. Naturundervisning i folkeskolerne

Gruppe 5 mener, at det er vigtigt at undervisningen omkring naturen burde være bedre i folkeskolerne.

Der er ingen grund til bekymring såfremt vi i samarbejdets ånd forvalter de levende ressourcer på en hensigtsmæssig måde.

Øvrige indlæg, der blev fremsendt til seminaret

Debatoplæg Angmalortoq Olsen

Jeg har med interesse læst om det planlagte seminar i Katuaq 9. - 11. okt. 1998.

Det har hidtil været min erfaring, at lignende møder/seminarer til klarlæggelse af forhold omkring de levende ressourcer, og udformning af regulativer omkring udnyttelsen af dem, aldrig bliver udmøntet i klare, skarpe, rationelle beskyttelsesregler.

Det kan have mange årsager.

De vigtigste er nok, at politikerne er bange for at støde deres vælgere blandt fiskere /fangere og andre, og at mange med økonomisk interesse i kraftig udnyttelse, er alt for kraftigt repræsenteret i disse møder/seminarer.

Når man så barsler med love og regler, glemmer man at tage hensyn til, hvorledes man skal sikre efterlevelsen af disse.

Paradoks

Hvis man i dag sammenligner vor bestand af fugle med f.eks. Danmark, så vil en tur langs Danmarks kyster, til lands og til vands, åbenbare et væld af forskellige fugle, hvorimod vi i vort land kan sejle i timevis, uden at se en fugl. Tidligere var der masser af fugle her. Ændringen er sket fra 1974-75 til i dag.

Årsagerne til denne tingenes tilstand bør seminaret klarlægge og handle efter.

Måske kan jeg påpege nogle ting.

Generelt

De love og vedtægter, der regulerer udnyttelsen

af de levende ressourcer, er alt for svage og tandløse.

De, der overtræder love og vedtægter, "kan idømmes bøde" – endog måske "ved gentagne overtrædelser".

I Danmark er der, f.eks. ved overtrædelser, omgående konfiskation af fangst, fangstredskaber, - også båd! Ofte også inddragelse af jagttegn, licenser etc.

Men det kræver vilje og evne til at håndhæve love og bestemmelser. I Danmark har man politiet til denne opgave, her er politiet totalt uinteresseret, og jagtbetjentenes antal er skandaløst lille.

Love og kommunale vedtægter, der ikke kan eller bliver håndhævet, er ikke det papir værd, de er trykt på!

Tværtimod mindsker de kun respekten for love og vedtægter!

Vejen ud af dette uføre er klarere og skarpere udformning af love og vedtægter, og at sikre en effektiv håndhævelse.

For at få råd til ansættelse af flere jagt- og fiske-ribetjente, kunne man eventuelt hæve prisen på jagttegn til 3-400 kr. Til denne pris kunne man måske, som i det danske jagttegn, inkludere en ansvarsforsikring under jagt. Tro ikke på de, som vil hyle op og påstå, at 300 kr. er uoverkommeligt højt. En kasse øl koster mere, og så vidt jeg ved, er der ingen, der protesterer mod prisen på øl!

Jagttegnet

Systemet med erhvervsjagttegn og fritidsjagttegn giver anledning til megen bulder og brag. Hvem får hvad?

Jævnfør bestemmelserne skal alle, hvis årlige indtægt hovedsagelig stammer fra andet end fangst og fiskeri, regnes som fritidsjægere. Men det bliver langt fra fulgt konsekvent.

Hvorfor skal denne og hint have erhvervsbevis, når jeg ikke får det? Hvorfor skal trawlerbesætninger, som høvler formuer ind på rejefiskeri, have erhvervsbevis til jagt, så de med trawlere konkurrerer med jollejægere om fangsten på hvidfisk og hvalrosser? Mon ikke begrebet fanger/fisker bør studeres lidt nærmere? Måske med udgangspunkt i fiskerityper og fartøjsstørrelse? Måske skulle erhvervsjagtbevis hovedsagelig knyttes til deciderede fangerdistrikter?

Hvad angår ressourcebevarelse, så har erhvervsjægere og erhvervsfiskere det til fælles, at begge parter kun er interesseret i at fange og fiske mest muligt pr. tur, - og ressourcebevarelse er noget som politikerne i Nuuk tager sig af!

Udryddelse af arter/(ressourcer)

Der er vel ingen tænkende person, der kan være uenig med mig i, at intet er så farligt for en arts bevarelse, som at gøre den til et handelsobjekt? Erhvervsjægeren/erhvervsfiskeren fanger så mange som muligt, for at tjene så meget som muligt.

Fangstmetoderne spiller også her en væsentlig rolle. Feks. ruser i ørredelva (som i det mindste nu på papiret er forbudt), sænkegarn til hellefiskefangst, der "mistes" på bunden og fanger videre i årevis og forpester bunden, så ressourcen forsvinder (Sisimiut, Nuuk, Ilulissat og andre steder).

Jagt på hvidfisk og hvalros, hvor man dræber med riffelskud, uden at have harpuneret dyret først, så man ofte kun får fat i halvdelen, inden de synker, når de dør.

Brug af hurtiggående speed-både til havjagt på fugle, hvor man med kraftige hurtiggående motorer ligefrem kan sejle flyvende fugle op og skyde løs. Dette medfører bl.a., at det nu er umuligt at komme fuglene nærmere end 500 meter, før de letter.

Speed-både kan hurtigt komme langt omkring,

og forstyrre fuglene på deres ynglepladser, så de ophører som ynglepladser.

Tænk på de førhen store ynglepladser for edderfugle i Ata-sund og i Nagssugtoq, fuglefeldene i Paakitssoq og Agpat i Diskobugten. I Europa skal man for at drive havjagt fra motoriseret båd, have en båd, der ikke kan gå hurtigere end 7 knob!

Under skællaksefiskeriet i 70-80'erne, hvor man brugte store mængder drivgarn, kom kutterne hver dag ind med tusindvis af alke hver, der var fanget og druknet i garnene. Så mange, at de blev brugt som hundefoder.

Rejetrawlere har i årtier smidt tonsvis af undermålsrejer ud, der naturligvis er døde. Hvis man regner ud, hvor mange "rejeindivider" det drejer sig om, vil man hurtigt forstå, at der dræbes og udsמידes flere "rejeindivider", end der bruges til indhandling eller forarbejdning på trawleren.

Bifangster, som yngel af fisk der udsמידes som døde, og regulære spisefisk, som ikke kommer befolkningen til gode p.g.a. ubehændige bifangstregler, skal vi forbigå her.

Hvem udrydder de levende ressourcer?

Ofte angriber fiskere/fangere fritidsjægerne i tale og skrift og påstår, at det er fritidsjægerne, der fanger for meget og ødelægger erhvervsjægerens levebrød = ressourcerne.

Når en erhvervsjæger på "brædtet" kan forlange og få 110 kr/kg for rensdyrkød, 70-80 kr/kg for moskusoksekød, 40 kr/kg for sælkød, 30-40 kr for en alk eller edderfugl, kan man til dels godt forstå deres surhed på fritidsjægerne, selv om disse ikke handler med deres fritidsfangst. Husk på at en stor fed renbuk repræsenterer en værdi på over 10.000,- kr på brædtet, og en moskusokse over 15.000,- kr o.s.v. o.s.v.

Jeg vil gerne til slut citere fangststatistikken fra PINIARNEQ 1998, som udgives af Grønlands Hjemmestyre. Af pladshensyn nøjes jeg med statistikken over landpattedyr og fugle for 1995 (se næste side).

Statistikken taler sit eget klare sprog.

Det kunne af mange årsager være interessant at vide, hvilke og hvor mange jagtbeviser, der var udstedt 1995 og nu.

For øvrigt er det uheldsmæssigt og kritisabelt, at indberetningerne til statistikken ikke følger kalenderåret.

Jeg håber, at seminaret har mod til at tage om nælde og drøfte problemerne til bunds, og håber tillige, at mit indlæg ikke betragtes som utidig indblanding. Indlægget skyldes, at jeg så gerne vil have, at mine efterkommere også skal kunne gå på jagt.

De venligste hilsener

Angmalortoq Olsen

Box 398,
3911 Sisimiut

PS: Tidligere driftsleder for daværende Andels-
selskabet "SIPENEQ" A.m.b.a. Første produkti-
onsselskab til oparbejdning af grønlandske pro-
dukter til butikssalg.

	Erhverv	Fritid	Ialt
Landpattedyr			
Rensdyr	1.037	361	1.398
Isbjørn	132	5	137
Moskusokse	475	60	535
Hare	1.604	973	2.577
Ræv	1.380	295	1.675
Fugle			
Lomvie (alk)	163.143	36.563	199.706
Edderfugl	54.834	13.543	68.377
Kongeedderfugl	3.311	707	4.018
Rype	14.046	10.427	24.473
Ride	31.603	26.408	58.011
Gås	1.179	537	1.716
Søkonge	46.439	14.425	60.914
Tejst	21.675	8.314	29.989

PINNGORTITALERIFFIK
Box 570
3900 Nuuk

Qaanaaq, 8. oktober 1998

Om Seminaret om de levende ressourcer

Vi beklager meget, at vi fra Qaanaaq Kommune ikke er i stand til at deltage i seminaret i Nuuk i dagene 9. – 11. oktober, fordi vi ikke kunne nå frem på grund af vejret.

Vi har ellers lagt stor vægt på vores kommunes deltagelse, fordi det er den første gang, vi er blevet givet mulighed for at deltage i et seminar om de levende ressourcer.

Fangerne i vores kommune er altid på tale, både fordi vi ind imellem anvender fangstteknikker, der er anderledes end dem, der anvendes i resten af landet, og fordi fangsten her foregår på andre tider af året, og fordi fangsten foregår i andre måneder af året på grund af naturens egne betingelser, alt sammen forhold som vi burde opnå større fælles forståelse om.

Det er vores håb og vort krav at vi bliver informeret om hvad der sker og ikke mindst at vi bliver hørt i sagen.

Til slut skal jeg understrege, at vi her i kommunen er mest afhængige af de levende ressourcer og at de er en vigtig bestanddel af vor kultur.

Med venlig hilsen

Lars Jeremiassen
Borgmester

Indlæg til debatten

af

Jørgen Kristensen, I.A.P.P.

Jeg vil fremkomme med noget om hellefisk, og her vil jeg hovedsageligt komme ind på hellefiskeområder ved Ilulissat, om bestandsstørrelse og tilstand. Jeg er ikke selv biolog, men jeg mener at kunne fremlægge noget interessant for dem, der arbejder med disse og at komme med spørgsmål.

Jeg vil lige først præsentere mig selv. Jeg hedder Jørgen Kristensen og bor i Ilulissat, og jeg er bestyrelsesmedlem i fisker- og fangerforeningen. Jeg er erhvervsfisker og har fisket efter hellefisk i 20 år. Ind imellem har jeg fisket efter rejer og torsk. Derfor mener jeg, at jeg bør bidrage til et samlet indslag om de levende ressourcer.

Jeg har delt mine indslag i tre dele.

1. Hellefiskebestandens størrelse ved Ilulissat i to fjorde
2. Fødekæden, som hellefisken er med i.
3. Hellefiskenes forekomststed.

1. Hellefiskebestandens størrelse ved Ilulissat i to fjorde. Først vil jeg nævne, at hellefiskefjordene i Nordgrønland er forskellige med hensyn til bestandsstørrelse og fiskeri. Ligesom Ilulissat fjord og Torsukattak. Ilulissat fjord bliver befisket i en del af året og ikke intensivt, og der fiskes mest i fjordmundingen og denne store fjord passer derfor sig selv, og bliver ikke befisket hele sommeren, og er derfor sikker som hellefiskeforekomststed, og hellefiskebestanden er blevet større de seneste år, og hellefiskene bliver større og forekomsten af hellefisk ved fjordmundingen bliver længerevarende, hvor der tidligere

var mere spredt bestand i juli måned, er der i år stadigvæk hellefisk ved slutningen af september. Jeg vil komme tilbage til mine synspunkter om grunden dertil.

Men i Torsukattak bliver der fisket næsten hele året, og deraf er hellefiskene blevet mindre og færre, og man må benytte flere fiskeudstyr for at opnå samme fangstmængde som i de tidligere år. D.v.s. at der fiskes over bæredygtighed.

Jeg bruger ikke ordet ROVFISKERI, da jeg tror, at dette er en af grundene til at videnskabsmænd og på den anden side fiskere og fangere ikke kan blive enige.

ROVFISKERI og ROVFANGST betyder (fangst der langt overskrider behov). Jeg mener, at en erhvervsudøver af levende ressourcer ligesom en biolog anser det for meget vigtigt, at der vedvarende skal være fangststyr, men en fanger og fisker vil blive stødt ved at blive kaldt for rovfisker og rovfanger.

Jeg håber at det danske ord "Overfiskning" i stedet for bare at blive forkortet må blive oversat af sprogfolk til grønlandsk ved ordets egentlige betydning.

Grunden til at der bliver flere og flere hellefisk i Ilulissat fjord er nok den, at der i nogle år er rigtig mange hellefisk, sådan som det skete omkring 1920, hvor man fiskede med krogspyd, og i år i 1998 skete det samme, hvor man fiskede med krogspyd. Grunden til dette er nok torskens forsvinden for nogle år siden, da disse nok har spist små hellefisk, som nu er blevet mange, da de ikke længere er føde, for hvis oplysnin-

gerne om hellefiskens vækst er rigtige, passer det meget godt med dette.

2. Fiskerne ved udmærket, at hellefisk spiser polartorsk, da de jager disse og når op til havoverfladen. I de senere år er polartorsk i Torsukattak, jeg snakker ikke om andre fjorde, da jeg ikke sådan videre har prøvet disse, som vi får op til brug som agn, blevet flere og større, og hvad kan grunden til dette være, havets temperatur? Eller at hellefisk, der spiser polartorsk bliver færre? Og hvad vil konsekvensen være hvis polartorskene bliver flere, er det således at fødekæden ødelægges? I 1985 var jeg med til at prøvefiske i affiskede fjorde længere sydpå langs vestkysten med langline. Der er overhovedet ikke fisk i flere af dem, og havbunden var utroligt ildelugtende. Jeg tror, at når fødekæden ødelægges, så flygter resten af fiskene, da de ikke kan være i den rådne havbund.

3. I Nordgrønland er næsten alle fjorde med hellefisk med bræ i fjordbunden og er dybe på 600-1.300 meters dybde og bliver næsten altid dybere udadtil og lavere ved fjordmundingen. Og mærkeligt nok er høj- og lavvandsstrømmene ikke særligt mærkbare, og strømmen ellers på vej mod højvande skulle være indadgående, men er for det meste udadgående på trods af, at fjorden kun har den ene munding. Det er mærkbart, at strømmen er mere indadgående ved lavtryk, og dette bevirker sommetider at bræen kælver til stærk fare for fiskerne.

Og mit spørgsmål til eksperterne er. Hvad er der under isen? Eller er der en stor elv under isen? Som altid afstedkommer udadgående strømme, og som er meget vigtige for hellefiskenes føde. Eller er der under isen et eller andet, som er meget vigtige for hellefiskenes forekomststeder?

Til sidst vil jeg nævne, at undersøgelsen af fødekæden bør være lige så uddybende som undersøgelser af fangsten i de videnskabelige undersøgelser, og dette kan kun ske i tæt samarbejde med forbrugerne. For havet omkring vores land er meget stort og er særegent i forhold til resten af Verden. Vi kan nævne Indlandsisen, som er grunden til særlige forhold for havet og for dyrene. Derfor er det meget vigtigt at indhente oplysninger om de ting, som fiskerne og fangerne har lært i årenes løb.

Idet jeg håber, at konferencen må være udbytterig.

Tak

Seminar om levende ressourcer Aasiaat 28. september 1998.

Hvilke interesser & hensyn er der knyttet til de levende ressourcer?

Af de interessegrupper, der er tæt tilknyttet til de levende ressourcer, er det mest nærliggende at sige, at det er jagttegnsindehavere, der er tættest knyttet til de levende ressourcer, men også alle andre der er bosiddende på den grønlandske kyststrækning, såvel øst- som vestkysten. Alle er interesseret i at bevare de levende ressourcer. Alle, såvel børn som gamle skal vise hensyn til de levende ressourcer. Vi har i dag regler som beskytter de levende ressourcer, men at kunne følge alle reglerne eller overholde dem er svært i Grønland, da vi er opfostret til jagt fra tidernes morgen, og i takt med moderniseringen er vi nået til det punkt i dag, at vi kan sejle lange strækninger på ingen tid, - strækninger, som vi i gamle dage skulle bruge uger på at sejle.

Sidste gren af interesserede er turister & trofæjægere med.

Er der levende ressourcer nok til alle formål?

Der er tilsyneladende ikke levende ressourcer nok til alle formål. Af vore landlevende ressourcer synes der ingen muligheder for at leve af disse ressourcer, kun med tilskud fra stat/Hjemmestyre kan vi overleve af vore landlevende ressourcer. Man kan sige, at det kun er rensdyr og får som vi har glæde af i mere eller mindre omfang. Af andre landlige levende ressourcer udnyttes kun en brøkdel til formålet.

Om de havlevende ressourcer kan vi sige, at vi kun har 2 arter som vi udnytter til nyttige for-

mål, men som vi til gengæld også misbruger, da kun det bedste af en fisk eller reje udnyttes og ikke det næstbedste, som i dag kasseres eller sælges som affald. Krabbefiskeriet kan ikke vurderes p.g.a. at fiskeriet kun har levet i 2 år, samt at fiskeriet ikke er attraktivt mere for jollefiskeren p.g.a. prisfald, men nogle lokale fiskepladser blev tømt for krabber det 1. år, hvorfor man ofte må til fjernere liggende steder og samt udenskærs fiskepladser, for at fange nok, og det er ikke den bedste plads for jollefiskeren eller en lille krabbekutter.

Vi er ved at udrydde alken, grundet; de nye jagtinstrumenter samt hurtiggående både, hvor man for små 20 år siden jagtede alke med kuttere, bruger man i dag en hurtigt sejlede jolle, der kan dække det lokale jagtområde på ingen tid.

Vore edderfugle er i tilbagegang, da de bliver jagtet på samme måde som alken. Af vore pattedyr i havet, synes der at være overflod af pukkelhvaler, finhvaler som er de fremherskende arter. Der er ingen udnyttelse af de arter her i dagens Grønland.

Pukkelhvalen er fredet. Af finhvaler kan vi kun fange 15 pr. år. Om vågehvaler meldes, at der kun er små hvaler i sommermånederne, og det er ikke attraktivt for en kutter at nedskyde en så lille hval, da det ikke kan betale sig for kutteren. Og for jollefangerne er situationen det samme, da der som regel er 20 -25 joller om fangsten af en lille hval.

Rejefiskernes udsmid er formentlig en af årsagerne til at bremse de opvoksende generationer

af nye fisk. Der er lavet regler om udsmid for udenskærs fiskeri, og kontrollen af udsmid koncentrerer sig kun om udenskærs fiskeri. Der er i dag ingen kontrollører til indenskærsfiskeri.

Hvordan sikres den optimale rådgivning, forvaltning & udnyttelse af de levende ressourcer ?

Den optimale rådgivning kan sikres ved hjælp af kurser og kurser til de berørte organer, samt mere koordination og samarbejde mellem kommunerne og mellem kommuner og hjemmestyret samt til de forskellige interessegrupper der er tilknyttet til ressourcerne og prøve på at opsamle alle de data som kommer fra de forskellige interessegrupper i en samme stue. Vi kan ikke opnå den optimale rådgivning, forvaltning og udnyttelse alene ved hjælp af offentlige instanser. Vi må tage os sammen og få en rigtig dialog med de lokale fangere og pensionister for at indhente de bedst mulige udveje.

Optimal udnyttelse kan vi kun opnå ved at udnytte hele fisken. Ikke som i dag, hvor man kun tager det bedste ud af fisken. Ved at starte en ny produktionslinie skulle man sideløbende starte en linie, der kan producere det næstbedste af fisken.

Hvordan sikres samarbejde & udveksling af viden om de levende ressourcer ?

Vi har i dag de bedst tænkelige udstyr til opsamling af data samt kommunikationsudstyr til det. Koordinering samt udveksling af viden til alle interesserede samlet på et punkt samt udmelding herfra.

Samarbejde kan muligvis opnås ved at sende folk ud til kysten til at holde foredrag, mindre seminarer ude på kysten, og kurser i hyppigere omfang end nu.

FREMTIDEN ???

ET BÆREDYGTIGT GRØNLAND

- fornuftig forvaltning set gennem biologens briller

Mads Peter Heide-Jørgensen

„Bæredygtig udnyttelse“ betyder at naturen ikke skal udnyttes udover sin ydeevne. Selvom begrebet er løst defineret, har det alligevel fået godt tag i politiske beslutninger, over hele verden – og også i Grønland. Skal begrebet bruges til at forvalte naturen med, kræver det at man beslutter sig for hvad det egentlig betyder. Dette vil være det centrale diskussionsemne på seminaret om de levende ressourcer, som afholdes i Nuuk 9. - 11. oktober 1998. I det følgende skal jeg komme med mit bud på hvordan de forskellige aktører; forvaltere, fiskere, biologer, politikere m.fl., skal samarbejde og benytte hinandens viden, - til at forvalte de levende ressourcer. Når linjerne visse steder er trukket vel skarpt op, skyldes det, at min erfaring hovedsageligt er fugle og pattedyr, hvor konflikterne i øjeblikket er størst.

Skyd ikke på biologerne

Det er en udbredt misforståelse – bl.a. blandt biologerne - at biologer skal værne om naturen og sikre bæredygtigheden af udnyttelsen. Det er forkert. Det er politikernes opgave at bestemme hvordan og hvor meget ressourcerne skal belastes. Hvis politikerne beslutter, at det er bedre at spise alle rensdyrene i dag, i stedet for at gemme nogle til i morgen, så er det deres ansvar og biologerne må acceptere beslutningen.

En anden misforståelse er, at det er biologerne som bestemmer. Umiddelbart ser det ud som om biologerne – jeg selv inkluderet – producerer endeløse serier af rapporter om naturens tilstand og står for selve formuleringen af forvaltningen. Sammenligner man Grønlands Naturinstituts nye bygning med fangernes hytter i Nordgrønland, ser det også ud som om biologerne sidder

på magten. Realiteten er dog, at trods alle de fine og dyre undersøgelser, rapporter og gode formuleringer fra biologerne, er det sjældent, at biologernes rådgivning følges af forvaltningen og lovgiverne. Der er endda flere eksempler på at forvaltere og politikere, er gået til modangreb på biologerne og har fejlet rådgivningen af bordet og i stedet taget fangernes og fiskernes parti. Konflikterne har været størst indenfor fugle og pattedyr, mens der har været større accept af biologernes rådgivning indenfor fiskeriet. Det kan bestemt ikke anbefales at angribe biologer, men seriøs kritik er sundt, for derved undgås det at teknokraterne – biologerne – bliver enerådende. Det folkevalgte system skal tage de endelige beslutninger – vel at mærke under ansvarlig overvejelse af alle samfundets aspekter.

Endelig er det også en misforståelse – også blandt biologerne – at biologerne skal være naturens vogtere og holde øje med at reglerne overholdes. Det er ikke biologernes opgave, dertil findes der jagtbetjente og fiskerikontrollører, som er meget bedre naturvogtere. Biologerne skal observere og rapportere, så objektivt som muligt, om naturens tilstand og effekten af både den lovlige og ulovlige udnyttelse.

Fangernes og fiskernes viden

Fangere har stor viden om dyrenes færden og forekomst. Det påstås ofte at biologerne ikke benytter sig af denne viden. Til det er blot at konstatere, at det er en meget dårlig biolog, som ikke lytter til de oplysninger man kan få fra folk, der lever tæt på naturen. I enhver planlægning af undersøgelser og deltagelse i feltarbejde, har fangernes viden en vigtig funktion. Når det er slået fast, skal det samtidig bemærkes, at der

er en række oplysninger, som fangerne slet ikke kan hjælpe biologerne med. Det er ofte forhold som ligger udenfor hvad man lokalt kan observere. Eksempelvis; hvor opholder vågehvalerne sig om vinteren? Fangerne kan i hver sin kommune, følge vågehvalernes ankomst og afgang forår og efterår, men ved ikke hvor de er om vinteren og om de blander sig med vågehvaler fra andre dele af Nordatlanten. For at undersøge dette, kræves det at biologerne griber efter de nyeste teknikker.

Tilsvarende kan fiskerne måske opleve, at der er en masse sæler som æder alle fiskene. Dette er også tildels rigtigt, men for biologen er sammenhængen mellem sæler og fisk meget kompliceret. En reduktion af sælernes antal medfører ikke altid at der kan fanges flere fisk. Uden sæler vil småtorskene i stedet blive ædt af andre fisk, heriblandt af store torsk. Situationen kompliceres betydeligt, når der er flere end to arter med i billedet og det er der jo næsten altid.

Det har været fremført at fangere og fiskere, bør sidde med til bords, når biologerne planlægger deres undersøgelser, fremlægger resultaterne og udformer rådgivningen. Fordelen ved dette skulle være, at dem som udnytter ressourcen dermed er med i hele processen, har forstået den og kan være enig med de konsekvenser biologernes arbejde har. Det er unægtelig lettere for forvalterne, hvis biologer og fangere er enige, men arrangementet er egentlig ikke særlig demokratisk.

For det første bør biologerne ikke tvinges til at anvende fangernes viden; de kan tvinges til at lytte til den, men ikke til at bruge den. Biologerne bør stå frit og uafhængigt. Dermed får samfundet de bedste undersøgelser. Biologernes resultater vurderes bedst af andre uafhængige biologer og der er veletablerede internationale organisationer, hvor dette foregår løbende. Dermed sikres kvaliteten af den rådgivning samfundet betaler for.

For det andet – og det er måske den vigtigste indvending – så er biologerne ikke de bedste til at repræsentere fangernes synspunkter og slet ikke til at lade dem indgå i deres rådgivning. Fangernes og fiskernes opfattelse af situationen, bør fremføres gennem de politiske kanaler og det er op til politikerne, at vægte hvem som har mest ret; biologerne eller fangerne. Man skal nemlig undgå to ting: dels at biologerne udgør et alvidende teknokratvælde og dels at fangernes

synspunkter bliver filtreret og frasorteret inden de når beslutningstagerne. Vægtningen af hvilket verdensbillede – biologernes eller fangernes – som skal gives ret er det politiske ansvar.

Endelig skal der gøres op med den flokel, at oprindelige folk ikke kan udrydde en ressource. Samfundets udvikling har medført, at man ikke længere lider nød når et fangst dyr forsvinder. I dag medfører tab af en ressource blot at presset øges på en anden. Således har torskens forsvinden medført, at man har måttet vende sig mod rensdyr, havfugle og småhvaler, for at sikre sin indkomst.

Organisationerne

Fangernes og fiskernes organisationer har et stort ansvar for forvaltningen af ressourcerne. Organisationerne skal forsvare fangernes og fiskernes interesser, ingen tvivl om det, men der er både kortsigtede og langsigtede perspektiver i ressourceudnyttelsen. Ønsker man, at der stadig skal være fangere i Grønland om ti eller tyve år, skal der satses langsigtet på sikring af erhvervsgrundlaget.

Organisationerne skal møde biologerne med en stor portion kritik og skepsis. Kritik fordi biologer naturligvis begår fejl og skepsis fordi ikke alle biologer er lige objektive i deres undersøgelser. Men der skal være faglig substans i kritikken. Ofte har biologerne arbejdet med en problemstilling i 5-10 år og de kan tallene på ryggraden. Kommer organisationerne med vel underbygget kritik, vil den også blive taget alvorligt af biologerne. Alt for ofte forklares forandringer i dyrenes antal og udbredelse, med usædvanlig kolde eller varme år. Trods ihærdige undersøgelser, er det mig bekendt kun torskens ind- og udvandring til Grønland, hvor man har en formodning om sammenhængen med klimaet.

Forvalterne

Dem som støber lovgivningen er forvalterne. De vurderer den rådgivning de modtager fra biologerne og foreslår til politikerne hvilke tiltag der skal laves. De har kontakt til ressourcebrugere og kender konsekvenserne – også internationalt – af lovgivningen eller manglen på samme. De har også et længere perspektiv på spørgsmålene end politikerne, fordi de sidder længere tid på deres poster og man kan derfor forvente, et større mål af langsigtet ansvarlighed. Men deres arbejde er ofte vanskeliggjort af den tætte kontakt til ressourcebrugere. Der er mange eksem-

pler på store fiskerier, som har lidt skibbrud, fordi forvaltningen ikke har haft tilstrækkelig afstand til fiskeriet. Dette er også et problem i Grønland og der bør arbejdes på at forvaltningen, i langt højere grad benytter sig af de uafhængige anbefalinger den modtager.

Hvis forvaltningen ikke kan lide den videnskabelige rådgivning den modtager, eller hvis den er usikker på kvaliteten af den, så er der faste procedurer for hvordan man kontrollerer videnskabelig kvalitet. Er man utryg ved biologernes rådgivning, er det bedre at sende den ud til vurdering blandt uafhængige eksperter, end at forvalterne selv forsøger at lege videnskabsfolk og gå biologernes beregninger efter i bedene.

Langt det meste af den rådgivning der vedrører havets ressourcer, har været ude i internationale organisationer, hvor uafhængige videnskabsfolk har vurderet kvaliteten af den. Alle har hørt om Hvalfangstkommissionen, men også rensdyr- og fugleundersøgelser kan blive checket af uafhængige forskere.

Hvad skal der ske når forvaltningen overhører den rådgivning af godkendt kvalitet, som den modtager? Et eksempel er hvalrossen i Vestgrønland. Efter en grundig gennemgang af forskere fra Canada, Grønland og Norge anbefalede den Nordatlantiske Havpattedyrkommission (NAMMCO) i 1995 en kraftig reduktion i fangsterne i Grønland. Intet er sket, og man må spørge hvorfor forvalterne overhovedet bad om en status for hvalrossen, når resultatet ikke bruges.

Politikerne

Politikerne har ansvaret for at samfundet, og dets udnyttelse af naturen, hænger forsvarligt sammen og at den langsigtede udvikling tilgodeser flest mulige interesser. Biologerne ser som fagfolk kun en mindre del af virkeligheden og fangere og fiskere tænker først og fremmest på deres levebrød. Politikerne må sikre, at der er forvaltningsplaner med klare målsætninger for de arter og fiskerier som udnyttes. Det som er bæredygtigt for den ene art, er ikke nødvendigvis bæredygtigt for den anden. Det er heller ikke altid at samfundet vil anvende bæredygtighedsprincippet. Nogle arter ønsker man måske at bekæmpe, som det for eksempel var tilfældet med spækhuggere indtil 1976 og som det vel stadig er tilfældet med hajer i fiskeriområderne. Heller ikke for det kommercielle fiskeri behøver

udnyttelsen at være bæredygtig. Hvis torsken kommer tilbage til Grønland, vil det måske af samfundsøkonomiske årsager være bedst, at fange så mange torsk som muligt, inden de forsvinder igen. For andre arter, vil man måske tillade bestandene at vokse til tidligere tiders niveau, for en evt. fremtidig udnyttelse. Det kunne for eksempel være en god ide for hvidhvalerne. Atter andre arter vil man totalfred og skåne for fangst.

Det vigtigste er at have en klar plan for forvaltningen af ressourcerne. Politikerne skal også have modet til at handle mod erhvervsmæssige interesser og på baggrund af biologiske undersøgelser med alle de usikkerheder det indebærer. Det er for eksempel velkendt, men uansvarligt, når politikerne anmoder om flere undersøgelser af et spørgsmål, blot for at trække tiden ud og undgå en ubehagelig beslutning. Det koster flere penge og kan øge risikoen for overudnyttelse. Politikerne skal undgå at der sker en polarisering mellem fangere, fiskere, biologer og forvaltere. Alle er bedst tjent med en ordentlig dialog mellem disse parter og de må ikke spilles ud mod hinanden. Det er politikernes opgave, at sørge for at forvaltningen arbejder på en mere langsigtet (mere end én valgperiode) bevaring, eller bæredygtig anvendelse, af ressourcerne. Det er også politikernes opgave, at sikre biologernes uafhængighed i deres videnskabelige arbejde – altså vel at mærke uden at fangernes viden bliver overhørt.

Forvaltning kan også baseres på sund fornuft

Usikkerheden i biologernes rådgivning er noget vi må lære at leve med. Det er næsten en naturlov, at der er stor usikkerhed forbundet med undersøgelser af – især havets – levende ressourcer. Det er op til en politisk modenhed, at leve med usikkerheden og bruge den på en ansvarlig måde, uden at misbruge den til politiske formål.

Hvis man ønsker at have 100% sikkerhed for resultaterne af en undersøgelse, det være sig optælling af rensdyr eller bestemmelse af mængden af rejer, så kræver det, at indsatsen for undersøgelserne øges betydeligt. Dette sætter naturligvis flere biologer i arbejde, men koster samfundet formuer, som kunne være anvendt bedre. I mange tilfælde vil det være ligeså godt, eller måske bedre og billigere, at lytte til det man med en vis usikkerhed ved og så lade tvivlen komme ressourcen til gode.

Et eksempel er spættet sæl i Grønland, som beviseligt er gået tilbage i antal og hvor der ikke længere er tegn på nogen stor bestand. Om dette skyldes fangst eller klima er i denne sammenhæng underordnet. Biologerne har i årevis anbefalet et fangststop, men har samtidig måttet indrømme, at vores viden om spættet sæl er mangelfuld; en komplet dækkende optælling i Grønland vil koste formuer. Jo mindre en bestand af en dyreart er, jo sværere og dermed dyrere, er det at optælle dem. Disse penge kan utvivlsomt anvendes bedre andre steder og biologerne har ikke kunnet anbefale en større indsats på spættet sæl. Forvaltningen har derimod ikke ment, at argumenterne var stærke nok til at frede den spættede sæl og dermed ligger sagen stille, med risiko for at de spættede sæler forsvinder helt. I et sådant tilfælde, bør det være med i overvejselsen, at vil man absolut have det 100% sikre bestandstal for spættet sæl, er det en kostbar – ja næsten umulig - opgave. Her mener jeg, at man skal se stort på de mangelfulde undersøgelser og i stedet anvende den sunde fornuft – det vil jo også være billigere !

Vi vil næppe nogensinde få fuldstændig overblik over ressourcernes status i Grønland og vi må derfor lære at leve med biologernes usikre tal. To ting kan dog opveje og billiggøre situationen. Det ene er, at man i mange tilfælde kan erstatte biologisk præcise oplysninger, med simpel sund fornuft om hvordan man kan forvente ressourcerne reagerer på jagttryk og fiskeriudnyttelse. Det andet er politisk ansvarlighed, som rækker ud over valgperioden. Ofte vil en overudnyttelse først rigtig kunne mærkes flere år efter at politikerne, som accepterede udnyttelsen, er forsvundet fra magten. Med andre ord; i stedet for dyre undersøgelser, kan man benytte den viden man har og anvende langtrækkende politisk ansvarlighed i ressource udnyttelsen.

Eksempler på anvendelse af sund fornuft

Nogle enkle politiske indgreb vil kunne vride udviklingen over mod det bæredygtige. Jeg skal nævne nogle eksempler. Det sker med risiko for at blive beskyldt for at lave politik, i stedet for at holde mig til mit område; biologien. Jeg kan kun forsvare det med at dyre og endeløse undersøgelser kan undgås, hvis man laver helt indlysende forbedringer af forvaltningen.

- Visse fangsttyr er mere følsomme overfor udnyttelse end andre. Særlig isbjørn, hvalros, hvidhval, narhval og storhvalerne skal man passe på pga. deres langsomme formering. Sælerne kan, med undtagelse af spættet sæl, tåle betydeligt større fangstindsatser. Dette bør være med i overvejselserne når forvaltningen udformes.
- Et af de største problemer med fangsten, er de økonomiske interesser i visse dyr, som ikke er kvoterede. Fangsten af hvidhvaler og narhvaler, drives i høj grad for den indbringende handel med mattak. Selvom Grønland ikke officielt driver kommerciel hvalfangst, så må handlen med mattak fra Nordgrønland til Sydgrønland, betegnes som kommerciel – ingen tvivl om det. Flere andre arter bliver også udnyttet hårdt pga kommercielle interesser og for de arter, som har problemer med udnyttelsen, vil det være klogt at fjerne de kommercielle interesser; f.eks. ved stop for handel med produktet.
- Et andet økonomisk aspekt, som bør ændres, er støtten til køb af større både. Alt for mange både beregnet til fiskeri, bliver i stedet brugt til hvalros og hval fangst. Tidligere kunne man fange dyrene tæt på hvor man boede. Med stigende fangster forsvandt de og man måtte længere væk for at fange dem. Det er en ond cirkel, som kun bliver værre af at man indsætter flere og mere effektive både.
- Man bør også lave en mere hårfin skelnen mellem fiskere og fangere. Dette fordi der ofte opstår et konkurrenceforhold når fiskere går på fangst og fordi fiskerne har en anden økonomisk situation end fangerne. Store kuttere kan tage længere væk og fange hvalrosser og hvidhvaler, og dermed ødelægge fangernes muligheder for fangst fra joller der hvor de bor. Der er ofte bedre og mere langsigtet økonomi i at fange få dyr, med billige redskaber, tæt på hvor man bor.
- Bestande som ikke ser ud til at være særlig store (f.eks. spættet sæl, hvalrossen i Vestgrønland, strømmand) bør automatisk fredes. For bestande som beviseligt er i tilbagegang (f.eks. hvidhvaler, lomvie, ederfugl), skal der holdes igen med fangsterne, indtil der er tegn på en stigning i bestanden.

- Hvis fangsten af en ressource, det være sig fugl eller fisk, begynder at gå tilbage, er det et klart advarselssignal. Fangsten bør derefter begrænses, indtil man har overblik over om tilbagegangen skyldes klima eller overudnyttelse af ressourcen. Jeg kender ikke nogen eksempler på at interessen for at fange en dyreart har været faldende og det alene har forklaret en tilbagegang i fangsterne.
- Det er også indlysende at mindske tabene i fangsterne. Mange havpattedyr synker fordi de ikke har puneres eller fordi de tages på et forkert sted eller årstid. Fugle anskydes og forsvinder. Der ville kunne bringes mere fangstudbytte på land, hvis man arbejdede mere ihærdigt på at reducere tabene

Grønland ved en skillevej

I disse år står Grønland ved en skillevej hvor man skal beslutte, hvor meget de levende ressourcer skal udnyttes og hvem som skal have adgang til dem. Der er en flere hundred år gammel tradition for at dem som bor i Grønland har en selvfølgelig ret til at skyde dyr og endda så mange man har lyst til. Ikke alle dyrearter kan længere tåle denne udnyttelse. Hvis man ønsker stadig at kunne fange hvidhvaler, narhvaler, isbjørne, hvalrosser og en række havfugle om 50 år, skal den nuværende udvikling stoppes og tendensen vendes. Der må gøres op med traditionen om at alle i Grønland kan skyde på hvad som helst. Een vej er at reservere de store fangst-dyr til fuldtidsfangerne; det vil også forbedre mulighederne for at dette fine erhverv kan overleve.

Et indlæg i debatten af Daniel Heilmann medlem af Maniitsoq kommunalbestyrelse

Vi grønlandere har i meget lang tid beboet de mest ugæstfrie egne af Jorden, hvor vi økonomiserede med vort lands levende ressourcer som eneste grundlag for opretholdelsen af tilværelsen. Og selv om tilværelsen har ændret sig siden da, så kan vi heller ikke i dag undvære vort lands ofre af levende ressourcer, som vi kalder „kalaalimernit“, (traditionel grønlandsk mad, folk). I de seneste år er fangere og fiskere med små både og joller de mest ramte af de skæve forhold her i Midtgrønland. Her i Maniitsoq kommune er vi en af de mest ramte, selv om der i kommunen findes de fleste arter af landpattedyr (men også af havpattedyr) og har tilstrækkelige mængder i disse år, har fangere og fiskere her i Maniitsoq store vanskeligheder at slås med.

Vi har i de seneste fire år i Maniitsup kommunia forsøgt gennem Fællesudvalget (hvor KNAPK's afdeling er med) at måtte fange de gamle dyr, som ikke længere har nogen betydningen i reproduktionen af dyrene, og som befinder sig langt inde i landet og bare ødelægger landskabet, for at producere tørret kød. For hvis man ville transportere dyrekroppene uden tørring, så ville man jo anvende en masse tid alene på transporten og måske ødelæggelsen af kødet til følge - men vi får endda meget mangelfulde besvarelser omkring disse spørgsmål af de såkaldte „eksperter“. Vi har også i de seneste år krævet, at jagtsæsonen for både rensdyr og moskusokser påbegyndes samme dato, da det er meget langt at sejle ind til Kangerlussuaq og derfor meget dyrt for fangere at skulle sejle frem og tilbage i to omgange derind, men nu håber vi, at nogen kunne forstå denne tingenes tilstand.

Hvad angår skællaks, så fanges de med standgarn fra stranden og nærmest for tidsfordriv nu af småbådsfiskere, og da der ikke er nogen torsk (ved Maniitsoq kommune) sælges de som supplement ved „brædtet“ på grund af manglende indtjeningsmuligheder på anden vis. Men selv om der er skællaks nok, bliver de ikke indhandlet på grund af manglende faciliteter dertil. Derfor må vi fortsætte med at fiske de laks, vi selv skal bruge i vores husholdning.

Ved seminaret i 1993 blev vi af biologerne lovet, at ved kvoteringsbeslutninger skal fangere og fiskere nu til at hjælpe hinanden, men hidtil har biologerne været anset som de, der har større viden end os, i hvert fald hvad landdyrene angår og influerer direkte på den trufne beslutning. Vi kan mærke, at biologerne er begyndt at lytte mere til os hvad angår rejerne, men det er heller ikke så mærkeligt.

Vi grønlandere har altid været imod rovdrift af nogen art, medens kvoteringerne er på sin plads, men disse vigtige sager må kunne behandles med deltagelse af både fangere, fiskere og biologer - men man kan ikke kun lytte ensidigt til den ene kategori.

Selv om vi har mange ting, vi kunne komme ind på, nøjes jeg med de ovenstående, som jeg anser for de mest vigtige - indlægget skal jo heller ikke være alt for langt.

Maniitsumi Aalisartut Piniartullu Peqatigiit

Aalisartut Aqq. 14 Postbox 113 3912 Maniitsoq
Tlf./fax 81 2150

Moskusoksenn der har været i Maniitsup kommunia i 35 år, er et interessant dyr. Den er relativ let at fange og kan modstå den stærke kulde om vinteren. Den bliver ikke så tynd om efteråret. Når man kan fange den om sommeren og om efteråret, giver den god supplement til fangerne. Vi ville gerne udnytte kødet af de dyr, der befinder sig langt inde i landet, som tørrede produkter, idet vi også anser disse dyr som erstatning for de dyr, der påstås at være udryddelsestruede.

Ved Ammalortup Nunaa og ved Akuliarusiarsuup Nunaa inde i bunden af Kangerlussuaq blev der nedlagt 19 tyr om efteråret, og Hjemmestyret har givet tilladelse til at nedlægge 200 dyr. Svaret fra Hjemmestyret den 23. juli 1998 til ønsket om at kunne fange dyr, der befinder sig langt inde i landet, er positiv. I dag fanges der dyr, der befinder sig ret nært til kysten, så forholdsvis flere dyr befinder sig i indlandet. Men man skal være opmærksom på, at dette kan også kunne føre til for mange dyr i indlandet samt kan føre til skadelige forhold for ynglen. Det vil gavne moskusoksernes helbredsmæssige tilstand set under et, såfremt man i fremtiden kunne få en større kvota af indlandets dyr.

I dag er forholdene således under sommerjagten på moskusokser, at man fanger dem ganske tæt ved kysten eller langs strandkysten. Lad os udnytte indlandets moskusokser fra ung til gammel, ved også at videreføre vore meget gamle kødtørningsmetoder, hvis myndighederne ellers ville forsvare slige kulturarv og ville respektere dem for det. I disse år, hvor der ingen fisk er, kan eventuelle indtægter derfra være nødvendig supplement til indtægter, ikke mindst for småbådsfolkene. Der kommer ingen jægere til den fjerneste del af jagtområdet, Iperarissap Nunaa, heller ikke om efteråret - derfor er det oplagt, at vi bruger dette landområde til gavn for os.